

Bütün Dünya

Prof. Haberal
Aynı kişiyi Önce
3, Sonra 23
Yaşında Yaşama
Kavuşturdu S: 46

Oktay Akbal:
Ölseydim de
Bu Günleri
Görmeseydim S: 30

Organ Nakli'nin
Öncüsü Başkent'te
Şimdi de **Kök**
Hücre Nakli
Yapılıyor S: 86

Müeyesser Yıldız'ın
Ağlatan,
Güldüren Silivri
Savunması S: 33

Cengiz Özakıncı:
Atatürk Türkiyeşi
Ermeni Soykırım
Filmini
Durdurdu
S: 51

Rıza Türmen'den
Türkiye'yi çok iyi bilen
Fransız yazarın kitabı:
Türkiye modeli
üç hayaldir S: 42

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk Gençliği!

Birinci görevin, Türk bağımsızlığını, Türk Cumhuriyetini sonsuza dek korumak ve savunmaktır. Varlığının ve geleceğinin biricik temeli budur. Bu temel senin en kıymetli hazinendir. Gelecekte bile seni bu hazineden yoksun bırakmak isteyecek iç ve dış düşmanların olacaktır. Bir gün, bağımsızlık ve cumhuriyeti savunmak zorunda kalırsan, göreve atılmak için içinde bulunacağın durumun olanak ve koşullarını düşünmeyeceksin! Bu olanak ve koşullar hiç uygun olmayan bir durumda kendini gösterebilir. Bağımsızlık ve cumhuriyetini yıkmak isteyecek düşmanlar, dünya tarihinde benzeri görülmemiş bir galibiyetin, bir gücün temsilcisi olabilirler. Zorla veya hile ile kutsal yurdun bütün şehirleri teslim alınmış, bütün işletmeleri ele geçirilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve yurdun her köşesi işgal edilmiş olabilir. Bütün bu koşullardan daha acıklı ve korkunç olanı ise, ülkede iktidara sahip olanlar gaflet, sapkınlık ve hatta ihanet içinde olabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri kişisel çıkarlarını, işgalcilerin siyasi amaçlarıyla birleştirerek düşmanla işbirliği yapabilirler. Ulus, yoksulluk ve sıkıntı içinde ezik ve bitkin düşmüş olabilir.

Ey Türk geleceğinin evladı! İşte bu durum ve koşullar içinde bile görevin, Türk bağımsızlığını ve Cumhuriyetini kurtarmaktır!

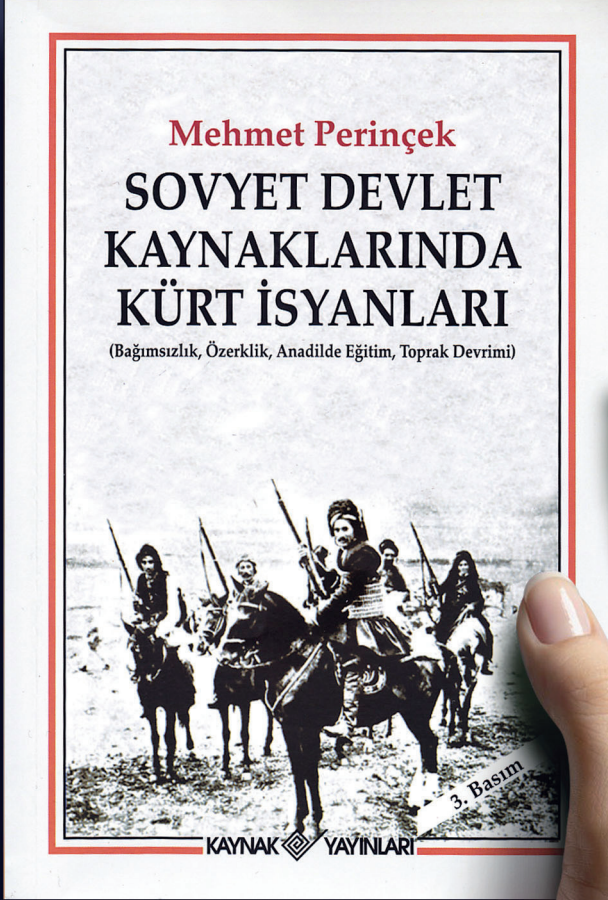
Muhtaç olduğun güç, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!

Mustafa Kemal Atatürk

20 Ekim 1927

Dünyanın ilk sosyalist devleti Sovyetler Birliği'nde Türkiye'deki Kürt isyanları, Cumhuriyet yönetimi ve milli mesele konularında hemen o günlerde yapılmış tespitler ve değerlendirmeler, yazılmış yazılar ve raporlar...

•*Birinci Dünya Savaşı'ndaki Barzani ayrılıkçılığı*
•*İstiklal Savaşı yıllarındaki Kürt isyanları* •*Şeyh Said isyanları*
•*Ağrı İsyanı* •*Dersim İsyanı*

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

KAMUOYUNA AÇIKLAMA

CHP Zonguldak Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Haberal'in, somut bir gerekçe gösterilmeksizin özgürlüğünden yoksun bırakılma süresinin üç yıla ulaştığına dikkat çeken avukat Dilek Helvacı, yaşamı süresince demokrasiyi savunan müvekkilinin, bu uğurda sık sık "mağdur" duruma düştüğünü belirtti ve bu olayları birer özetle kısaca anımsattığı bir açıklamayla kamuoyuna duyurdu.

Avukat Dilek Helvacı'nın açıklaması şöyledir:

"Terör Örgütü Kurmak" iddiasıyla, hiçbir gerekçe gösterilmeksizin 3 yıldan bu yana hukuksal özgürlüğünden yoksun bırakılan dünyaca tanınmış saygın bir bilim adamı olan müvekkilimiz Prof. Dr. Mehmet Haberal, aslında, **"İnsanın, kişisel ve toplumsal onuruna en uygun siyasal yönetim biçimi olduğuna içtenlikle inandığı demokrasiyi, yaşamı süresince kendi kişisel ve toplumsal yaşam biçimi olarak da benimsemiş ve uygulamış gerçek bir demokrattır"**

Ülke yönetiminde zaman zaman egemen olmuş ve halk arasında "ara rejim" söylemiyle adlandırılan dönemlerde müvekkilimiz Prof. Dr. Mehmet Haberal, söz konusu dönemlerin yöneticilerinin insan haklarına aykırı ve antidemokratik davranışlarına karşı çıkarak, bu demokrat kimliğinin sorumluluğuyla demokrasiyi savunmuş, fakat üzücüdür ki, savunduğu bu demokrasi ilkeleri uğruna yaşamının çeşitli dönemlerinde "mağdur" konuma düşmüştür.

Bu olaylardan birkaçını şöyle özetleyebiliriz:

● Müvekkilimiz Prof. Dr. Mehmet Haberal; 12 Eylül 1980 Askeri İhtilale karşı, o tarihte görev yaptığı Hacettepe Üniversitesi'nde grup kurarak, toplantılar organize etmiş ve o tarihte yasaklı siyasi parti liderlerinin konuşmacı olarak katıldığı birçok konferans düzenlemiştir.

● Müvekkilimiz Prof. Dr. Mehmet Haberal, 12 Eylül 1980 Askeri Darbesinden sonra ortaya çıkan insan hakları ve antidemokratik uygulamalara karşı, 5 Mart 1984 tarihinde yaklaşık 1300

bilim adamı, yazar ve sivil toplum kuruluşu temsilcisi tarafından imzalanan ve kamuoyunda "Aydımlar Dilekçesi" olarak adlandırılan ortaklaşa bir bildiriye imzalamış ve bu nedenle, **Mamak Sıkıyönetim Başsavcılığı'nca** hakkında soruşturma başlatılmıştır.

●12 Eylül 1980 Askeri Darbesine karşı göstermiş olduğu bu demokratik tepkileri nedeniyle, müvekkilimiz Prof. Dr. Mehmet Haberal'a o tarihte görev yaptığı Hacettepe Üniversitesi'nde hem en ağır disiplin cezası verilmiş, hem de tam 6 yıl boyunca kendisine "**Profesörlük**" kadrosu verilmemiştir. Bilahare, değerli politikacı merhum Sn. Avni Akyol'un yoğun çabaları neticesinde çıkartılan 3455 sayılı Yasa ile müvekkilimiz Prof. Dr. Mehmet Haberal gibi **Darbe Mağduru** olan pek çok bilim insanının da kadro almalarına imkan sağlanmıştır.

● Müvekkilimiz Prof. Dr. Mehmet Haberal, 1987 yılında da **siyasi yasakların kaldırılması** için yapılan referandumda, bilhassa doğduğu il olan Rize'de yoğun faaliyetlerde bulunmuş ve siyasi yasakların kaldırılması konusunda, bu ilden 40.000'den fazla oy çıkmasına ciddi katkı sağlamıştır.

● Buna ilaveten, müvekkilimiz Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın 2000 yılında, o tarihteki başbakan Sn. Bülent Ecevit tarafından, kendisine tevcih edilen **Cumhurbaşkanlığı** teklifini "**demokratik ülkelerde, Cumhurbaşkanlığı'nın Meclis içinden seçilmesi gerektiğini**" kamuoyuna açıklayarak, bu onurlu görevi kabul etmemesi de, **ömrünü demokrasiye adanmış her türlü çözümün mutlaka**

demokratik platformda aranması gerektiğine gönülden inanmış biri olduğunun somut bir diğer göstergesidir.

Görüldüğü üzere, üç yıldır somut hiçbir gerekçe gösterilmeksizin tutuklu olarak yargılanan müvekkilimiz Prof. Dr. Mehmet Haberal tüm yaşantısı boyunca demokratik hukuk devleti için mücadeleye vermiş ve halen de vermeye devam etmektedir.

Yaşadığı tüm bu olumsuzluklara rağmen, ülkemizde ilk kez böbrek ve karaciğer naklini gerçekleştirmiş, 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli Hakkında Kanun ile bu kanuna ek olarak 2594 sayılı Kanun'un çıkmasına büyük katkı sağlamış, halen binlerce öğrencinin eğitim ve öğrenim gördüğü Başkent Üniversitesi ile Başkent Hastanesi gibi saygın eğitim ve sağlık kurumları kurmuş ve bu kurumlarda, binlerce kişiye istihdam alanı yaratmış değerli bir bilim adamı olan müvekkilimiz Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın 12 Haziran 2011 genel seçimlerinde milletvekili de seçilmiş olmasına rağmen üç yıldır hukuksal hiçbir gerekçe gösterilmeksizin hürriyetinden mahrum edildiğinin takdirini, Aziz Milletimize saygılarımızla sunarız.

20.03.2012

Prof. Dr. Mehmet Haberal
CHP 24. Dönem Zonguldak
Milletvekili

Vekili
Av. Dilek Helvacı

Bütün Dünya 2000

Başkent Üniversitesi

Adına Sahibi:

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Yayın Genel Yönetmeni

Mete Akyol

Görsel Yönetmen

ve Yayın Genel Yönetmeni

Yardımcısı :

Turgut Keskin

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Gülçin Orkut

Teknik Yapım Yönetmeni:

Faruk Güney

İşletme Genel Yönetmeni:

Sina Şen

Yayın Danışmanı:

Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:

Haydar Göfer

Sanat Danışmanı:

Süheyla Dinç

Redaksiyon:

Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumlusu:

Nükhet Alicikoğlu

Başkent Üniversitesi'nin bir kültür hizmeti olan Bütün Dünya 2000,

Başkent Üniversitesi kuruluşlarından

1. Cadde, No: 77, Bahçelievler, Ankara adresindeki Aküm Reklamcılık, Danışmanlık ve Yayıncılık Ajansı

Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin 3. Cadde, No: 2, Yenimahalle, Ankara adresindeki tesislerinde basılmıştır.

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (*Anısal Başkan*)

Prof. Dr. Ahmet Mumcu

Prof. Dr. Solmaz Doğanca

Prof. Dr. Sevil Öksüz

Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,

Prof. Dr. Okay Eroskay

Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,

Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,

Prof. Dr. Levent Peşkirçioğlu,

Gürbüz Atabek, Necmi Tanyolaç, Mete Tizer,

Kaya Karan, Alaettin Giray, Ayhan Erten, İlhan Banguoğlu,

Ahmet Aydede, Manuel Bilos, Cengiz Dolunay

Sürekli Yazarlar:

Yücel Aksoy, Pelin Hazar Aliabbasi, Sabriye Aşır,

Nuray Bartoschek, Cahit Batum, Haluk Cansın,

Yılmaz Dağdeviren, Rüştü Erata, Sema Erdoğan,

Ali Murat Erkorkmaz, Konur Ertop, Gürbüz Evren,

Metin Gören, İlyas Halil, Mümtaz İdil, Çetin İmir,

Muzaffer İzgü, Mehmet Muhsinoğlu,

Filiz Leloğlu Oskay, Cengiz Önal, Cengiz Özakıncı,

Saniye Özden, Bekir Özgen, Yaşar Öztürk,

Rıfat Serdaroğlu, İzlen Şen, İzmir Tolga,

Suat Türker, Engin Ünsal, Mehmet Ünver,

Dr. Mehmet Uhri, Orhan Velidedeoğlu, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:

10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara

Tel: (0312) 212 80 16 (pbx)

Faks: (0312) 234 12 16

İletişim Adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok,

Kat: 3, Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul

Tel: (0216) 456 27 27 (pbx)

Faks: (0216) 456 27 29

Dağıtım: Yaysat

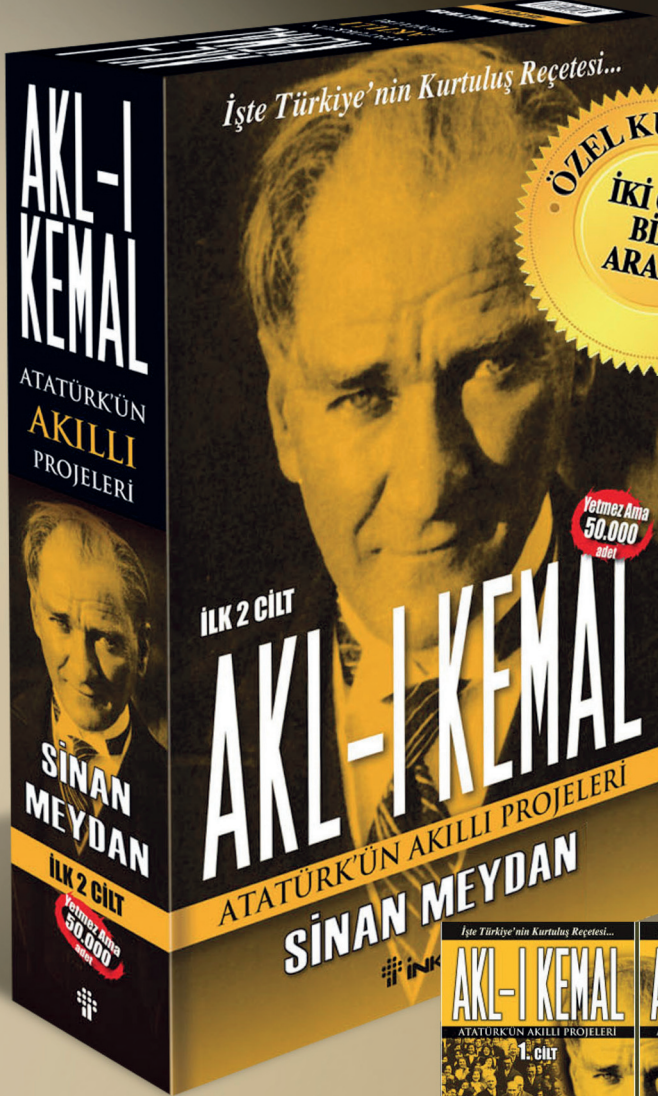
Renk Ayırımı: Mat Yapım

Basım Tarihi: 26 / 03 / 2012

www.butundunya.com.tr

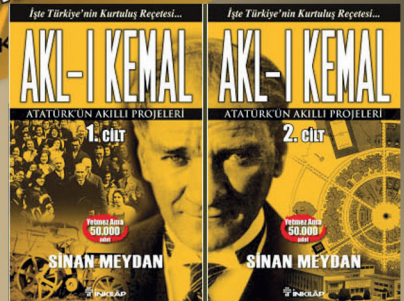
butundunya@butundunya.com.tr

ATATÜRK'ÜN AKILLI PROJELERİ
O nasıl yaptı, ötekiler nasıl yıktı?

"Allah, aklını kullanmayanların üzerine pislik bırakır (yağdırır)."

Kuran-Kerim,
Yunus / 100

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

- 2** Kamuoyu Açıklaması
8 3 Yıl Önce, 3 Yıl Sonra
Mete Akyol
- 10** Prof. Haberal ve Organ Nakli
Yalçın Bayer
- 12** Moralinizi Bozmayın
Prof. Dr. Mehmet Haberal
- 13** Kurabiye
Yılmaz Özdil
- 16** Anların Değerini Bilmek
Oktay Akbal
- 18** Çan Beşinci Kez Çalmadan
Hıncal Uluç
- 20** 28 Şubat, 12 Eylül ve Bugün
Emre Kongar
- 22** Silivri'de Yargının Değişen Seyri
Mustafa Balbay
- 24** Baskının Yaratıcısı ve Uygulayıcısıydı
Ülkü Tamer
- 26** Ruhumuz Silivri'de Kaldı
Nilgün Cerrahoğlu
- 28** Ecevit'in "İrtica" Uyarısı
Oktay Akbal
- 30** Ölseydim de Bugünleri Görmeseydim
Oktay Akbal
- 32** Altmışaltıncı Sone
- 33** Müyesser Yıldız'ın Silivri Savunmasından
- 38** Gerçek Muhalefet İhtiyacı
Can Pulak
- 42** Yeni Bir Rejime Doğru
Rıza Türmen
- 46** Prof. Haberal Erkan'ı Önce 3 Yaşında, Sonra 23 Yaşında Yaşama Kavuşturdu
Mete Akyol
- 51** Atatürk Döneminde Türkiye Cumhuriyeti Ermeni Soykırım Propagandasını Nasıl Susturdu?
Cengiz Özakıncı
- 56** Işığın Gücü
Doç. Dr. Ayşegül Örs Zümrütdal
- 57** Radikal Devrimler
Cengiz Önal
- 63** Hakimiyeti Milliye Yazıları

46
Prof. Haberal Erkan'ı Önce 3 Yaşında, Sonra 23 Yaşında Yaşama Kavuşturdu
Mete Akyol

33
Müyesser Yıldız'ın Silivri Savunmasından

- 65 Dersim İsyanı**
Sinan Meydan
- 74 Fransızlarla Aramız Neden Düzelmiyor**
Gürbüz Evren
- 81 Falih Rıfki Atay**
Konur Ertop
- 86 Fact-Jacie Akreditasyon Belgesi**
Sema Erdoğan
- 91 Hakem Bey! Oniki Kişi Oynadılar**
Metin Gören
- 95 “Eski Türkçe” Yazı**
Orhan Velidedeoğlu
- 101 Madero**
Mümtaz İdil
- 105 “Yalınayak Koleji” ve Yalınayaklı Öğrencileri**
Sebahat Önen
- 109 Kim Kimdi?**
Sabriye Aşır
- 116 Özlemin Rengi Nedir?**
Engin Ünsal
- 119 İstanbul’un Kapıları**
Çetin İmir
- 126 Suyu Arayan Adam**
Şevket Süreyya Aydemir
- 129 Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı**
Muzaffer İzgü
- 133 Hayatımızı Çalıyorlar!**
Nuray Bartoschek
- 136 Silinmeyen Sessizlik**
Bekir Özgen
- 142 Roseto’nun Gizemi**
Yücel Aksoy

- 41 Fırçalayarak**
- 73 Tıp Dünyasından Kısa Kısa**
- 94 İlk Dersimiz Türkçe**
- 115 Bilginizi Denetleyin**
- 124 Ufak Tefek Bilgiler**
- 128 Sudoku**
- 147 Çözümler Sayfası**
- 148 Yarının Büyükleri**
- 150 Briç**
- 153 Kareler ve Rakamlar**
- 154 Bulmaca**
- 156 Satranç**
- 158 Ayın Kitapları**
- 160 Bir fotoğraf, Bin Sözcüğe Bedeldir**

Bütün Dünya 'DAN SİZE

Mete Akyol

3 Yıl Önce, 3 Yıl Sonra.

Bu ayın 13'üncü günü, o mutsuz olayın 3'üncü yıldönümünü de yaşayacağız.

O günün sabahı erken bir saatte evine gelen polisler, Prof. Dr. Mehmet Haberal'ı “yakaladılar”. Sonra evini, makam otomobilini, makam odasını didik didik aradılar. Daha sonra da onu, iki gün, iki gece sorguladıktan sonra tutuklayıp, cezaevine kapatmak için İstanbul'a götürdüler.

Üçüncü yıldönümünü anacağımız olay budur.

Bir ay değil, bir yıl değil, iki ay, iki yıl da değil... Tam üç yıl önceki bir olaydır bu.

Duymayanlara, duyup da anlamayanlara, anlayıp da anlamamakta direnenlere, Türkçesini de söyleyelim bu olayın:

“Ülkemize sayısız hizmetlerde bulunan, övünç duyduğumuz eserler kazandıran, yurt içinde ve yurt dışında çok sayıda bilimsel başarı ve ödüllerin sahibi, dünyaca tanınmış ünlü bilim adamımız Prof. Dr. Mehmet Haberal, günü gününe tam üç yıl boyunca, “ne-

denini, niçinini” kendisi bile bilmeden, “suçunun ne, kabahatinin ne” olduğuna polisler bile, savcılar bile, yargıçlar bile bilmeden...

Bir ay değil, bir yıl değil, iki ay, iki yıl da değil... Günü gününe tam üç yıldan beri... Demir parmaklıklar arkasında, kapalı tutulmaktadır.”

Halkımızın, bu olayı beyinlerine, yüreklerine, kişisel ve ulusal onurlarına sindiremeyen bölümüne, sabırlar ve dayanma gücü dileriz.

Sırası gelmişken, çok önemli bir toplumsal yarımıza daha değinmek isteriz.

Halkımızın bir bölümü, bu ve benzeri olayları günün sıradan olayları gibi algılamakta, hatta umursamamaktadır. Çok önemli bir toplumsal yarımız da, budur. Bu yaranın acı içinde acı veren bir özelliği de, tarihin zaman zaman kararın dönemlerinde, hemen her ülkenin toplumunda görülen, fakat günümüzde hemen her ülkede “nesli

tükener” bu “umursamazlar, vurdum-duymazlar” kesiminin, bizim ülkemizde varlığını bugün bile sürdürüyor olmasıdır.

Dönemlerinde onların dedelerinin dedeleri de, örneğin Galile’nin engizasyon mahkemesindeki “yırtnmaları” karşısında bu umursamazlıkları nedeniyle kulaklarını tıkamışlardır...

Lavoisier’nin giyotinden düşen başını görmeye dayanamadıkları için değil, onu giyotine götüren olayları ve kararları umursamadıklarını için başlarını çevirip, bu olaya bakmamışlardır...

Paris’in ortayerinde kurulan odun tepeceği üzerinde, Jacques deMoley ve 28 arkadaşını bir avuç küle dönüştüren alevlerin kızartıcı etkisini yüzlerinde yine umursamazlıkları nedeniyle duyumsamamışlardır...

Bruno’nun ölüm cezasıyla olan randevusuna giderken gülümsemesini de, yine umursamazlıkları nedeniyle görmezden gelmişlerdir ve... Tarihin çeşitli dönemlerinde ve dünyanın çeşitli ülkelerinde insanlığın öncülerine yapılan bu “zulmü” her zaman, her yerde, umursamazlık genlerinin egemenliğine boyun eğerek, kuzuların uysallığı düzeyinde bir umursamazlıkla benimsemişlerdir.

Sözümüz, onların umursamazlık genlerini bugün ülkemizde yaşatanların oluşturduğu bu kesimden dışarıdır.

Sözümüz, “ateşin düştüğü yerin”, kendi yüreğinin, beyninin ve onurunun can noktası olduğunu bilen kesimimi-

zedir. Olayımızı bir kez daha yineleyelim: Bu ayın 13’üncü günü, 3 yıl önceki mutsuz bir olayın, birincisinden, ikincisinden sonra, şimdi de 3’üncü yıldönümünü de yaşayacağız.

Oğünün sabahı erken bir saatte evine gelen polisler, Prof. Dr. Mehmet Haberal’ı “yakaladılar”. Sonra evini, makam otomobilini, makam odasını didik didik aradılar. Daha sonra da onu, iki gün, iki gece sorguladıktan sonra tutuklayıp, cezaevine kapatmak için İstanbul’a götürdüler.

Bu olay, üç yıl önceki olaydı ve korkunç olduğu ölçüde, kabul edilebilmesi olanaksız bir olaydı.

Üç yıl sonra şimdi, aynı ayın, aynı günü, bu korkunç ve kabul edilebilmesi olanaksız olaydan daha korkunç, daha kabul edilemez bir başka olay bekliyor bizi ve ülkemizi...

Üç yıl sonra bu yıl, yine Nisan ayının, yine 13’üncü gününün sabahında tarihin bir sayfasına şu kara not düşülecektir:

“Prof. Dr. Mehmet Haberal, bir ay değil, bir yıl değil, iki ay, iki yıl da değil... Günü gününe tam üç yıldan beri... Demir parmaklıklar arkasında, kapalı tutulmaktadır.”

Bu notun altına da, şu tarih yazılacaktır:

“13 Nisan 2012”.

Bu günün bu olayını da beyinlerine, yüreklerine, kişisel ve ulusal onurlarına sindiremeyen, toplumumuzun “umursayan” kesimine, sabırlar ve dayanma gücü dileriz. •

Yalçın Bayer'in
29-02-2012 Tarihinde
Hürriyet Gazetesinde
Yayımlanan Yazısıdır

Prof. Haberal ve Organ Nakli

37 yıl kadar önceydi, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde Türkiye'deki ilk organ nakli Mehmet Haberal tarafından yapılmıştı.

Aradan 20 gün geçmişti, ameliyata girenler dışında böyle önemli bir olayı bilen yoktu. Ağabeyim bir gazetede muhabir olarak çalışıyordu (rahmetli Aytekin Yıldız). Hastanın durumuyla böbrek

naklinin başarılı olduğu anlaşılınca birlikte çalıştığımız bir arkadaş böylesine önemli bir olayın basına aktarılması gerektiğini söyledi. (*Dr. Sait Kapıcıoğlu*)

Ağabeyime söyledim, çalıştığım hastane ile ilgili bir haber yapmayı uygun bulmadı ve birlikte çalıştığı arkadaşına Orhan Duru'ya rica etti. Duru, Hacettepe'ye gelerek Haberal'ın hocasıyla (*Prof. Dr. Hüsnü Göksel*) gazeteci olarak görüştü. Hoca ile Duru tanışıyorlardı, hoca Duru'ya "Bu ülkemiz tıbbi açısından çok önemli bir olay, bunu haber yapın ama fazla büyütmeyin, Haberal'ın daha çok şey yapacak kapasitesi var, bir zarar görmesin" dedi.

8 sütuna manşet olacak haber fazla dikkat çekmeyecek bir boyutta yayımlandı, bu ilk böbrek nakli anneden oğluna yapılmıştı. Daha sonra

Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın Türkiye'de ilk böbrek naklini gerçekleştirdiği Bahtiyar ve kendisine böbreğini veren annesi Mürüvvet Çalışkan

“Bu ülkemiz tıbbi açısından çok önemli bir olay, bunu haber yapın ama fazla büyötmeyin, **Haberal’ın daha çok şey yapacak kapasitesi var, bir zarar görmesin”**

Haberal, kadavradan böbrek naklini başlattı ve karaciğer nakli gibi çok önemli girişimler yapılabilen bir Üniversite Hastanesi kurdu. Ancak ‘yüz nakli’ gibi organ naklinin gösteri aracı yapılabileceği bir girişimle ilgilenmedi ve fırsat vermedi.

40 yıl kadar önce Güney Afrikalı Dr. Barnard ilk kalp naklini gerçekleştirdi bizzat bizim şöhretli doktorlarımız da “O yapıyorsa biz de yaparız” diyerek kalp nakli yaptılar. Sonuçlar hüsrandı (*Dr. Kemal Bayazıt ve Dr. Siyami Ersek*).

Akdeniz Üniversitesi Hastanesi’nde yapılan yüz dahil organ naklinden sonra ‘aile boyu’ gösteri mesleğine saygılı hekimlerce şaşkınlıkla karşılandı.

Arkasından birkaç gün önce Hacettepe Üniversitesi’nde yapılan yüzlü, kollu ve bacaklı nakil gerçekleştirildi (*ki ilk gün 90 ünite kan verilmiş, bu kadar kanla kim bilir kaç gencin hayatı kurtarılırdı*) ayrıca takılan uzuvlar kesildi ve hasta kaybedildi. Nakil yapıldıktan sonra ekibin başı Akdeniz Üniversitesi gibi fazla ön plana çıkarılmadı,

başarıyı Rektör açıkladı. Ölümün açıklanması yazılı bir açıklama ile geçiştirildi.

(*Not: Organ Nakli Vakfı’na Haberal ile birlikte kurmuştuk.*)

Prof. Dr. Akın Yıldız

Türkiye’de ilk organ nakli ameliyatını 3 Kasım 1975 tarihinde yapan uluslararası bilim adamımız Prof. Dr. Mehmet Haberal bir ameliyat sırasında.

PROF. DR. MEHMET HABERAL'DAN MESLEKTAŞLARINA ORGAN NAKLİ MESAJI:

MORALİNİZİ BOZMAYIN!

Türkiye'de ilk organ naklini yapan ve bu alanda dünyanın önde gelen bilim adamları arasında yer alan Haberal, cezaevinden meslektaşlarına "Bu sonuçlar tıpta normal karşılanabilecek sonuçlar" diye seslendi

Organ dokusu uymayınca Caner'in minik kalbi durdu

Milliyet Gazetesi'nin
02.03.2012
Tarihli Haberi

ANKARA Milliyet

CHP'nin tutuklu Zonguldak Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Haberal, organ nakli ameliyatlarında istenmeyen sonuçlarla karşılaşılacağını belirterek, "Önemli olan kaybedilen bir hastanın nedeninin çok iyi değerlendirilmesidir. Tıpta normal karşılanabilecek bu sonuçlar bozukluğuna kapıl-

ır durum"
e Üniversitesi Hastane başk nakli operatör Şevket Çavdar'ın hastanında, avukatları bulunur. Günümüzde nakillerinde sorunlarımızın gelişim ü-

Türkiye'de ilk organ naklini yapan ve bu alanda dünyanın önde gelen bilim adamları arasında yer alan Haberal, cezaevinden meslektaşlarına "Bu sonuçlar tıpta normal karşılanabilecek sonuçlar" diye seslendi

CHP'nin tutuklu Zonguldak Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Haberal, organ nakli ameliyatlarında istenmeyen sonuçlarla karşılaşılacağını belirterek, "Önemli olan kaybedilen bir hastanın nedenlerinin çok iyi değerlendirilmesidir. Tıpta normal karşılanabilecek bu sonuçlar karşısında asla moral bozukluğuna kapılmamak gerekir" dedi.

'Yadsınamaz bir durum'

Haberal, Hacettepe Üniversitesi Hastanesi'nde çift kol ve çift bacak nakli operasyonu sonrasında Şevket Çavdar'ın hayatını kaybetmesi konusunda, avukatları aracılığıyla açıkladı

mada bulundu. Günümüzde doku, organ ve uzuv nakillerinde Türkiye'deki başarı oranlarının gelişmiş ülkeler düzeyine ulaştığını belirten Haberal, şu ifadeleri kullandı:

"Fakat nadiren de olsa, kimi ameliyatlarda başta vücudun yabancı bir doku, organ ve uzva karşı reddetme reaksiyonu olmak üzere değişik yan etkilerle, istenmeyen sonuçlarla karşı karşıya gelinmesi yadsınamaz bir durumdur. Bunlar tıbbın her zaman karşılaşılabilecek sonuçlarıdır. Hiçbir zaman bu gibi durumlar karşısında moral bozukluğuna kapılmamak gerekir. Önemli olan kaybedilen bir hastanın nedenlerinin çok iyi değerlendirilmesi ve onlardan ders alınarak, gereğinin yapılmasıdır. Komplikasyonla bu tip ameliyatlarda her zaman karşılaşılabileceğinin bilinmesi ve bunu unutmadan çalışmalara devam edilmesi gerekir." •

Yılmaz Özdil'in
16- 03 - 2012 Tarihli
Hürriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısı

Kurabiye

Tutuklu gazeteci Müyesser Yıldız, milletvekillerine mektup yazıp “Silivri’de kuş beslemeye izin veriliyor, kedi’ye izin verilmiyor. Bi kedim olsa, can yoldaşım olurdu” dedi.

Anlatayım ben size... Kedi’yi.

*

“Bakterilerden kurtulmak için, yatağınızı yastığınızı iki günde bir sirkeyle silin. Çöpünüzü biriktirmeyin, böcek gelir. Çöp poşetinin altına ıslak gazete kâğıdı koyun, kokuyu alır.”

*

“Çamaşır yıkamak için iki yöntem var, topukmatik ve petmatik... Elinizle çitilerseniz, cılk yaralar açılıyor. Ayaklarınızla girin leğene, tepinir gibi yıkayın. Topukmatik’ten sonra ayaklarınızı iyi durulayın, yoksa egzama oluyor. Çoraplarınızı beş litrelik pet şişeye sokun, deterjan ilave edin, kapağı kapatın, çalkalayın, pırıl pırıl oluyor, petmatik de bu.”

*

“Spor yapın, günde 10 bin adım atın. Havalandırma 13 adım uzunluğunda, 6 adım eninde... Ortalama hızla, iki buçuk saat sürüyor.”

*

“Süzme yoğurdu çok severim. Atletimin kol kısımlarını düğümlüyorum, torba haline getirip, yoğurdu içine döküyorum, altına leğen koyup, pencereye asıyorum, iki gün sonra hazır.”

*

“Haftada 10 dakika telefon hakkınız var, süre biter, kelime bitmez, son sözünüz hep ağzınızda yarım kalır. Seni seviyorum’u en önden söyleyin, sonra içinize dert olmasın.”

*

“Okuyun. Bol bol yazın. Yazmak konuşmak gibidir. Karşınızda kimse olmasa bile, kendinize anlatın. Mektup almak iyidir. Üstünü örttüğünüz kendinize, kendi mektuplarınızı gönderin.”

*

“Ortak alanda maç seyrederken, taraftarlık ölçüsünü kaçırmayın, içersi de dışarsı gibi, kavga çıkıyor. Şişlenmeyin. Jiletlenmeyin.”

*

“Tıraşınıza özen gösterin. Karşılıksız çek ve banka borcundan tutuklu

berberler, çok başarılı.”

*

“Maarif takvimi bulundurun. Her gece törenle yırtın. Geçen, sizin ömrünüzdür, atlamayın!”

*

“Bayramlara evinizde gibi hazırlanın, şekerinizi çikolatanızı hazır edin, yan koğuşlara atın.”

*

“Tespah çekin. Sakın sallamayın. Racona ters, hakaret olarak algılanıyor. Sigara içmeseniz bile, bulundurun, para yasak, değiş tokuş alışverişe para yerine geçiyor.”

*

“Mantar, ishal, kabız, cilt rahatsızlığı, enfeksiyon, depresyon, tansiyon, şeker, böbrek yetmezliği, kalp, dolaşım bozukluğu, diş eti çekilmesi, diş çürümesi, duyma bozukluğu, karaciğer, mide, kas-eklem rahatsızlığı, boyunbel fıtığı, romatizma ve neticede kanser... Bu hastalıklar ‘sırasıyla’ sizi bekliyor. Hazırlıklı olun.”

*

“Ben mesela, aniden sararmaya, yaralar dökmeye başladım. Revire kaldırıldım, kimi zehirlendiğimi, kimi siroz olduğumu, kimi portakal’ı fazla kaçırdığımı, kimi psikolojik olduğumu söyledim. Hastaneye sevk edildim, tektik üstüne tetkik, teşhis konulamadı.”

*

“İlaçlarınızı düzenli kullanın. Mutlaka vitamin alın. Aman hastalanmayın. Hastalandınız... Acil alarm butonuna basın, bağırın, gürültü yapın, sedyeyle çıkarılmanız en erken 30 dakika... Siz siz olun, saat 17.20’den sonra sakın kalp krizi filan geçirmeye kalkmayın,

anca ölünüzü bulurlar.”

*

“Kalorifer yetersiz. Isıtıcı yasak. Nevresimi battaniyeye tela yapın. Üstüne bi neversim daha geçirin. Hem battaniyenin tüyünden kurtulursunuz, hem de battaniye yorgan hissi verir.”

*

“Rutubetten korunun. Başucunuzdaki duvarı battaniyeyle kaplayın. Ekstra battaniyeye izin vermezlerse, seccade alın, ona izin veriliyor. Çivi yasak. Dış macunıyla duvara yapıştırın. Kuruyunca öyle sağlam tutunur ki, şaşarsınız.”

*

“Toprak yok. Her yer beton. Duvarları yosun kaplıyor. Temizlemeyin. Yeşilli orda görün.”

*

“Duruşma salonunda fesleğen verdiler. Bayılırim. Ama içeri sokmak yasak. Üç dalını gömlek cebime koydum, ceketimle örttüm, x-ray’den geçti. Elle aramada fark edilmedi. Getirip, pet şişeden vazoya koydum. Gördüler, ses etmediler. Aspirin attım suya... Dayanamadı.”

*

“Tecrübe kazanınca, hücremde sera kurdum! Öğrendim ki, cezaevinin toprağı çay’dır. Çayı al, beş litrelik pet şişeyi yarisından kes, saksı yap, tabanına gazete kâğıdı yerleştir, altına delik aç, çayı saksıya doldur, soğan ek, sarımsak ek, sula... Fesleğen ektim böyle, yaşadı. Seracılık faaliyetime devam ediyorum. Taze soğan yiyorum, sarımsak yiyorum.”

*

“Gübre takviyesi şart... Kuşları, pence-

re önlerine, havalandırmaya alıştıracaksın, ekmeğin kırıntısı serpin, gelirler. Onlar cıvıl cıvıl beslenirken, siz onların pisliğini toplayıp çaydan toprağa koyacaksınız. Fazla koymayın, fazlası bitkilere zarar veriyor, çürütüyor.”

*

“Örümcekle dost olun. Ağlarını sakın temizlemeyin. Sineği uzak tutar. Benim pencerenin önünde iki tane siyah kabadayı örümceğim var, sivrisineklerin korkulu rüyası... Karıncaya dalaşmayın. Şeftali aldım kantinden, dolaba koymayı unuttum, iki kilo şeftaliyi bir gecede götördüler. Geceleri baykuş

geliyor, iyi oluyor, fareler kaçıyor. Güve'ye arı'ya dikkat edin.”

*

Tutuklu gazeteci Tuncay Özkan'ın “Hapiste Yatacak Olanlara Öğütler” isimli kitabından aktarıyorum bu satırları size... Diyeceksiniz ki, kedi bunun neresinde? Sayfa 131'de...

*

Kafeste kuş beslemek serbest ama, hapiste insan beslemek gibi... Yüreğim sevmedi o işi...

Kedi varmış eski cezaevlerinde... Ne güzel olurdu, yanımda olsaydı benim “Kurabiye” de... •

Tuncay Özkan bu kitapta, senelerdir “Silivri Esir Kampı”nda yaşadıklarını ve hapisane deneyimlerini okurlarıyla paylaşıyor. Böyle bir haksızlık karşısında hayata nasıl tutunulması gerektiğinin ipuçlarını veriyor.

Nazım Hikmet'in de dediği gibi: “Mesele esir düşmekte değil teslim olmamakta bütün mesele...”

**BÜTÜN
KİTAPÇILARDA**

Oktay Akbal'ın
01.03.2012 Tarihli
Cumhuriyet Gazetesinde
Yayımlanan Yazısı

Anların Değerini Bilmek

“Bir tutukluyu bağışlayabilirsiniz, ama ona mahpusluğun bir anını bile geri veremezsiniz.”

Bernard Shaw'ın “Gülen Düşünceler”inden biri... Bir düşündüm, şu anda Türkiye hapishanelerinde kaç kişi yatmakta! Bin, on bin... Daha mı fazla?

Bir bölümü mahkûm, daha çok bölümü mahkemelerde yargılanıyor; aylardır, yıllardır tutuklu...

Gün gelir o tutuklu, yargı önünde aklanırsa ne olacak? Mahkûmlüğünün yıllarında yitirmiş olduğu nice değeri kim ona geri verebilecek?

“**Bir anını** bile!..” Bir an, kimi zaman yüzyıl kadar uzundur. O bir anlar, nereye gider, uçup kaybolur mu?

Sizi almış atmışlar içeriye, günler gecelerde yaşamışsınız... Özgürlüğüne kavuştuğunuzda da sevineceksiniz. Ama o anlar, o milyonlarca anları unutmak olası mı?

Yargıç, savcı mı suçlu o

anlarınızın duman olup uçmasından? Hükümet yetkilileri mi? Kime gideceksiniz, yitirilmiş anlarınızın hesabını sormaya?

Ödenecek bir borçtur, ödeyecek de, o tutukluyu suçlayan, onu mahkûm etmeden yıllarca hücrelerde yatıran!

Dava açacaksınız!.. Kime? Vurdumduymazlara mı, yasaları yorumlayanlara, uygulayanlara mı?

Benim birçok arkadaşım yıllarca hapis yattı. Yıllar süren duruşmalardan ak alınla çıktılar. Ama hapislikte harcanıp giden zaman parçaları boşlukta mı kalacak? Olan oldu işte, yakayı kurtardınız, şükredin!..

Bernard Shaw, “Bir tek anın hesabını sormak gerekir” diye düşünüyor. Kendisi hapiste yatmamış, ama yatanlar kadar acısını duymuş.

Bir tek anın, bir tek dakikanın, saatin, günün, gecenin yaşantımızdan

Yargıç, savcı mı
suçlu o anlarınızın
duman olup
uçmasından?
Hükümet
yetkilileri mi?

Kime
gideceksiniz,
yitirilmiş
anlarınızın
hesabını
sormaya?

kopartılmış bir değer olduğunu, ama onu cezalandıran bilir mi? Hayır, ben görevimi yaptım, o kadar, der geçer! Ama bir duyarlılığı varsa, yaşam boyu içinde bir ses onu suçlayacaktır. Sen binlerce anı harcadım, o binlerce zaman parçası, senin iç dünyanda hep konuşacak, konuşacak!..

Bir an deyip geçmeyin!

O bir an içinde yaşarız, düşünürüz, seviniriz, üzülürüz... Hele anlar, binlerce, binlerce, birikir tepenizden aşağı dökülürse!..

Değerini bilmeli anlarımızın!
İnsanoğlunun o güzel yaşanacak, ama yaşanmayan anlarını yok etmeye kalkışanlar? İnsanlık dışı yaratıklar mı desek! •

"Milletimi şimdiye kadar
söylediğim sözlerle ve
hareketlerimle aldatmamış olmakla
gurur duyuyorum."

M. Kemal Atatürk

Hıncal Uluç'un
15.03.2012 Tarihli
Sabah Gazetesinde
Yayımlanan Yazısı

Çan beşinci kez çalmadan.

Çok eski yıllarda krallıkla idare edilen bir ülke varmış. Ama, bu ülkede, hukuk ve hâkimler de varmış. Törelere göre, bir vatandaş öldüğünde, şehir merkezindeki dev çan bir defa çalınır.

Uzun uzun da yankılanır. Asillerden birisi ölürse çan iki defa, kral ailesinden biri ölürse üç defa çalınır.

Ya kral?..

O öldüğünde, çan dört defa çalınır.

Gel zaman git zaman..

Şehirde bir olay olmuş. İş mahkemeye düşmüş. Sanık diye hâkim huzuruna çıkarılan kişinin masumiyetine herkes inanıyor, davaya formalite diye bakılıyormuş.

Halk, beraat beklerken, sanık para cezasına mahkûm olmuş..

Mahkeme bitmiş. Dinleyiciler

dağılmış. Kafalarında bir kaygıyla!..

Kısa bir süre sonra dev çanın sesi duyulmuş..

Acaba kim öldü?

Çan bir daha çalmış. Acaba hangi kont öldü?

Şehir, çan sesi ile bir daha inlemiş..

Hımmmm... Kral ailesinden biri gitti. Acaba kim?

Çan bir defa daha çalmış.. Herkeste bir feryat. "Eyvah! Kralımız öldü!"

Ancak, tarihte görülüp işitilmemiş bir şekilde çan beşinci defa da çalmış, yeri göğü inleterek... Sesler

kesilmiş şehirde, nutuklar tutulmuş. İnsanlar "Beşinci çan sesi"nin ne anlama geldiğini öğrenmek için çana koşmuşlar deliler gibi. Bir de bakmışlar ki çanı, haksız yere mahkûm edilen adam çalıyor.

Sormuşlar. "Ne demek beş defa çan çalmak? Kraldan daha büyük, kim öldü?"

"Adalet" demiş adam... "Adalet öldü!"

Ahmet Taner Kışlalı'nın kızı, benim kuzenim Dolunay Uluç'un yolladığı bu "Kıssa"nın, "Hissesi"ni nakleden Nobel Barış Ödüllü, Elie Wiesel şöyle bitirmiş sözünü...

"Adaletsizliği önleyecek gücümüzün olmadığı zamanlar olabilir ama; adaletsizliğe itiraz etmeyi beceremeyeceğimiz bir zaman asla olmamalıdır!."

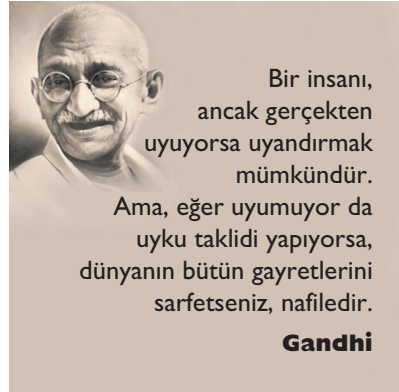
Nedim Şener ve Ahmet Şık 375 gün sonra tahliye edildiler. Ben sevinenler arasında değilim... Aynen Bülent Arınç gibi düşünüyorum. "Asıl bugüne kadar neden tahliye edilmediklerini sorgulamak gerekir.." Açıklanan "Tahliye gerekçesi" benim adalet duygumu tatmine yetmedi. Suç vasfının değişmesi ne demek?

Sevgili Egemen Bağış dostumun dediği gibi, önce "Tecavüz" sanılıyordu da, şimdi basılmamış kitap yazmak mı olduğu anlaşıldı? Ya da Başbakanımız "İçerde gazeteci yoktur" dedi de, Nedim'le Ahmet'in "Gazeteci" oldukları yeni mi keşfedildi?

Aynen Bülent Arınç gibi düşünüyorum. "Asıl bugüne kadar neden tahliye edilmediklerini sorgulamak gerekir.."

Biri bana, bu iki arkadaşımızın tutuklandığı günden bu yana geçen 375 günün hangisinde neyin, ne zaman, nasıl değiştiğini ve "Tahliye kararı"nın ancak ondan sonra verilebildiğini çok açık ve çok mantıklı bir dille anlatmalı ki, ben iki "İnsan"ın bir gün bile boşu boşuna yatmadıklarına inanabileyim. Biri bana anlatmalı ki, ben, Ahmet'le Nedim çıkarken, kalanlara yanmaya devam etmeyeyim.

Biri bana anlatmalı ki... Çan beşinci kez çalmasın!.. •

Bir insanı, ancak gerçekten uyuyorsa uyandırmak mümkündür.

Ama, eğer uyumuyor da uyku taklidi yapıyorsa, dünyanın bütün gayretlerini sarfetseniz, nafilendir.

Gandhi

Emre Kongar'ın

04.03.2012 Tarihli

Cumhuriyet Gazetesinde

Yayımlanan Yazısı

Yurdakul ve Haberal: 28 Şubat, 12 Eylül ve Bugün

Televizyonlarda ve gazetelerde 28 Şubat'ı eleştirenleri dinliyorum, okuyorum...

Dönüp bir de 28 Şubat'tan çok daha sert ve acımasız olan 12 Eylül askeri darbesi ve bugün için nasıl övgüler düzdüklerine, medya patronlarının tutumlarına bakıyorum...

Baba-oğul Zarakolu'ları, sevgili Prof. Büşra Ersanlı'yı, Perinçek'i, se-kiz tutuklu milletvekilini, yazarları, profesörleri, askerleri, düşünüyorum...

Bugünü görmeyenler adına utanı-yorum!

Bence günümüzün en önemli sorunu:

Kin ve nefret duygularının yok edilmesi yerine, yeni düşmanlık to-humlarının atılması...

Kamplaşmaların yumuşatılması ye-rine iyice sertleştirilmesidir!

Bugün, dünün hesabını soranlar, yarın bugünün hesabının sorulacağını düşünmüyorlar mı?

Bu toplum hep hesaplaşmalarla mı yaşayacak?

Barış, kardeşlik, dayanışma, sevgi, güven ve adalet bu ülkeye ne zaman egemen olacak?

Dün yine tutuklu gazeteciler için yürüyüşler vardı...

Sanatçılar toplu halde temel hak ve özgürlüklerin tehlikede olduğuna ilişkin bildiri yayımladılar...

Barolar ve hukuk profesörleri artık tepki göstermekten bıktılar...

Avrupa Birliği bile dayanamadı, son raporlarında dozunu arttırdığı eleştirilerini art arda sıralamaya baş-ladı.

Bu arada organ nakli konusu yeniden Türkiye'nin gündeminde bir numaralı yere oturdu...

Önce başarılarımızla övünerek...

Daha sonra da başarısızlıklarımızla dövünerek!

Prof. Suat Çağlayan, odatv'deki yazısında Türkiye'de organ naklinin öncülerinden olan ve ayrıca hem hukuki hem de toplumsal altyapısını hazırlayan, şu anda parmaklıklar arkasında çile çeken Prof. Mehmet Haberal'ı anımsamış:

“Organ nakli ile uğraşanların, ‘Organ nakli ve tıp etiği’ konusunda, Prof. Dr. Mehmet Haberal’dan öğreneceği çok şey olsa gerek...”

Bugün kol, bacak ve yüz nakillerini görünce, Mehmet Haberal'ın hastasını riske atmamak için gösterdiği titizliği anımsadım.

O zaman için devrim niteliğinde bir şeydi böbrek nakli. Riskleri de immünoloji laboratuvarı belirler her zaman. Laboratuvar en küçük kuşku bildirdiğinde Haberal o böbreği nakletmekten vazgeçiyordu.

Ve bir de bugünlere ders olacak bir davranışla hastasını ancak taburcu olurken basına gösteriyordu.

Keşke Silivri mahkemeleri, Haberal'ın; becerikli ellerini köreltmeseler, ruhunu karartmasalar ve hastalarına yardım duygularıyla dolu yüreğine ‘benden bu kadar!’ dedirtmeye çalışmasalar da onu biraksalar...”

Çağlayan'ın yazısı çok daha uzun!

Doğan Yurdakul değerli bir aydın, önemli ve çilekeş bir yazardır. 12 Eylül askeri darbesinde de içerde yatmıştı...

Bugün de hüküm giymeden kapatıldığı hapisneden ancak hastalık nedeniyle tahliye edilebildi.

Çıktıktan sonra 25 Şubat'ta Sözcü'de yayınlanan, Saygı Öztürk'e verdiği söyleşide 12 Eylül askeri darbe dönemiyle bugünü karşılaştırmış...

“Ancak, şimdiki şartlar o günkü koşullardan çok ağır. Türküler söyledik, fıkralar anlatırdık, gülerdik, ağlardık. 30-40 kişilik koğuştaki vakit geçirdi. Ama, 3 kişilik odada vakit geçmiyor. Odada ya okuyoruz, ya yazıyoruz.

En büyük şikâyetimiz tecrit uygu-

Keşke Silivri mahkemeleri, Haberal'ın; becerikli ellerini köreltmeseler.

lanması. Kimse kimseyle görüştürülmüyor. Örneğin ben, Ahmet ve Nedim birlikteyiz. Altımızda ise aynı davadan yargılanan Yalçın Küçük, Coşkun Musluk ve Sait Çakır var. Ancak biz bir yıldır onlarla konuşmıyoruz. Bırakın konuşmayı, koridordan geçerken selam vermeniz bile yasak.”

Söyleşinin tümü tam bir ibret belgesi!

Geçmiş eleştirenlerin, bugün yaşanan trajedileri görmezden gelmesi bütün söylenenlerin içini boşaltıyor...

Eleştirilerin samimiyetini yok ediyor...

Silivri ve Hasdal'da çileler devam ediyor!•

Mustafa Balbay'ın

06.03.2012 Tarihli

Cumhuriyet Gazetesinde

Yayımlanan Yazısı

Silivri'de Yargının Değişen Seyri

Silivri yargılamalarının seyrini anlatırken, geçmişte şöyle bir tanımlama yapmıştım: “İstanbul’dan Ankara’ya gidiyorsunuz. Yolun yarısında bir tabela; Ankara 150 km.

Basıyorsunuz gaza, git, git, bir tabela daha; Ankara 200 km. Yol aldıkça uzayan bir dava.

Biz duruşmalar ilerledikçe sona yaklaşılır diye düşünüyoruz ama, eklenen dosyalarla birlikte yük artıyor...”

Mahkemenin yöntemi de bu yolu uzatıyordu.

Örneğin bir sanık iddianamedeki tüm suçlamaları tek tek yanıtladıktan sonra çapraz sorguya geçiliyordu.

Birinci savcı soruya şöyle giriyordu: “Savunmanızda size yönelttiğim soruları yanıtlamış olabilirsiniz ama, ben yeniden soracağım...”

Sıra ikinci savcıya geldiğinde o da şöyle başlıyordu:

“Size yönelteceğim sorular daha önce sorulmuş olabilir, ama ben yeni-

den soracağım...”

Soru sırası mahkeme üyelerine geldiğinde, üye hâkim söze şu şekilde giriyordu:

“Sayın savcılar size yönelteceğim soruları daha önce yöneltmiş olabilir. Bazı şeylerin açıklığa kavuşması bakımından ben yeniden soracağım...”

Sıra ikinci üye hâkime geliyordu. O da şöyle başlıyordu:

“Soracağım sorular size daha önce yöneltilmiş olabilir ama, ben tekrar soracağım...”

Yukarıdaki sıralamayı abartılı bulabilirsiniz, ama klasik deyimle söylemek gerekirse, eksiği var fazlası yok.

Sanıklar bu soruları yanıtlarken söze şöyle giriyorlardı:

“Daha önce cevapladığım gibi...”

Soruların içeriği de somut bir olayı ya da eylemi aydınlatmaktan çok, bir notun anlamı, telefon rehberindeki numaraların nedeni, herhangi bir görüşmenin bağlantıları konusunda olurdu.

Ocak başından bu yana seyir değişti. Çapraz sorgu kalktı. Daha önce sanık istemese bile uzun uzun okunan polis, savcı ifadeleri, “aynen katılıyorum” sözleriyle geçiyor.

Sanığın ifadesini bir an önce bitirmesi isteniyor. Eğer uzatırsa, bunları yazılı olarak da verebileceği anımsatılıyor. Herhangi bir kurumdan bilgi-belge istemek gerektiğinde mahkeme ya gereksiz görüyor ya da sadece o kişiyle ilgili istekte bulunuyor.

İddianamede terör örgütünün yöneticisi olduğu iddia edilen kişiler bile aynı yöntemle çok kısa sürede sorgulanıp geçiliyor.

Bu tabloyu neye yormak gerek?

Sanıkların her birinin görüşleri farklı. Zaten öyle bir terör örgütü ki, bir konuda aynı düşünen üç kişi yok.

Bu gidişi hayra yoranların sayısı az. Olumsuz yoranların aklına her şey geliyor. Bir görüş uzun tutukluluk sürelerinin kamuoyunda da kabul edilemez noktaya gelmesi, başta Avrupa

İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) olmak üzere Türkiye ile ilgili dış algının değişmeye başlaması.

Hükümet bu yöndeki eleştirileri de karşılamak üzere geniş kapsamlı bir yargı paketi hazırlıyor gibi. Adalet Bakanı'nın açıklamalarının bir unsuru da AİHM kriterleri.

Adalet Bakanlığı'nın “İşini hızlı yapmayan yargıca terfi yok” çalışması ile Silivri'deki hızlanmanın aynı sürece karşılık gelmesi rastlantı değilse genel bir planın parçası olmalı.

Adalet Bakanlığı'nın “İşini hızlı yapmayan yargıca terfi yok” çalışması ile Silivri'deki hızlanmanın aynı sürece karşılık gelmesi rastlantı değilse genel bir planın parçası olmalı.

Silivri yargılamalarındaki hız artışı, akla ilk “hızlandırılmış treni” getirirse de davaya verilen önem dikkate alındığında yeni gelişmelerin bir parçası gibi görünüyor.

Aklımıza her olasılık geliyor. Hukuk hariç! •

“Bir memleketin, bir memleket halkının düşmandan zarar görmesi acıdır. Fakat kendi ırkından büyük tanıdığı insanlardan vefasızlık, felaket görmesi daha acıdır.”

M. Kemal Atatürk

Ülkü Tamer'in

17.03.2012 Tarihinde
Cumhuriyet Gazetesi'nde
Yayımlanan Yazısıdır

Baskının Yaratıcısı ve Uygulayıcısıydı

Şu sıralarda en ilginç filmlerden biri J. Edgar... 1924-1972 arasında tam 48 yıl boyunca FBI Başkanlığı yapan Hoover'ı belgelerden yola çıkılarak anlatan yapıt, ayrıntılı bir araştırmanın ürünü.

Hoover denilince, sanatla ilgilenenlerin aklına Hollywood'da başlatılan "cadı avı" gelir önce.

1929-1931 yılları arasında ABD'de ekonomi çökmek üzereydi. Kapitalist düzenin temsilcileri, bir baskı ve propaganda kampanyasına giriştiler. Ortaya "Hayat, Sovyet Rusya'yla bir savaştır" gibi sloganlar atıldı; Sovyetler Birliği'nin Amerika'yı ele geçirmek isteyen, bu amaçla geniş bir casusluk şebekesi kuran bir devlet olduğu kanısı yerleştirilmeye çalışıldı. Her komünist, Sovyet Rusya'nın bir ajanıydı. "Dünyanın en büyük gösterisi" olarak nitelendirilebilecek

bir "komünist avı" düzenlendi.

Bu arada İkinci Dünya Savaşı patlak verdi. ABD, büyük düşmanı SSCB'yle birlik oldu. Ama bu düşmanlık savaş sırasında da sürdü. MacArthur, 1945'te "Rusların Nazilerden daha büyük bir tehlike" olduğunu ileri sürmekten kaçınmadı. Bazı yorumcular, Amerika'nın Japonya'ya atom bombası atmasını bu görüşün yol açtığını söylediler. Avrupa'da savaş sona ermişti; Sovyetler Amerika'ya Doğu'da yardım edebilirler, zaferi paylaşabilirlerdi. Atom bombası buna engel olmak için atılmış, iki yüz bin kişi öldürülerek "Kızıl Ordu'nun pençesinden kurtarılmıştı"!

Savaşın sonra Amerika'ya Karşı Çalışmaları Araştırma Komitesi, sendikalarındaki, üniversitelerdeki, sinema-tiyatro endüstrisindeki komünistleri ortaya çıkarmak için

geniş çapta bir soruşturma açtı. Bu soruşturmada suçlu bulunanlar kara listeye alındılar, işsiz kaldılar, yoksulluk çekmeye mahkûm edildiler. Anayasanın kendilerine sağladığı hakka dayanarak tanıklık etmemekte direnenler“komiteyi aşağılamak” suçuyla hapse atıldılar. Whittaker Chambers ile Richard M. Nixon’ın casuslukla suçladıkları Alger Hiss, ölüm cezasına çarptırıldı.

Bu arada yeni bir “önder” belirdi: Senatör McCarthy. McCarthy, komünistlerin devlet dairelerine sızdığını ileri sürerek yeni bir kampanya açtı, “cadı avı”nı hızlandırdı; Kore Savaşı’nın başlamasından komünistleri sorumlu tuttu. I.F. Stone gibi birkaç gazeteci, Kore Savaşı’na komünistlerin değil, Güneydoğu Asya’yı denetim altında tutmak isteyen Amerikan emperyalizminin yol açtığını söylediler, ama Rosenberg’lerin bu cadı kazanında öldürülmelerine engel olamadılar.

Amerika’da “ihanet yılları” olarak adlandırılan bu dönemin en önemli yaratıcılarından ve uygulayıcılarından biri Edgar Hoover’di. Adı kısa sürede “soğuk savaş”la özdeşleşti.

Başmimarı Hoover olan, çıkarlar, kara çalmalar, yalanlar üstüne kurulu bu eylemlere dünyada birçok aydın karşı çıktı.

Albert Einstein’ın 12 Haziran 1953 tarihli New York Times gazetesinde yayımlanan “açık mektup”unu bir daha aktarmak istiyorum:

“Bu ülke aydınlarının karşı karşıya

bulunduğu sorun son derece ciddidir. Gerici politikacılar bütün aydınlara kuşkuyla bakılmasını sağlamakta başarılı olmuşlardır. Bu başarıdan sonra şimdi öğretme özgürlüğünü baskı altına alma, kendilerine boyun eğmeyenleri aç bırakma çabalarına girişeceklerdir.

Aydınlara azınlığı buna karşı ne yapmalıdır? Gerekirse cezaevine girmeyi, parasız kalmayı, ülkenin çıkarları uğruna kendi çıkarlarından olmayı göze almalıdırlar.

Aydınlara azınlığı buna karşı ne yapmalıdır? Gerekirse cezaevine girmeyi, parasız kalmayı, ülkenin çıkarları uğruna kendi çıkarlarından olmayı göze almalıdırlar.

Bunu yaparken anayasaya sığınmamalı, onurlu bir yurttaşın böyle soruşturmalara katılamayacağını haykırmalıdırlar.

Yeterli sayıda kimse bunu yapabilirse, başarı kazanılır. Başarı kazanılmazsa, bu ulus köle olarak yaşamayı zaten kabullenmiş demektir.” •

Nilgün Cerrahoğlu'nun

17.03.2012 Tarihli

Cumhuriyet Gazetesinde

Yayımlanan Yazısı

Ruhumuz Silivri'de Kaldı

Gün gelir devran döner...

Faşist yönetimler altında yaşamış olan halklara sorulur: “Vaktiyle neden hiçbir şey yapmadınız?”

Yanıt hiç şaşmaz: “Bilmiyorduk. Haberimiz yoktu. Konu komşunun toplanıp götürülüşünü görmedik...”

Özgürlük bir gün bu topraklara uğradığında biz bu yanıtı veremeyeceğiz...

Çünkü biz “biliyoruz”.

AKP iktidarıyla özdeş hale gelen “Silivri dehşetini”, biz baştan bu yana günbegün izledik. “Neyle suçlandıkları anlaşılmadan” cezaevlerine doldurulan gazeteci ve akademisyenlerin evlerinden derdest edilişlerini, TV'ler başında her gün takip ettik.

Yargı sürecinde yaşanan hukuksuzluklara milletçe tanık olduk...

Yetmedi...

Tutukluların yüz yüze kaldığı insanlık dışı şartları tüm ayrıntılarıyla keşfettik...

İnsanlığın çürütüldüğü yer...

Tuncay Özkan “Hapiste Yatacak Olana Öğütler” kitabında -en basitinden!- yemeklerden zehirlenmeden ve hastalığa yakalanmadan hayatta kalmanın dahi Silivri şartlarında başlı başına ne büyük mücadele gerektirdiğini anlattı...

Gözler önünde tutukluluğunun dördüncü yılına giren Mustafa Balbay “Silivri Toplama Kampı Zulümhane”, “Düşünüyorum O Halde Sanığım”, “Demokrasi Tanrısı Zulümdar” kitaplarında; çektiği “hükümsüz cezayı” her türlü boyutuyla sergiledi. Yazılarında her gün sergilemeye de devam ediyor. Bizi Silivri'nin “tecrit güncesiyle” yüz yüze getiriyor!

375 gün neden yattığı muamma olan Nedim Şener, gözlerinde yaşlarla canlı yayında Silivri'nin nasıl bir “insan çürütme merkezi” olduğunu anlatıyor...

Nedim Şener - Ahmet Şık ikilisiyle beraber salınan genç meslektaşlarımız Coşkun Muslukve Muhammet Sait

Çakır; “canlı mezarda yalnızlığımızı paylaştık” sözleriyle anlattıkları “tecrit koğuşu” deneyimlerini aktarıyor ve “Biz çıktık ama ruhumuz cezaevinde kaldı!” diye konuşuyorlar.

Dişardan bakan şaşıyor. Faşizmin kök saldığı ülkelerde, zulümlerin böyle çıplak dökümü ancak genelde demokrasiye geçiş sonrasında, zaman farkıyla gecikmeli olarak ortaya çıkar.

İnsanlar neden sonra karşılarında konan acı gerçekler karşısında; “Bilmiyorduk!” bahanesine sarılarak vicdanlarını rahatlatılabirler..

Bizim için böyle bir bahane yok. Silivri zulmünün ne olduğunu biz artık kapsamlı biçimde biliyoruz... Ancak bilmek hiçbir şeyi değiştirmiyor. Seçmenler, Silivri cenderesini Türkiye'nin başına geçiren partiye fütursuzca oy vermeye devam ediyorlar.

Anketler, iktidar partisinin hâlâ her iki seçmenden birinin oyunu almaya devam ettiğini gösteriyor.

Türkiye'ye yurtdışından bakan gözlemciler, olan bitenin vicdanlarda hâlâ “AKP'ye fatura ödeten” bir yara açmamasına hayretle yaklaşıyor...

ABD'nin etkili dış politika dergisi “Foreign Policy” yakın dönemde yayımladığı bir yazıda örneğin; “Bu (hukuksuz) tutuklamalar, Türklerin vicdanında hâlâ şok etkisi yaratmadı” diyor; ardından bunun dinamiklerini şöyle açıklıyor:

“Erdoğan'ın AKP'si hazırında (tabloya rağmen!) ezici zafer kazadı. Çünkü yurtiçi - yurtdışındaki hâkim

anlatı, Türkiye'nin gelişen ekonomisi ile bölgede yükselen gücü üzerine kurulu. Arap dünyasında hayranlar, AKP'nin dindar duruşuna kapılıyor. Batı için ise Erdoğan Müslüman demokrasi modeli olarak yüceltiliyor. Bölge ve Suriye üzerindeki İran etkisini zayıflatmak peşinde olan ABD'ye göre de Türkiye'nin stratejik önemi her zamankinden daha ağır basıyor...”

Başbakan'a demokrasi ödülü Batı tarafından sürekli sırtı sıvazlanan AKP'den esirgenmeyen bu iltifatlar ve “dünyanın 16. büyük ekonomisi” masalıyla tavlanan seçmenler; fareli köyün kavalcısını izler gibi, “vicdan” filan dinlemeden, AKP'ye oy vermeye devam ediyor.

Erdoğan'ın dış dünyayla ilişkilerini sürdüren ekibi bu arada AKP adına dur durak bilmeyen bir büyük lobi faaliyeti sürdürüyor...

En son, artık kim (Egemen Bağış mı, Kalın mı?) ayarladı bilinmez... Almanya'dan Başbakan'a bir “demokrasi ve hoşgörü” ödülü verileceğini haber aldık örneğin...

Bu şartlarda Erdoğan'a demokrasi ödülü! Almanya'nın Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde verilecek ödül; Başbakan'a “Türkiye'de demokratik dönüşüme harcadığı çabadan ötürü” takdir edilmiş!

Batı, AKP Türkiye'si'ni parmağında çeviriyor... Bir yandan uluslararası kamuoyunda aşırı gündem haline gelen birkaç gazetecinin salıverilmesi için baskı yaparken... Beri yandan göğsüne “(Müslüman) demokrasi madalyası” iştiriyor...

Tavşana kaç, tazıya tut hesabı...

Biz kendi vicdanlarımızla yüzleşemedikçe, daha çok bu oyunlara geliriz. •

Oktay Akbal'in

06.03.2012 Tarihli

Cumhuriyet Gazetesinde
Yayımlanan Yazısı

Ecevit'in 'İrtica' Uyarısı

"Tekbirli parti kongresi açılışlarıyla, laik devlet hükümetinin camide iftar tertipleriyle, BayAdnan Menderes'in Allah tarafından başbakan tayini hikâyeleriyle, muhalefete dinsizlik isnatlarıyla ve iktidar himayesindeki bazı güdümlü yayın organlarının açıktan açığa 'şariat isteriz' haykırışlarıyla, bir din heyecanı değil, dini bile emellerine alet etmeye kalkışacak kadar gözü dönmüş bir hırs karşısındayız." Bülent Ecevit, 7 Nisan 1958'de Vatan gazetesinde çıkan yazısına böyle başlamış...

Bir uyarma, tehlikeli bir gidişi önceden gösterme, politikada dinsel duyguları kıskırtarak iktidarda tutunma

çabası daha o günlerde başlamış!

Ecevit, "Halkın temiz duygusunu menfaatlere veya siyasi maksatlara alet etmek isteyen hareketler, CHP iktidarı zamanında da görülmüştü. Fakat o zaman bu hareketler, iktidar partisinden değil, iktidara karşı olanlardan gelirdi, Cumhuriyeti ayakta ve diri tutan devrim dokusunun düğüm noktası, laiklik, iktidarın ve anayasa ile kanunların himayesinde, tehlikeden uzak tutulabilirdi" diyor.

Aradan otuz beş yıl geçmiş; CHP'den yeni milletvekili seçilmiş Bülent Ecevit, aydın devrimci kişiliğiyle, yaklaşmakta olan irtica tehlikesini açıkça belirtmek gereğini duymuş... Siyasi partilerin iktidarda daha uzun zaman

kalabilmelerinin halkımızdaki din duygularını sömürmeye dayandığını, bu yüzden halkımızı uyanıklığa çağırarak gereğini duymuş...

İrtica ile mücadele!..

Cumhuriyetin kuruluşundan beri bir türlü bastırılmayan bir tehlikedir. Laik cumhuriyetin, ülkeyi ve halkı uygarlığın aydınlığına götürmek çabaları, karşısında hep gerici anlayışları bulmuştur. Kimi zaman bu tür çağdışı girişimlere de hoşgörüle bakmak istemiş, ama her iyi niyetli davranış, irtica cephesinin daha sert atılımlarıyla karşılanmıştır. CHP'nin son iktidarının başbakanı, Günaltay'ın döneminde açılan imam okulları bu yanlış gidişin ilk adımları olmuştur.

“Devrimci bir kuşak yetişmiş, aşılan yoldan bütün bütün geri dönülmesine imkân verecek köprüler yıkılmış olsa bile, devrimlere karşı hep sürekli bir tahrip hareketi, henüz önümüzde bulunan uzun yolda gereken hızla ilerlememizi elbette önleyecektir.”

Bu yazıyı okurken düşündüm, nereden geriye gelmişiz! Günümüzde irtica karşısında yer almak, irtica hareketlerini Cumhuriyet devrimlerine karşıt bir zararlı eylem saymak, neredeyse ağır bir suç sayılıyor! İrtica konusunda yazan, çizen, TV'lerde, bilgisayarlarda dinsel istismara karşı çıkan kişiler, görevliler de suç işlemiş

İrtica ile mücadele!..
Cumhuriyetin kuruluşundan beri bir türlü bastırılmayan bir tehlikedir. **Laik cumhuriyetin, ülkeyi ve halkı uygarlığın aydınlığına götürmek çabaları, karşısında hep gerici anlayışları bulmuştur.**

sayılıyor. Nereden nereye?

Yazımı Bülent Ecevit'in satırlarıyla bitireyim:

“Tarihte iktidardan ayrılmaya razı olmayan, iktidarda tutunabilmek için başka çaresi kalmayınca da vatandaşın temiz din duygusu üzerine saltanat kurmayı göze alabilen bir siyasi zümre gene vatandaşın din duygusu alet ederek, her alanda, toplum hayatının her kesiminde ve siyasi hak ve hürriyetlerden -fırsat ve imkân bulduğu gün- vicdan hürriyetine kadar bütün hürriyetlerde her tahribatı gözünü kırpmadan yapabilmıştır. Bu tehlikeye karşı uyanık olmak, iyi niyetli, sağduyulu ve kendine saygılı her insanın insanlık borcudur. Çünkü ancak bu borcun ödendiği bir toplumda insanca yaşanabilir.”

Bülent Ecevit yaşasaydı buna benzer bir yazıyı yazmaz mıydı? “İşte söylediklerim, tek tek çıkıyor” diye bir üzüntü duymaz mıydı?•

Oktay Akbal: Ölseydim de Bugünleri Görmeseydim

Atatürk'ü unutturmak isteyen niyetler var.
Eğitim sistemini bozmak, gençleri dinden
uzaklaştırmak istiyorlar.

Sivas katliamı yok sayılıyor, askerler ve gazeteciler hapse atılıyor'

Türk edebiyatının ünlü ismi, öykü ve roman yazarı, gazeteci Oktay Akbal, ülkenin çok kötüye gittiğini belir-

lar. Sivas katliamı yok sayılıyor, askerler ve gazeteciler hapse atılıyor. Türkiye çok kötüye gidiyor. Ölseydim de bu günleri görmeseydim' dedi.

Muğla'nın Ula ilçesi Akyaka Beldesine yerleşen Türk edebiyatının yaşayan efsanelerinden biri sayılan öykü ve roman yazarı 89 yaşındaki gazeteci Oktay Akbal, geçirdiği rahatsızlıktan sonra dinlendiği evinde DHA'nın sorularını yanıtladı. Hasta yatağında gençlere ve Türk halkına uyarılarda bulunan Akbal, 'Atatürk'ün unutturmak isteyen niyetlerin olduğunu söyledi. Akbal, 'Atatürk'ün bize verdiği

Oktay Akbal

terek 'Atatürk'ü unutturmak isteyen niyetler var. Eğitim sistemini bozmak, gençleri dinden uzaklaştırmak istiyor-

görev asıl şimdi başlıyor. Yaşım 90'a geliyor. Beni seven kadar sevmeyen de vardır. Ben bildiğimi, hayatımı

yazdım. Cumhuriyet çocuğuyum, 1923'te doğdum, Cumhuriyetle birlikte büyüdüm. Türkiye Cumhuriyeti'nin çok yücelmesini isterim. Ülkeyi yönetenler, yanlış yollara sapıyorlar Cumhuriyeti, başka türlü bir hallere sokmak istiyorlar.

Türkiye Cumhuriyeti'nin temelleri vardır. Atatürk'ü vardır. Atatürk'ün temelleri vardır. Kurtaran O'dur. O bakımdan Atatürk'ün bütün eserlerinin birer birer yok edildiğini görmek beni çok üzüyor.

Elimden geldiği kadar yazılarımda da iktidardakileri uarmaya çalıştım' dedi.

BAŞBAKANA BABA NASİHATI

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'a bir baba gibi nasihatte bulunduğunu belirten Akbal 'Sayın Başbakan'a 'Sen benim oğlum yaşındasın dikkat et. Bu gidiş iyi değil, her gidişin bir sonu vardır, yarın ne olacağını bilmek gerekir, bugün olursun ama yarın olamazsın' diye nasihatinde bulundum.

Türkiye'nin birtakım yanlış meseleleri var. Dört dört getirerek eğitim sistemini bozmak ve gençleri dininden ayırmak istiyorlar. Gençleri şimdiye kadar dinlerinden kimse ayırmadı. Bizi de ayırmadı.

Ben dindar değilim ama dine saygılı bir adamım. Ayrıca bilime ve ilime saygılı olmak lazım. Önce ilim ve bilim geliyor, din zaten bilime dayanır' dedi.

TOPLUM BOZULDU

1946 yılında 'Önce Ekmekler Bozuldu'

adlı romanını yazdığını kaydeden Akbal, 'Şimdi görüyorum ki toplum bozulmuş. Ülkenin başına gelen arkadaşlar yanlış yola saptılar. Atatürk'ün çizdiği yoldan ayrıldılar. Bu gidişleri de hiç iyi görmüyorum. Daha önce 10 senelik iktidarların birden bire kül gibi dağıldığını gördük. Dikkatli olmak gerekir.

Türkiye'nin bir çizgisi vardır, ananesi vardır, bir geleneği vardır. Türk milleti asker millettir. Binlerce yıldır asker millettir. Asker milletin askerlik ruhunu öldürmemek lazım gelir' dedi.

SİVAS'TA BEN DE ÖLEBİLİRDİM

Sivas katliamına da değinen Akbal, 'Uludere olayı yeni yaşandı. Sivas olayı ise unutturulmak isteniyor.

Sivas'ta yapılan toplantıya ben de davetliydim. Son anda işlerimin yoğunluğu nedeniyle gitmekten vazgeçtim. İyi ki gitmemişim, gitseydim ölü müydüm kalır mıydım bilmiyorum. Felaketten kurtuldum ama pek çok yakın tanıdığım arkadaşım, dostlarım ve insanlar öldüler.

Başbakan diyor ki mesele kapandı. Mesele böyle kapanır mı onlarca ölüm var. Sivas katliamı kapanmaz ve ebediyen yaşatılacaktır. Çok yanlış yaptılar, bu başbakanın büyük hatasıdır. Dava bitti halloldu, nasıl olur, hallolmaz.

Cinayetler hallolmaz, cinayetler yaşar. Cinayetler nesiller boyu yaşar' diye konuştu.

Askerler ve gazetecilerin hapse atıldığını da hatırlatan Akbal, 'Türkiye çok kötüye gidiyor. Ölseymdim de bu günleri görmeseydim' dedi. •

Altmışaltıncı Sone

*Vazgeçtim bu dünyadan tek ölüm paklar beni,
Değmez bu yangın yeri, avuç açmaya değmez.
Değil mi ki çiğnenmiş inancın en seçkini,
Değil mi ki yoksullar mutluluktan habersiz,
Değil mi ki ayaklar altında insan onuru,
O kızıoğlankız erdem dağlara kaldırılmış,
Ezilmiş, hor görülmüş el emeği, göz nuru,
Ödlekler geçmiş başa, derken mertlik bozulmuş,
Değil mi ki korkudan dili bağlı sanatın,
Değil mi ki çılgınlık sahip çıkmış düzene,
Doğruya doğru derken, eğriye eğri çıkmış adın,
Değil mi ki kötüler kadı olmuş Yemen'e,
Vazgeçtim bu dünyadan, dünyamdan geçtim ama,
Seni yalnız komak var, o koyuyor adama.*

W illiam Shakespeare
Çeviri: Can Yücel

ODATV Yazarı Müeyesser Yıldız'ın Silivri Savunması'ndan:

Müeyesser Yıldız, savunmasını yaptığı İstanbul 16. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmasında hakkındaki iddianameyi reddetti ve "kendisine tuzak kuran virüs örgütü" hakkında suç duyurusunda bulundu. On ay süreyle neden tutuklu olduğunu bilmeyen Müeyesser Yıldız'ın, mahkemedeki tutuklu arkadaşlarının ve duruşmayı izleyen yurttaşların gözlerini zaman zaman zaman yaşartan, onları zaman zaman acı gülümseten konuşmasından kimi bölümleri aşağıda bulacaksınız.

● **Suç aletlerimi** getirdim. ("100 Yılın Hesabı- Türk'ü Tasfiye Projesi" ve "Yılan'ın Kış Güneşi" isimli kitaplarını ve elindeki tükenmez kalemelerini göstererek devam etti:) Şu bir bomba, şu bir Molotof... Bunları cezaevinde ürettim efendim. Şunlar da silahlarım; bunları bilginize sunuyorum.

Polisler evime geldiğinde, bu kitabın basılmış hali varken bilgisayar çıktısına el koydular. Çok merak ettim. "Ya işte basılmış hali var, neden bilgisayar çıktısını alıyorsunuz?". Yüzlerce sayfayı oturdum, ben tek tek imzaladım. Neden? Polis acaba metne bir ekleme yapar mı diye...

● **Kusura bakmayın**, 50 yaşına 2 kala hayatımda ilk defa terörist olduğum için heyecanımı yadığamayın. Kastı aşan bir şey olursa anlayış göstereceğinizi umuyorum. 12 Eylül gibi bir dönemde üniversite öğrencisiydim. O zaman terörist olmadım; bu yaştan sonra terörist olmak hakikaten koydu.

● **Bir Pazar** günüydü. Avukatım heyecanla cezaevine geldi. Ben Pazar günü avukat beklemediğim için anneye bir şey olduğunu düşündüm, çok heyecanlandım, çok korktum. Ve "Eyvah annemi kaybettim ben" diye çıktım. Meğerse bilirkişi raporu çıkmış.

Haklı olarak heyecanlanmışlar. Zaten virüs olduğunu az buçuk biliyorduk.

● **Efendim devlete** sızmış 3-5 virüs var. İyi çocuklar seçilmiş, aranmış bunlar. Ben bunlara “Nuri Alço” diyorum. Bilmiyorum yaşınız hatırlamaya yetiyor mu? Nuri Alço'nun filmlerini bilirsiniz. İyi aile kızlarının gazozlarının içine ilaç atarlar, sonra onları kötü yola düşürürler. Bizim bilgisayarlarımıza bu iyi çocuklar, bu Nuri Alçolar virüs atılar. Çok şükür Silivri'ye düşürdüler ama kötü yola düşürmediler. Biz hala “gazeteci oğlu gazeteciyiz”. Onlar ne derlerse desinler.

Şimdi şu iddianame hepimizi bidon kafalı yerine koyan bir kağıt yığındır. **İddianame bile diyemiyorum. İftiraname diyeceğim ayıp olur, senaryo diyeyim. Kötü bir senaryo, çok kötü bir senaryo.**

● **Keşan Müftüsü** çok iyi bir ölçü koydu, “Adam olan bacadan girmez” dedi. Ki bunu kimin için söylüyor? Hediye getiren Noel Baba için söylüyor. Düşünün, hediye getiriyor ama bacadan girdiği için “adam değil” diyor. Şimdi sizin bilgisayarlarınıza giriyor bu insanlar, bu virüsler... Bunlara ne denir acaba? 2 veya 4 ayaklı mahlukat ismi bulamadım ben. Onu da Keşan Müftüsü'ne havale ediyorum.

● **Saatlerdir hukukçular** bilirkişi

gibi virüsleri açıklamaya çalışıyor. Herkes işini gücünü bıraktı, onlarla uğraşılıyor. Ben bilgisayardan anlamam. Bilgisayarı daktilo gibi kullanırım. Yazımı yazarım, bir de mail atarım o kadar. Başka bir işim olmaz. Ama hukukçular işini bırakmış bunlarla uğraşıyorlar.

● **Ben savunma** yapmıyorum. Sizinle dertleşmeye geldim. 10 ay sonra huzurlarınıza çıkmanın heyecanıyla geldim. Bir de sizin bu göreve yeni gelmenizden duyduğum saygıdan dolayı. Yoksa burada savunulacak bir şey yok.

● **Üçbuçuk** sayfa yer tutuyorum iddianamede. Sayfa başına 100 gündür yatıyorum. Ve dediğim gibi 1 dakika yatmamı gerektiren bir durum yok. Olmayan bir örgüt, hukuken varlığı isbat edilememiş bir örgüt. Olmayan bir örgütün, olmayan medya kolu olarak işlemediğim bir suçu ispat etmeye çalışıyorum günlerdir. Size de yazık.

● **Niye buradayım?** Yılmaz Özdil, Bekir Coşkun bir benzetme yaptılar, “Göbeğini Kaşayan Adam, Bidon Kafalı” diye. Kıyametler koptu, siz halkı nasıl aşağılıyorsunuz diye. Şimdi şu iddianame hepimizi bidon kafalı yerine koyan bir kağıt yığındır. İddianame bile diyemiyorum. İftiraname diyeceğim ama ayıp olur, senaryo diyeyim. Kötü bir senaryo, çok kötü bir senaryo.

● **Daha önemlisi** bu 2007 telefonu benim Sayın Zekeriya Öz'ü dava ettiğim telefon konuşması. Davalık olmuşuz. Benim hasmım davamız görülürken beni gözaltına almış, tutuklatmış. Dava ben cezaevindeyken bitti ve kazandım.

● **Bir gün** mahkemeler, savcılar bunların altından nasıl kalkacak? Gerçi sizler ödemiyorsunuz artık, Adalet Bakanlığı ödüyor ama neticede davadır. Özel hayatın gizliliğini ihlalden bu davayı ben kazandım.

● **Hele ki** bir milletvekili, A.İhsan Köktürk, benim bilgisayarımda bulunan virüs ile ilgili bir soru önergesi verdi İçişleri Bakanı'na, cevaplandırılmak üzere. "O virüsler Emniyet'te mi yüklendi?" diye sordu. Soru önergesine cevap daha Ankara'ya ulaşmadan bir gazetede yayınlandı. Yani görülüyor ki, artık bakanların soru önergelerine cevap gazete bürolarında hazırlanıyor Sayın Başkan.

● **1978-79 yılında** liseyi birincilikle bitirdim. 78-79. Herkes benim parlak bir fakülteye girmemi bekliyordu; gazeteciliği seçtim, yani taammüden gazeteci oldum. Ve 30 sene sonra taammüden terörist olmuş oluyorum.

● **Şimdi geçenlerde** Pensilvanya'daki bir büyüğümüz Muhteşem Süleyman dizisini yerden yere vurdu haklı olarak. Dedi ki "gerçeklerle bağdaşmı-

yor." Şimdi bir film, senaryo ne kadar uyduruk da olsa hayatın gerçekleriyle bağlantılı olmalı. Şimdi siz Kanuni Sultan Süleyman'la Hürrem Sultan'ı cep telefonunda konuşturamazsınız. Ya da ne bileyim? Predatörlerle savaştıramazsınız. Bugünün şartları, kıyafetiyle oynatamazsınız.

● **Şimdi senaryoda**, senaryo tekniğine ne kadar uygunluk var onu ele almak istiyorum. Başlangıçta bana biçilen role itirazım var. Yaşıma başma terörist olmak uymuyor. Çoluk çocuk sahibi bir kadımm. Rol yeteneğim hiç yok. Yani "gel şurda terö-

Bir gün mahkemeler, savcılar bunların altından nasıl kalkacak.? Gerçi sizler ödemiyorsunuz artık, Adalet Bakanlığı ödüyor ama neticede davadır. Özel hayatın gizliliğini ihlalden bu davayı ben kazandım.

risti oyna" deseler beceremem. Hele PKK'lı rolünü, Nobel verseniz, Oscar verseniz yine oynayamam.

● **Soner Yalçın'la** hayatımda 1 kere telefonla konuştum. Babamı kaybetmişim, başsağlığı için aradı. Barış'larla çok telefon konuşmam ve çok mailim var.

● **Soner Yalçın'la** kaç kere görüştüğüm yok. Mesela örgüt lideriyle görüşmez mi oyuncu, oyun oynuyoruz ya.

● **Yalçın Hoca** ile bir kere tanıştım. Kitabımı, demin gösterdiğim şu kitabımı, yayınevinde basabilir miyiz diye. Hoca bana çok güzel bir Selanik kurabiyesi ikram etti; anlaşılmadık, o kadar. Defterimin köşesinde Yalçın Küçük'ün telefonunu bulmuşlar. Yalçın Küçük'le tanışmam o.

● **Teröristin tarifi** belli. Silahlı olması lazım. Hiçbirimizden silah çıkmadı. Bir bıçak olsa bari. Mesela benim evimde bıçak var, iyi de bıçak kullanırım, çünkü iyi yemek yaparım. Polisler eve geldiler, doğrudan canlı bomba gibi bilgisayarı üstüne atladılar.

Neydi bizim köhne hukukta; gazeteci yargılandığında en fazla sorumlu yazı işleri müdürü de gider, ifadeleri alınır neyse. Bir büronun toptan terörist olarak alındığı bir dava ilk kez yaşanıyor Türkiye'de.

lar. Dediğim gibi bıçak var, bıçak alın ya da eşim benim emniyet mensubu, onun silahını alın.

● **Yani 30 küsür** yıllık polis, 20 küsür yıllık karısının terörist olduğunu anlayamamış, Emniyet teşkilatı onu istihdam etmeye devam ediyor. Devlet açısından içler acısı.

● **Biz koşturuyoruz** üniversitelere, ben savcının işini yapıyorum; savcı, hakimin işini yapıyor. Peki ha-

kim ne yapıyor? O, Yargıtay'a gidiyor. Böyle karmakarışık, rollerin karıştığı bir süreç yaşıyoruz. Hakikaten işin içinden çıkamıyorum.

● **Bu senaryoda** en önemli yanlışı şu: Bir filmin, bir oyunun ilgi çekmesi için bir heyecan verilir, sonu merak edilir. Biz daha sahneye çıkmadan hem filmin yapımcıları, hem sponsorları “Siz onların gazeteci olduklarını zannediyorsunuz ama, onlar filmin sonunda terörist çıkacak” diyor. Yani Ankara'dan ağzını açan “ONLAR GAZETECİ DEĞİL TERÖRİST” diyor.

● **Evde eşimin**, oğlumun bilgisayarları var. Ama zaten polis neyi bulacağını biliyordu. Bakın o kadar iyi biliyordu ki en önemli delillerden biri cep telefonudur değil mi? Benim cep telefonuma el koyma kararı almayı unutmuşlar. Öğleden sonra hatırladılar.

● **Neydi bizim** köhne hukukta; gazeteci yargılandığında en fazla sorumlu yazı işleri müdürü de gider, ifadeleri alınır neyse. Bir büronun toptan terörist olarak alındığı bir dava ilk kez yaşanıyor Türkiye'de.

● **Eğer bu savcıların** ve polislerin gözüyle bakarsak, bu mantığa göre, Türkiye'de veya dünyada bütün gazete büroları terör ofisidir, terör merkezidir.

● **Nazlı Hanım'la** çok uzun yıllar

çalıştım. Ekip olarak yaptığımız haberleri düşünüyorum da, şu mantık olsaydı CIA da, El Kaide de bize bağlanırdı.

● **ANAP iktidarına** karşı, rahmetli Turgut Özal'a karşı gazetecilik yaptık Nazlı Hanımın yönetiminde. Rahmetli Turgut Bey beni hapse tıktırmadı, dava bile açmadı. Ha, beni işten attırdı, sonra Tercüman'ı da batırdı, ayrı. Ama insanların özgürlüklerini elinden almadı.

● **Bizim başımıza** gelen nedir? Tabii her yeni uygulamada kobay seçilir. Anlaşıyor ki biz bu ileri hukuk uygulamasında kobayız. Eğer bünye kabul ederse, herhalde diğer gazete bürolarına da yaygınlaştırılacak.

● **Bir de şu** deftere bakın, ne olduğunu anlatacağım. Burada konuşulanları tümüyle satır satır not aldım. Şimdi 2-3 sene sonra polislerin evimi basması ihtiyacı hasıl olursa, bu bir suç belgesidir. Bütün “örgüt” burada. Yalçın Küçük burada, Soner Yalçın burada, Doğan Bey burada. Hiçbir zaman araya gelmemiştik, bu defter sayesinde geldik. Deftere tarihi, yeri de yazıyorum, “Çağlayan Adliyesi” diye.

● **Şunu söylemek** istiyorum: Başbakan'ın yatak odasının dinlendiği bir yerde hiçbirimiz güvence altında değiliz. Siz dahil. Bu silahın yarın

hangimizi vuracağı belli olmaz. Onun için hazır, bakın biz burada gazeteci olarak ipin ucundan yakaladık. Gelin bunun üzerinden gidelim. Bu devlette çöreklenmiş, bu Nuri Alço örgütünü, bu virüs örgütünü bulalım, hesabını soralım.

● **Biz gazeteciler** karmaşık konuları haplaştırarak, anlaşılır hale getirmeye çalışırız. İki haftadır burada yaşananları özetlersek, Devlet içindeki birkaç virüs, kuyuya taş attı, 40 akıllı toplandık, günlerdir çıkarmaya çalışıyoruz...

Robert Jackson'un şu sözünü hatırlatmak istiyorum:
“Mahkemeler davaları yargılar, Ama davalar da mahkemeleri”
 İşte bu dava, mahkemenizi yargılamaktadır.

● **Birkaç haftalık** kursla “bilişim uzmanı” sayılmış polislerin verdiği raporlarla tutuklandık. Ülkenin üç üniversitesinin bilişim uzmanlarının verdiği raporlarla neden tahliye edilmiyoruz? Emniyet devlet kuruluşu da, üniversiteler değil mi?

● **Nürnberg Mahkemeleri**'nde yargıçlık yapmış Robert Jackson'un şu sözünü hatırlatmak istiyorum: “Mahkemeler davaları yargılar, Ama davalar da mahkemeleri” İşte bu dava, mahkemenizi yargılamaktadır.●

ŞİMDİKİ ZAMAN

Can Pulak

Gerçek Muhalefet İhtiyacı

CHP'nin artık bu dönemde bir şeyler yapması lazım.

Kurultay da bitti, artık kavga, hizip filan istemiyor kimse. Herkes yerli yerinde oturacak, huzursuzluk çıkarmayacak, eski defterleri karıştırmayacak. Olan bitenlerin üzerine bir sünger çekilsin artık.

Türkiye adam gibi muhalefet istiyor. Sadece Başbakana cevap yetiştirmekle olmaz bu işler. Her mikrofonu bulduğunda, topu elinden alınmış çocuk gibi ağlamayacaksın. İktidar ne yapıyorsa, sen de zamanında kendi projeni açıklayacaksın topluma.

Kişiyi özel yasa mı çıkarılıyor, sen de oturup çıkarılmamasını öneren bir karşı teklif hazırlayacaksın. Eğitimde değişiklik mi planlıyorlar, sen de aksi projeyi hazırlayacaksın. Yargıyı siyallaştırıyorlar mı, sen de bunu önleyecek kanun teklifini vereceksin Meclis Başkanlığına. Sıcağı sıcağına, zamanında yapılacak bunlar.

Bir araştırma Komisyonu kuracaksın. Bunlar devlette yapılan yolsuzluk, usulsüzlük ve haksızlıkları tespit edecekler. Bunları yine zamanında millete açıklayacaksın. Başbakana uçak mı

alınıyor, kaç uçağı var ve bunların devlete maliyeti ne kadardır? Bakanlara, müsteşarlara, genel müdürlere alınan lüks makam araçlarının miktarı ve bunlara ödenen paraların toplamını ilan edeceksin. Yapılan israflarla hangi hizmetlerin tamamlanabileceğini ortaya koyacaksın.

Bugün Türk Devleti tarihinin en mürif dönemini yaşıyor. Aklına esen dünyanın öbür ucuna milletin parası ile gidip geliyor. Şu yurt dışı seyahatlerin maliyeti nedir? Kimler gidiyor, kadrolarda Başbakan ve Bakanların yakınlarından kimler var? Ne işe yarıyor bu seyahatler, sonuçları nedir? Eğer gerçekten Türkiye'nin lehine sonuçlar alınıyorsa, sen de alkışlarsın. Ama heyetler elleri boş dönüyorlarsa, bunun hesabını sorarsın.

Bak Suriye Dışişleri Bakanı neler diyor? Bizim Başbakan Müslüman Kardeşler için Esat'tan talepte bulunmuş. Hayır cevabını alınca, arayı bozmuşuz. Doğru mu bunlar? Eğer doğru ise, tepesine bineceksin iktidarın. Biz elalemin içişlerine ne karışıyoruz?

Yarın bunun faturasını Türkiye'ye çıkarırlarsa ne yapacağız? Anlatacaksınız bunları millete. Dönen dolapları iyi izleyip, karanlık perdeleri yırtacaksınız.

Ekonomimiz nasıl iyi gidiyor, ithalatımız ihracatımızdan fazla. Dış borçlar, cari açık filan almış başını gitmiş. Bu durumda, ekonominin mükemmelliğinden kim bahsedebilir? Muhalefet araştırarak bunları, gerçeği açıklayacak topluma.

Güçlü kamu kurumlarını satmışız. Devletin para kazandığı tüm işletmeler, fabrikalar elden çıkarılmış. Bunların listesi, değeri filan nerede? Muhalefet bunları niçin anlatmıyor millete?

10 yılda görevden alınan, emekli edilen, sürülen kamu görevlilerinin sayısı nedir? Yerlerine üç mislinden fazla memur ve işçi alındığı doğru mudur? Kamu hizmetinde binlerce yandaş personelin görev yaptığı iddialarının gerçek payı nedir? Bunları milletin takip edecek hali ve yetkisi yok. Yetki muhalefette. Bu yetkinin artık iyi ve yerinde kullanılması lazım.

Teknisyenlerden kurulu bir ekibe görev verilecek. AKP'nin yaptığı tüm değişiklikleri inceleyecek olan bu kurul, her değişikliğin doğrusunu hazırlayarak, bunları kanun teklifi haline getirecek. Muhalefetin bir içkabinesi olacak. O kabinede görev alanlar, sorumlu oldukları bakanlıkların attığı her adımı izleyecek, yaptığı tüm işleri kontrol edecek, zararlıları vaktinde millete duyuracak.

Terör nasıl durdurulur, eroin kaçakçılığı nasıl önlenir, özellikle Güneydoğu'daki kara para trafiği nasıl engellenir? Muhalefet şimdi oturup, bunlarla ilgili yasa değişikliklerini hazırlamalı. Artık öyle, çoğunluk nasıl olsa bizde değil tembelliğinin arkasına sığınmaya son verilsin. Sabahtan akşama Meclis'te oturup gevezelik yapmak yerine, artık sahaya çıkmalı CHP'li mebuslar. Seçim bölgelerine gitmeli, halkın arasına girmeli, şikayetleri yerindedinlemeli, çareyi orada üretmeli.

İl ve ilçelerde neler oluyor? AKP teşkilatları, işe alınacak adamları bile

Ekonomimiz nasıl iyi gidiyor? İthalatımız ihracatımızdan fazla. Dış borçlar, cari açık almış başını gitmiş.

tespit ediyorlar. Vatandaşın cep telefonlarına mesajlar atıyorlar. Filan yerdeki yatırımda çalışmak isteyen personelin bize başvurmaları menfaatleri icabıdır diyorlar. Kim uğraşacak bunlarla?

CHP milletvekilleri birbirleriyle uğraşmayı bırakıp, milletin temel sorunlarıyla uğraşmalılar artık.

Yeni bir heyecan yaratmalılar, yeni bir heyecan dalgasıyla sallamalılar Türkiye'yi. Kimsenin yaptığı yanında kar kalmayacaktır mesajını vermeliler hemen. Yanlış yapanların listelerini, devletten maaş alıp iktidar partisinin

emrine girenleri, devlet memurluğunu iktidara yandaş memurluk şeklinde anlayanları, ilan etmeliler millete.

CHP bundan sonra ne yapacağını, hizmet olarak neler getireceğini, nasıl bir politika izleyeceğini, net şekilde tespit edip açıklamalıdır. Millet bugün CHP'den umudunu kesmiş gibi görünüyor. Artık laf değil, iş üretecek bir politikayı özlüyor. CHP'nin Mebus

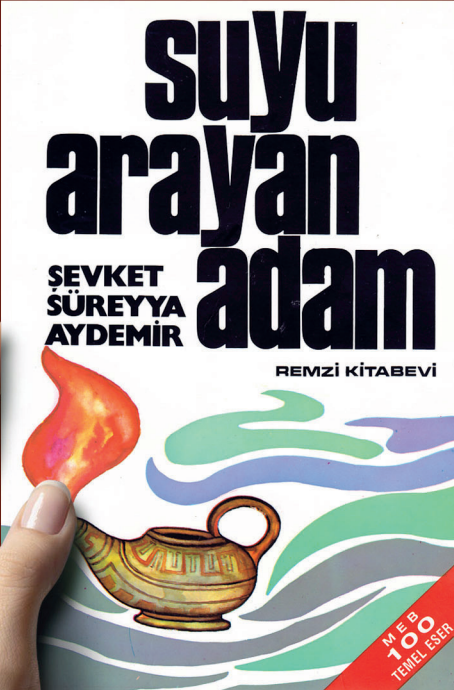
maaşlarındaki suskunluğunu, AKP'nin arkasına takılıp, suç ortağı gibi davranmasını ise hiç unutmayacak.

Şimdi artık bunları tartışmanın zamanı değil. Dedik ya, her şeye bir sünger çekmek lazım. İşte bu ortamda CHP, göreve yeni bir ruh ve anlayışla yeniden başlamalı, güçlü ve etkili ama inandırıcı bir muhalefete vakit kaybetmeden soyunmalıdır. •

canpulak@butundunya.com.tr

Bu kitap, ilkokul öğretmeni olarak yetişmek üzere, Birinci Dünya Savaşı'nda savaşa katılan ve sonra Kafkas Hazar ülkelerine koşan bir Türk gencinin öyküsüdür. Rusya'da eğitimini tamamlayarak, ülkesine

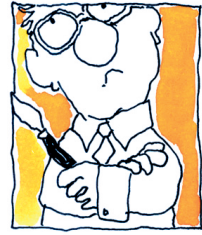
dönen Şevket Süreyya Aydemir'in öyküsü Orta Anadolu bozkırında bir "toprağa yöneliş"le biter. Bu kitapta yüzyılımızın Avrupa'dan çin'e ve Himalayalara kadar uzanan çeşitli sorunlarını da bulacaksınız

**BÜTÜN
KİTAPÇILARDA**

FIRÇALAYARAK

Serdar Günbilen

ASLINDA BİŞİ SÖYLİYİYİM Mİ BU KADAR İDDANAME KAĞIT İS-
RAFI BENÇE, BİR CD İLE İŞ BİTER ASUNDA AMA ONA DA
HEMEN İTİRAZ EDİLİYOR YOK DELİL
OLMAZ DA BİLMEN NE... E O ZAMAN
MÜSTEHLAK TABİ OKUMASI BİLE BEŞ
YIL SÜRER VS...

GÜN
BİLEN
2012

Yeni Bir Rejime Doğru

Türkiye’yi iyi bilen bir Fransız yazarı Martine Gozlan, “Türk Sahtekârlığı” (L’imposture Turque) adlı kitabında 2002’den bu yana oluşan Türkiye modelinin “uç hayale” dayandığını yazıyor. “Erdoğan’ın Türkiye’si”, sanıldığı gibi, a) demokratik bir model b) laik bir model c) bölgesinde jeopolitik bir model değildir.

Martine Gozlan

Yazan: RIZA TÜRMEN
CHP İzmir Milletvekili

Geçen pazar günü Meclis’in Eğitim Komisyonu’nda meydana gelen olaylar Türk demokrasisi açısından önem taşımakta.

Bir kere belirtmek gerekir ki, pazar günkü olay, bir bölüm medyanın küçülterek verdiği gibi, Meclis’te sıkça görülen, neredeyse olağanlaşan iktidar ve muhalefet milletvekilleri arasındaki kavgalardan biri değil.

Olayın gerçek yüzü şu: AKP grup başkanvekilleri imzası ile Meclis’in Eğitim Komisyonu’na bir yasa tasarısı sunulmuştur. Gelecek kuşakların, Türkiye’nin geleceğini biçimlendirecek olan ve toplumun hiçbir kesimine danışılmadan hazırlanan bu önemli yasa tasarısını muhalefet engellemeye çalışmıştır. Bunun üzerine pazar günü, AKP milletvekilleri güç kullanarak

muhalefetin Eğitim Komisyonu’nda bulunmasına izin vermemişlerdir. Komisyona girmek isteyen milletvekilleri dövülmüştür. Komisyon üyesi muhalefet milletvekilleri bile toplantı odasına girememişler ve muhalefetin bulunmadığı bir komisyonda sadece iktidar milletvekillerinin oylarıyla tasarı kabul edilmiştir. Oysa, iktidar Eğitim Komisyonu’nda çoğunluğa sahip. Muhalefet milletvekilleri komisyona gelip konuşsalar, sonra oylama yapılırsa sonuç iktidarın istediği gibi olacak.

İktidar ve iktidara yakın basın tarafından sorun, muhalefetin engelleme çabalarına karşı iktidarın önlem alması biçiminde gösterilmeye çalışılmakta. Oysa muhalefetin yasa tasarısını engelleme çabaları ile muhalefet milletvekillerinin güç kullanılarak komisyona

sokulmaması ve tek tarafın oyları ile yasanın kabul edilmesi aynı sepete konulamaz.

Muhalefetin bir tasarının yasalaşmasını önlemek için “engelleme yapması” (filibuster) parlamenter demokrasilerde sıkça görülen eski bir yöntem. Örneğin İngiltere parlamentosunda, 1983’te İşçi Partisi milletvekili John Golding telekomünikasyon ile ilgili yasa tasarısının kabulünü önlemek için 11 saat konuşmuş. Kanada parlamentosunda 2011 yılında Yeni Demokrat Partisi milletvekilleri posta çalışanları ile ilgili bir yasa tasarısı konusunda 58 saatlik bir engelleme yapmış. ABD Senatosu’nda 1957 yılında Strom Thurmond

adlı bir senatör 24 saat 18 dakika konuşmuş ve yasanın geçmesini önlemiş. Böyle pek çok örnek var ama bu örneklerin hiçbirinde iktidar partisi güç kullanarak müdahale etmiyor. “Bunlar artık fazla oldu. Talimatımız yasanın bugün geçmesini gerektiriyor. Onun için onları komisyona sokmayalım, girmek isteyenleri dövelim”demiyor.

Demokrasiler şöyle bir dengeye dayanır:

Azınlık çoğunluğun karar alma yetkisini, çoğunluk da azınlığın bu kararları eleştirme ve muhalefet etme

hakkını kabul eder. Pazar günü bu denge temelinden bozuldu.

Milletvekillerinin Meclis çalışmalarına katılmalarının güç kullanarak önlenmesi, demokrasi ile ilgisi olmayan rejimlere özgü bir özellik. Örneğin, faşist İtalya’da, Mussolini’nin Kara Gömleklileri Roma’ya yürüyüp “Duce”nin de kral tarafından başbakan olarak atanmasından sonra, parlamento üzerinde ağır bir baskı uygulanmaya

başlandı. Faşist yönetimi eleştiren milletvekilleri vatan haini sayılıyor, sokakta dövülüyordu. Sonunda parlamento tüm yetkilerini Mussolini’ye devretti.

Nazi Almanya’sında ise Reichstag yangınından sonra 25 Mart 1933’te yetki yarasını görüşmek amacıyla parlamento toplandı. An-

cak toplantıya tutuklanan sosyalist ve komünist milletvekilleri katılamadı. Toplantı, Meclis içinde ve dışındaki SA birliklerinin (Sturmabteilung-Hitler’in iktidara gelmesinde önemli bir rol oynayan, Nazi Partisi’nin paramiliter birlikleri) baskısı altında yapıldı. Tasarı lehine oy vermeyen milletvekilleri SA birliklerinin tehditlerine maruz kaldı. Böyle bir ortamda kabul edilen yetki tasarısı ile hükümete yasa yetkisi verildi. Bu yasa ile Hitler’in diktatörlüğü yasallaştı. Yetki yarası görüşmeleri sırasında Hitler

**Milletvekillerinin
Meclis
çalışmalarına
katılmalarının güç
kullanarak
önlenmesi,
demokrasi ile ilgisi
olmayan rejimlere
özgü bir özellik.**

“Hükümet derin bir dinsel yaşam için gereken koşulları yaratmaktadır” dedi.

Pazar günü yapılan Eğitim Komisyonu toplantısının da bunlardan farklı olduğu söylenemez. AKP milletvekillerinin bas-kısı altında toplanan Eğitim Komisyonu’na muhalefet milletvekilleri sokulmadı. Konuşma ve oy kullanma hakları gasp edildi. AKP Türkiye’si’nde meydana gelen olayların amacı iktidarın ideolojisine uygun yeni bir toplum yaratmak. Bu amaç demokrasi kılıfı içinde yürütülüyor. Gerçek amaç halktan saklanıyor.

Pazar olayları TBMM’de bir ilk. Türk demokrasi tarihine “Kara Pazar” olarak geçecek. Pazar olaylarının ortaya çıkardığı gerçek şu:

AKP iktidarı demokratik meşruiyetini yitirmekte, Türkiye’de giderek büyüyen bir rejim sorunu doğmakta.

Pazar olayları bunun açık bir göstergesi. Bir yandan bu gidişe karşı koymak, bir demokrasi ve özgürlük mücadelesi vermek, öte yandan bu gerçeklerin halk tarafından anlaşılmasını sağlamak başta CHP olmak üzere tüm muhalefet partilerinin görevi.

Türkiye’yi iyi bilen bir Fransız yazarı Martine Gozlan, “Türk Sahtekârlığı” (L’imposture Turque) adlı kitabında 2002’den bu yana oluşan Türkiye modelinin “üç hayale” dayandığını yazıyor. “Erdoğan’ın Türkiye’si”, sanıldığı gibi, **a)** demokratik bir model **b)** laik bir model **c)** bölgesinde jeopolitik bir model değildir.

Demokrasi ile yönetilen bir ülkede yaşamak isteyen herkesin, pazar günü olayların ortaya çıkardığı gerçeği görmesi ve bunu kabul etmemesi gerekir. •

17.03.2012- Cumhuriyet Gazetesi

ÖZGÜRLÜĞE SALDIRI

İngiliz yargıç, gece yarısı parktan geçen kıızı korkutan adama, 7 yıl, 7 gün hapis verince, şaşırın gazeteciler sordular:

"Adam kıza elini bile süremedi. Kaçan kızın çığlıklarına yetişenler de adamı yakaladılar. Bu 7 yıl, 7 gün hapis cezası çok değil mi?"

Yargıcın yanıtı, yalnızca hukuk tarihine geçecek düzeyde değil, 13 yaşındaki kıza tecavüz edilen ülkelerde "Ama kızın rızası vardı" diyerek bunu suç olmaktan çıkararak yargıçlara verilen bir hukuk dersi niteliğindedir:

Bu cezanın 7 günü, o genç kıızı korkutmanın karşılığıdır; 7 yıl ise, İngiliz kızlarının gece yarısı parkta dolaşma özgürlüklerine saldırmanın cezasıdır."

Gönderi: ÜSTÜN KÜSEFOĞLU

T. Özakman'ın Diriliş, Şu Çılgın Türkler ve Cumhuriyet-Türk Mucizesi eserlerinden oluşan Türkiye Üçlemesi, toplam 623 baskı yapmıştır. Yazar bu kez yine yakın tarihimizin büyük konularından biri olan Kıbrıs sorununu yazdı. Kıbrıs'ın fethinden günümüze kadarki çarpıcı olayları, direniş destanlarını, Kıbrıs'ın yüz yıllık Milli Mücadelesini ve Barış Harekâtını bir bütün olarak yine belge-roman tarzında işledi. Çılgın Türkler-Kıbrıs'ın da üçlemenin gördüğü benzersiz ilgiyi göreceğine inanıyoruz. Okumaya başlayınca hak vereceksiniz.

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Prof. Haberal Erkan'ı önce 3 yaşında, sonra 23 yaşında yaşama kavuşturdu.

Yazan: METE AKYOL

12 Haziran 2011 gecesi, partilileri, partisizleriyle, iktidar yanlıları, iktidar karşıtlarıyla, “Şunlar bir kazanmasa” diyenleri, “Bunlar bir kazansa” diyenleriyle tüm Türk halkı televizyon karşısında milletvekili seçimi sonuçlarını merakla ve hatta kuşkuyla izlerken...

Yalnızca bir kişi, seçimden hangi partilerin kazançlı, hangi partilerin kayıplı çıkacağını umursamıyor, yalnızca o kişi, seçimden yalnızca bir kişinin kazançlı çıkmasını istediği, yalnızca o kişi için Allah’a sürekli yalvarıyordu.

O “yalnızca bir kişi”nin biri, Emine Erdoğan’dı ve... Onun, o gece, milletvekili seçilmesi için dualar üstüne dualar ettiği o “yalnızca bir kişi” ise, CHP Zonguldak Milletvekili adayı Prof. Dr. Mehmet Haberal’dı.

Çünkü oğlunu bir kez daha yaşama kavuşturabilmesi için Prof. Haberal’ın, öncelikle cezaevinden çıkması, oradan çıkabilmek için de öncelikle

seçimi kazanıp, milletvekili seçilmesi gerekiyordu. Daha sonra böbreğini alması, oğluna nakletmesi ise, Emine Erdoğan için de, Prof. Haberal için neredeyse, “sıradan bir işti.”

“1975 yılında değiliz ki, bir organ nakli ameliyatını yalnızca Prof. Haberal yapabilsin? Yıllardır yetiştirdiği onlarca organ nakli uzmanı öğrencileri varken, neden ille de Prof. Haberal’ın yapması gerekiyordu bu böbrek nakli ameliyatını?”

Bir soru daha vardı, açıklığa kavuşturulması gereken:

“Oğlunu Prof. Haberal’ın ‘bir kez daha yaşamına kavuşturabilmesi için’

derken Emine Erdoğan, ne anlatmak istiyordu ?”

Onun bana “herşeyi baştan alıp, tane tane anlatayım” diyerek başladığı öyküsünü, ben de size “baştan ve tane tane” nakledeyim:

“Erkan 1989 doğumludur. Üç yaşına ayak basalı birkaç ay olmuş, olmamıştı ki, oğlumuzda bir hastalık olduğu ortaya çıktı. Öyle herkeste görülen hastalıklara benzemeyen, başka bir hastalıkmiş meğer. Her doktor altından kalkamazmış bu hastalığın. Mecburen bize yapılan tavsiyelere uyduk, babasıyla birlikte bir otobüse bindik, oğlumuzu Ankara’ya götürdük.” Başkent Üniversitesi’nin doğum öncesi hazırlıklarının yapılmakta olduğu o yıl, kendilerine verilen adresteki “Organ Nakli ve Yanık Tedavi Vakfı” Hastanesi’ne gitmişler, “hastanenin ve vakfın başkanı” Prof. Dr. Mehmet Haberal’ı bulmuşlar.

“Kesinlikle karaciğer nakli yapılması gerekiyor Erkan’a” demiş Prof.

“Size paranızı pulunuzu soran mı oldu? Sadece, doku yapınız oğlunuzla uyuyor mu, onu bilmem gerekiyor.”

Haberal. Erkan’ın o yaşlarda dünyadan haberi yok ama, Emine Erdoğan ve bir apartmanda kapıcılık yapan eşi Cevdet Erdoğan’ın kendi dünyaları başlarına yıkılmış.

“Elde yok, avuçta yok... Ankara’ya otobüs parasını bile komşudan borç

Annesinin, karaciğerinden verdiği bir parçayla 3 yaşında yaşamına yeniden kavuşan Erkan, bir yıl sonra Prof. Haberal’a teşekkür ziyaretinde.

olarak denkleştirmişiz... Biz böyle kocaman bir ameliyatın altından nasıl kalkabiliriz?”

Prof. Haberal, sanki evladının bir kabahatini yüzüne vuran bir baba gibi azarlamış ikisini de: “Size paranızı pulunuzu soran mı oldu?” demiş. “Sadece, doku yapınız oğlunuzla uyuyor mu, onu bilmem gerekiyor.”

Eşinin dokusu uymamış ama Emine Erdoğan’ın dokusu bire bir uymuş. “Ne de olsa annesiyim. Onu ben doğurdum. Bire bir uydu benim karaciğerim oğluma...”

Gözünü kırpmadan kabul etmiş

Erkan'ın artık ilacı ve işi var

Prof. Dr. Haberal, Erkan'a yeniden sahip çıktı.

■ Gizem ÇAĞLAR İSTANBUL

PROF. Dr. Mehmet Haberal, 1992 yılında Türkiye'de canlı donörden karaciğer naklini yaptığı 20 yaşındaki Erkan Erdoğan'ın ilacının bitmek üzere olduğu haberini Hürriyet

Gazetesi'nde okudu. Şu an tutuklu bulunan Prof. Dr. Haberal, avukatlarına Erkan'a sahip çıkılması için talimat verdi. Başkent Üniversitesi İstanbul Sağlık Uygulama Eğitim ve Araştırma Hastanesi Müdürü Fatih Turhan'ın davetiyle hastaneye giden Erkan Erdoğan'ın sağlık muayenesi yapıldı. Fatih Turhan, Erkan Erdoğan'dan üniversiteyi kazanması için söz alarak hastane içerisindeki eczanede çalışmaya başlayabileceğini söyledi. Bir haftalık ilaçları kalan ve eğer alınmasaydı karaciğer nakli boşa gidecek ve böbrekleri iflas edecek Erkan Erdoğan, "Artık hayallerim var. Çok mutluyum. Kendi ayaklarım üzerinde duracağım" diye konuştu.

Prof Haberal'ın demir parmaklıklar arkasından verdiği talimatla işine ve ilaçlarına kavuşan delikanlı Erkan'ın haberi, Hürriyet Gazetesi'nden önceki yıllara ait bir resimle verilmişti. (30 Mayıs 2009

karaciğerinden bir parça alınmasını... "Sonra gözümü bir kırptım, bir aç-

tım ki, benim de, oğlumun da yüzlerimiz gülüyor. Önce Allah'ımıza, sonra Haberal hocamıza şükürler olsun. Erkan o günden sonra büyüdü, serpildi, aslanlar gibi bir delikanlı oldu."

Emine ve Cevdet Erdoğan, ameliyattan sonra oğullarını her ay Ankara'ya götürmüşler, aylık sağlık denetimlerini yaptırmışlar. Ve otobüs bileti parası için de, Ankara'da kaldıkları otel için de hiç kimseden borç almak zorunda kalmamışlar.

"İstanbul'dan Ankara'ya gidiş geliş otobüs paralarımızı da, Ankara'da kaldığımız otelin parasını da hep Haberal Hocamız verdi. İstanbul'daki Başkent Hastanesi açılıncaya kadar yıllardır Ankara'ya gidiş gelişlerimizde bir kuruş para harcatmadı bize. 2005 yılında üniversitenin Altunizade'deki hastanesi açıldıktan sonra, aylık denetimlerimizi burada yaptırmaya başladık."

2009 yılı, üç kişilik Erdoğan Ailesi'ne de tüm uğursuzluğuyla gelmiş. Önce, "Mevzuat hazretleri" çıkmış karşılırlarına:

"18 yaşını geçtiğine göre, babanın sigorta hakkından yararlanamazsın" demiş Sosyal Sigortalar Kurumu. "Bu nedenle bundan sonra senin ilaç paralarını ödeyemeyeceğiz."

Haftada 200, ayda 800 TL. tutarındaki ilaç paraları, komşudan istenecek borçlarla ödenecek değil ya... Önce, "kendi icat ettiği bir usul"le azar azar ve idareli almaya başlamış ilaçlarını. Sonra, "Her ne iş olursa yaparım" çaresizliğiyle sağa sola başvurup, iş aramaya başlamış.

"Bir haftalık ilacı kalmıştı oğlu-

mun. Eğer ilacını alamazsa, 17 yıllık karaciğer nakli ameliyatı boşa gidecekti. Çünkü bu kez böbrekleri iflas edecekti. Kendi icat ettiği usulle, hiç almamaktansa az az almaya başladı ilaçlarını...”

Fakat Erkan'ın bu “kendi kendine doktorluğu” pek işe yaramamış. Bir süre sonra böbreklerinden, tehlike çanı sesleri gelmeye başlamış.

“İşte tam bu sırada, yine Prof. Haberal, bir kez daha Hızır gibi yetişti imdadımıza... Hürriyet gazetesinde Erkan'ın durumuyla ilgili bir haber çıkmıştı. ‘İlaçlarını alamazsa herşey bitecek’ diyor-du haberde. Böbreklerinin bozulmaya başladığını ve yapılan karaciğer nakli ameliyatının boşa gitmekte olduğunu yazıyordu gazete. Haberal Hocamız yoktu etrafta. Bir ay önce tutuklanmıştı, cezaevindeydi. Biz ona ulaşamıyorduk ama o bize oradan ulaştı. Gazetede ki haberi okuyunca avukatını çağırması ve Erkan'a derhal sahip çıkılmasını, kendisine Başkent Hastanesi'nde, sigortalı bir iş bulunmasını emretmiş, ilaçlarının da düzenli olarak verilmesini bildirmiş.”

Prof. Haberal üç gün sonra, 30 Mayıs 2009 tarihli yine Hür-

riyet gazetesinde, “Erkan'ın artık ilacı ve işi var” haberini okuyunca, rahat bir nefes almış, derin bir ‘Ohhh’ çekmiş.

Erkan Erdoğan şimdi Başkent Üniversitesi, İstanbul Hastanesi'nin eczane bölümünde çalışıyor. Elbette sigortalı ve elbette ilaçlarını artık “kendi icadı usulle” değil, doktorunun söylediği biçimde alıyor ama... Can sıkıcı

“Haberal Hocamız yoktu etrafta. Bir ay önce tutuklanmıştı, cezaevindeydi. Biz ona ulaşamıyorduk ama o bize oradan ulaştı.”

bir haberimiz de var: İlaçlarını çaresizlikten, “kendi icadı usul”le aldığı sürede böbrekleri “zedelenmiş” ve... Karaciğer nakli yapıldığı yetmemiş

Erkan Erdoğan Başkent Hastanesi Eczanesi'nde, görevi başında

Erkan Erdoğan (Soldan ikinci) Başkent Hastanesi Eczanesi'nde çalışma arkadaşlarıyla birlikte.

gibi, kendisine şimdi bir de, böbrek nakli yapılması gerekmiş. Emine Erdoğan yine elini kaldırmış, “Ben varım, buradayım” demiş ama, bu kez nakil ameliyatını yapacak doktor yokmuş “görünürlerde...”

“Hocaları Prof. Haberal’ın 20 yıl önce karaciğer nakli yaptığı hastası’na organ nakli uzmanı hiçbir cerrah, böbrek nakli yapmaya cesaret edememiş. “Şunun şurasında üç hafta kaldı seçimlere” demişler. “Hocamız nasıl olsa milletvekili seçilecek ve cezaevinden çıkacaktır... Bekleyelim, kendisi yapsın bu ameliyatı...”

12 Haziran 2011 gecesi, partilileri, partisizleriyle, iktidar yanlıları, iktidar karşılarıyla, “Şunlar bir kazanmasa” diyenleri, “Bunlar bir kazansa” diyenleriyle tüm Türk halkı televizyon karşısında milletvekili seçimi sonuçlarını merakla ve hatta kuşkuyla izlerken... O gece yalnızca Emine Erdoğan, se-

çimden hangi partilerin kazançlı, hangi partilerin kayıplı çıkacağını umursamıyor, yalnızca bir kişinin milletvekili seçilmesi için dualar üstüne dualar okuyordu. Onun, Allah’a yalvararak milletvekili seçilmesi için yardımcı olmasını istediği o bir kişi ise, Prof. Dr. Mehmet Haberal’dı. Emine

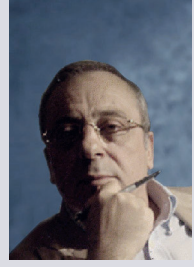
Erdoğan’ın duaları kabul olundu, Prof. Dr. Mehmet Haberal o gece seçimi kazandı, milletvekili seçildi ama... Cezaevinden çıkamadığı için 20 yıl sonra Erkan’a ikinci organ nakli ameliyatını kendi yapamadı. Kendi yerine o ameliyatı, Başkent Üniversitesi’nde yetiştirdiği organ nakli ekibinden öğrencisi Prof. Dr. Hamdi Karayakalı yerine getirdi hocasından beklenen bu görevi.

E mine Erdoğan, karaciğerinin bir bölümünü vermesinden yirmi yıl sonra bir böbreğini de verdiği oğlunu, yaşama bir kez daha kavuşturan kişinin yine Prof. Haberal olduğunu ısrarla söylüyor ve...

Oğlunun işe alınması olayını, hem bu görüşünün kanıtı, hem şu sorusunun yanıtı olarak, insansal, toplumsal ve ekonomik sorunlarımızın oluşturduğu dev bir kaya ağırlığıyla önümüze getiriyor:

“Az bir iş midir bu dönemde bir insanı, sigortalı bir işin sahibi yapmak?” •

OTOPSI
Cengiz Özakıncı

77 yıl sonra
ilk kez yayımlanan belgelerle

Atatürk Döneminde Türkiye Cumhuriyeti Ermeni Soykırım Propagandasını Nasıl Susturdu?

Yıl, 1933. Ermeni Tehciri'nin üzerinden 18 yıl geçmiş; Hitler, o yılın 5 Mart'ında seçimleri kazanarak Almanya'da tek başına iktidar olmuş; hemen ardından Prusya Akademisi Başkanı, yazarları Hitler yönetimine bağlılık bildirgesi imzalamaya çağırmıştı. >>

Ç

ok sayıda yazarla birlikte, Musevi yazar Franz Werfel de Hitler'e bağlılık bildirgesini imzalamıştı. Hitler, ilk iş olarak okunmasını yasakladığı kitapları alanlara yığıdırıp törenle yakmaya başlayacak; kitapları yasaklanıp yakılanlar arasında, Hitler'e bağlılık bildirgesi imzalamış olan yazarlar da bulunacaktı. Franz Werfel de bunlardan biriydi; Nazi'lerin onayından geçen üç kitabı dışında, yazdığı diğer kitaplar, 10 Mayıs 1933 günü yüzlerce kitapla birlikte

Franz Werfel

yakılmıştı. Bu tarihten sonra Werfel, faşist yönetimin onayladığı konularda yazacak, konuşacak; ve 1933 Eylül, Ekim aylarında, Almanya'yı kent kent

dolaşarak, Türklerin 1915'te Ermenilere soykırım uyguladığını savunan konferanslar verecekti. Werfel'in, Hitler yönetiminin onayıyla gerçekleştirdiği bu propaganda konferansları dizisi; Kasım 1933'te yayınlayacağı "Die Vierzig Tage des Musa Dagh" (Musa Dağ'da 40 Gün) adlı kitabının ilk 5 bölümünü oluşturacak; 4 Ekim 1933'te yürürlüğe giren Alman sansür yasası; Musevi yazar Franz Werfel'in Türkleri Ermeni soykırımcılığıyla suçlayan bu kitabının, Berlin'de, Musevi yayıncı Paul Zsolnay tarafından çoğaltılıp yayılmasına onay verecekti. Türkleri Ermeni soykırımcılığıyla suçlayan Musevi yazarın bu kitabı; Hitler Almanyası'nda büyük bir hızla yayılacak; kitabı okuyan Alman Musevileri, yüzlerce kişilik topluluklar oluşturarak o tarihte Suriye sınırları içinde bulunan Musa Dağı'na geziler düzenleyecek; ve dağın tepesinden bütün dünyaya "Türkler 1915'te Ermenilere soykırım uyguladı!" çığlıkları atacaklardı.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Almanya'nın Hitler'e bağlılık bildirileri imzalayan kimi Alman Museviler eli ile yürüttüğü bu propagandaya, çok sert tepki verecek; bir yandan büyükelçimiz Feridun Cemal Erkin, Alman yöneticilerle görüşürken, öte yandan 'devletin sesi' olarak nitelenen 'Hakimiyet-i Milliye' gazetesi, bu propagandaya son verilmesi için Almanya'yı sert bir dille uyaracaktı. Bu girişim-

lerin sonunda, faşist Almanya'nın propaganda bakanı Goebels; Türk büyükelçisine, Werfel'in kitabını toplattıklarını bildirecekti. Kitabın İngilizce çevirisi, 1934'te Amerika'da yayımlanacak, çok satan kitaplar listesine girecek, ve Hollywood'un büyük film şirketleri; Türkleri Ermeni soykırımıyla suçlayan bu romanı sinemaya uyarlamak üzere Werfel'le anlaşmalarını duyuracaklardı. Henüz 10. yılını dolduran genç Türkiye Cumhuriyeti,

Hitler Almanyası'ndan sonra, bu kez de Amerika'ya kafa tutacak; ve Türkleri Ermeni soykırımcısı olarak gösteren o romanın filmini yaptırmamayı başaracaktı. Nasıl mı? Gelin bunu, Cumhuriyet gazetesinin 1935'lerle yayımlanan haberlerini okuyarak öğrenelim:

77 yıl sonra ilk kez yayınladığımız 1935 yılı Cumhuriyet gazetesi kupürlerinde açıkça görüleceği üzere; Atatürk döneminde, gerek Hitler Alman-

Gene Türk düşmanlığı

Metro - Goldwin Mayer şirketi aleyhimizde çok çirkin iftiralarla dolu bir romanı filme çekti

Hükümetimiz bu filmin gösterilmesine mnaî olmalıdır!

Bugüne kadar memleketimizde filmleri en çok geçen Amerikan film kumpanyalarından biri olan Metro - Goldwin Mayer film şirketi baştan başa bizim aleyhimizde iftiralarla dolu bir film vücutte getirmişti. Biz bu haberi çoktan beri almıştık. Fakat malumatımız vesika itinaad etmedikden bu hususta neyriyat bulunmayı minasib görmediğimiz için bekliyorduk. Nihayet bu filme aid şatafatlı ilanın bulunduğu Amerikan en büyük sinema gazetesi «Motion Picture» 12 Eylül 1935 tarihinde şu

Aleyhimizdeki çirkin propagandalet olan şirketin alâmeti faşlerle tercümesini aşağıya yazdığı satırları okuduk:

«Metro - Goldwin Mayer, «Musa Dağında» [*] Kırk Günün filmi çekilme hakkını sa-

Hükûmetin «Musa Dağı» filimi için yeni kararları

Yugoslavya ve Romanya bu film çevrilirse göstertmemeye karar verdiler

İpekçi kardeşler «Metro Goldwinin böyle bir film çevirmekten vazgeçtiği muhakkaktır» diyorlar

Bir Yahudinin «Musa dağında 40 gün» isimli aleyhimizde çirkin iftiralarla dolu bir eserin Metro-Goldwin şirketine ait olduğunu ve bu filmi vücutte getirmesine mnaî hususunda inmas lazım olduğunu yazıyor.

Rusya Mamulyana yaptıracağı halkında bir rivayet duyduk. Bu rivayet kusmen doğruya benzemekle beraber. Ermenilere aid böyle bir filmin tasatle bir Ermeni rejimöre çevrileceği hakkında yapılan tahminlerden ibaret olabileceği akla gelmektedir.

3 Eylül 1935- 12 Aralık 1935 tarihleri arasında yayımlanan Cumhuriyet Gazetesi kupürleri

« Musadağında 40 gün »

Amerikalılar aleyhimizde nasıl zehirleniyor?

Amerika gazeteleri «Bu kitabı herkesin okuması lâzımdır, tarihi bir vak'ayı bu derece doğru anlatan (!) başka eser yoktur» diyorlar

Bir Yahudinin «Musa dağında 40 gün» isimli, aleyhimizde seni iftiralarla dolu bir eser yazdığı, bunun Metro Goldwin Mayer Amerikan soysetisi tarafından filme çekilmek üzere satın alındığı malumdur.

Bu hususta sor gülerdeki neşriyatımız takib eden okuyucularımız hükümetimizin böyle bir filmin çevrilmemesi için teşebbislerde bulunduğumuzu, bu teşebbisler karşısında (M. G. M.) 205 -

FREE: A RECENT NOVEL HAILED THE WORLD OVER AS ONE OF THE MASTERPIECES OF OUR TIME

THE FORTY DAYS OF MUSA DAGH

BY FRANZ WERFEL

An agreement is shown you have shown you are ready to grant yourself to read

İstiyoruz!

«Musadağı» için muhakkabil propaganda!

Türkler aleyhinde şeni iftiralarla dolu «Musadağında 40 Gün» romanı için Amerikada yapılan reklamların resimlerini ve muhteviyatını bu sayımızda göreceğiz ve okuyacaksınız. Bunlardan Türk düşmanları tarafından yapılan propagandanın kudreti, usul ve neticeleri hakkında edineceğimiz fikir bizi ibrete olduğu kadar, dehşete de sevkedebilir. Düşman propagandası (Aarkas 2 nci sahifede)

«Musadağında kırk gün..»

Filmin çevrileceği haberi Ermeniler arasında derin bir infial uyandırdı

Franz Werfel adında bir Yahudi muharririn yazdığı namussuzca kitabın filme çekilmesi için yeniden faaliyete geçildiği haberleri İstanbul'daki Ermeni mehafilinde derin bir infial uyandırmıştır.

Sehrimiz Erme-

ni Cemal'in Doktor Arşak idaresinde

bir mevkii olan doktor Arşak Süreyyan dönün bu mesele üzerinde bir muharririmize şunları söylemiştir:

«Franz Werfelin «Musadağında Kırk Gün» isimli eserinin filme çekileceği haberi bütün Türk Ermenilerini müteessir etmiştir. Bunun başlıca sebebi bir Yahudinin sırf maddi endişelerle hareket ederek Ermenilerin

«Musadağında Kırk Gün» hikâyesi hortluyor Yahudi Verfelin yazdığı alçakça eser filme çekilmiye başlanmış

«M. G. M.» şirketi Türkler aleyhindeki filmin sekiz büyük artist tarafından oynanacağını ilân ediyor

Mahud Türk dümanı Yahudi Franz Werfelin aleyhinde iftiralara dolu olarak yazdığı

«Musa dağında kırk gün» isimli eserden kitabı editörler Metro-Goldwyn-Mayer Amerikan sinema şirketi tarafından çevrilmeğe istenen film hakkında iki üç ay evvel mücadeleye girişmiş olduğumuzu okuyucularımız pek iyi hatırlarlar.

Bu neşriyatımız karşısında Metro-Goldwyn-Mayer

şirkette alâkadar bazıları teşebbüsleri neticesinde bu kordelânın mevzuusunun değiştirildiği, çevrilmesinden vazgeçildiği tarzında beyanatta bulunmuşlardır. Ancak bunların tasminî olarak olduğunu şüpheyle karşıladığımız için gene mücadelemize devamdan geri kalmamış, hatta M.G.M. şirketinin neşriyat direktörü Bob Vogeler'ektığımız telgrafa da ancak müphem bir cevap almıştık. Nihayet Vasington elçiliğimiz işe el koymuş ve Amerikan Haricîye Nezaretinden elçiliğimizin müsaadesi olmadıkça bu filmin çevrilmiye beyan edilmiş, Anadolu ajansı da beri memleketin her tarafına yayımlanmış ve suretle kapanmıştır.

«Musadağında Kırk Gün» kitabının Amerikan gazetelerinde çıkan reklamlardan biri

yer almış olması ve bu kordelânın sekiz büyük yıldız tarafından oynanmakta olduğunu ilân edilmişle teeyyüd etmiştir.

Eki imi muhafaza olarak yapılmakta olan bu filmin çevrilmeğe başlandığından Vasington elçiliğimiz haberdardır? Kordelâ Amerikan Haricîye Nezaretinin vadedmiş olduğu gibi değiştirilen senaryo Vasington elçiliğimiz okutulduktan ve müsaadesi alındıktan sonra mı işe başlanmış? Burasını bilmiyoruz.

Halkın filmi yapılmakta olduğu bir hakikattir. Yalnız müphem kalın notalar bunlardır. Biz bu noktaları aydınlatılmamış bırakıyoruz. Çünkü sırf Türkü fena göstermek ve ortadanması

Ermeni ve Musevî vatandaşların infiali

Ermeni Cismanî Meclisi «Musa Dağından Kırk Gün» filmi münasebetle bugün bir toplantı yapıyor, Museviler de mücadeleye karar vermiş

Evvelki günkü sayımızda «Musadağında Kırk Gün» filmine aid neşrettiğimiz haber neticesinde bu mesele için yeniden ortaya çıkmış İstanbul Ermenileri arasında büyük bir teessür ve bu işin müteebbihlerine karşı derin bir infial uyandırmıştır. Bugün saat onda toplanacak olan Ermeni Cismanî meclisinde bu işin konuşulacağı tahmin olunmaktadır. Bu hayırlı faaliyeti memnuniyetle karşıladığımız söylemeye hacet bile yoktur.

Diğer taraftan (Musadağında Kırk Gün) eserini yazan Franz Werfelin bir Musevî muharrir olarak tanınması memleketimizdeki Museviler de müteessir etmiştir. Bunlar Franz Werfelin Musevî olmadıkları kuvvetle zannetmelerine rağmen her ne olursa olsun böyle bir yazıların vatanımız aleyhindeki hareketlerine (Arşak 3 üncü sahifede)

«Musa dağında 40 gün adlı namussuzca eseri yazan Franz Werfelin resmi»

İstanbul Ermenilerinin F. Werfele mukabelesi

Dünya Pangaltı kilisesinde Franz Werfelin bir resmini ve kitabını merasimle yıktılar

Franz Werfelin resmi ve Musadağında 40 gün isimli kitabın Dünya Pangaltı Ermeni kilisesinde yakılması

İstanbuldaki Türk Ermeni münevverleri dün sabah saat 11 de Pangaltı'da Ermeni kilisesinin avlusunda toplanarak «Musa Dağında 40 gün» adlı kitabın yazarı Franz Werfelin büyük bir fotoğrafını ve kitabını yakmışlardır. Bu münasebetle kilise avlusunda bir

Franz Werfel mahkemede

«Musadağında 40 Gün» ün kahramanı, yahudi muharriri dava etti

Nevyork vilayeti dahilindeki Albir
şehrinde çıkan Times Union gazetesi
ikinciteşrin tarihli nüshasında şunları
yazmaktadır:

«Öğrendiğimize göre «Musadağın
Kırk Gün» adında bir kitab yazan Franz
Werfel çok müşkül bir mevkie düşü-
tür. Romanın başlıca kahramanı olan
halen Albinde kasablık eden profesör
papazı Nohutyan Nevyorkun tarafa
avukatları vasıtasile Franz Werfel'e
hine bir dava açmıştır.

Nohutyan müellifin kendi kar-
yanlış tasvir ettiğini ve şahsi menfa-
çin bütün Ermenilikle beraber

«Musadağında Kırk Gün»

Werfel serserisi aleyhine açılan dava ayın on sekizinde başlayacak

Türkler aleyhinde

Kırk Gün
yazan Franz
Amerika E
tarafından

ttık.

Amerikada
re Artin Gory
zuubahs kitabı
denle basan A
lerine da dava
zarar ve ziyan is
Artin Goryan
kası olmadığı hale
da kendisine papaz
rakterini yanlış ta

HEM NALINA MIHINA

Musevî yurddaşlarla hasbihal

Tançlığım Musevî yurddaşlar
dan bir ikisi, bana sitem eder
gibi,

— Siz Musevilerin aleyhinde yazılar
vazworsunuz. Bundan müteessir oluyo-

Atatürk Türkiyesi, Holywood sinemasına, Ermeni soykırımı propagandası **YAPTIRMAMIŞTIR.**

yası, gerekse Amerika; Türkleri Erme-
ni soykırımcılığıyla suçlayan propa-
gandalara yeltenmişler; fakat Türkiye
Cumhuriyeti'nin devleti ve ulusuyla,
toptan karşı çıkması sonucu, bunu
gerçekleştirememişlerdir.

Atatürk Türkiyesi, Holywood sine-
masına, Ermeni soykırımı propagan-
dası **Yap-tırt-ma-mış-tır.** Türkiye
Ermenileri ve Musevileri; Türk yurt-
taşlığı temelinde **Yurt Kardeşliği**
bilinciyle davranarak, Türk karşıtı
propagandalara şiddetle karşı çıkmış-
lardır. Dahası, Atatürk'ü "yurtta barış,
dünyada barış" ilkesi üzerine oturttuğu

Balkan Paktı üyesi Yugoslavya, Ro-
manya, Yunanistan gibi komşu ülke
hükümetleri bile, Türkleri Ermeni
soykırımcılığıyla suçlayan film yap-
cak olursa, bütün Amerikan filmlerini
ülkelerine sokmayacaklarını dünyaya
ilan etmişlerdir. 1936 yılında Fransa
bile aynı tutumu benimseyerek, eğer
o film çekilirse, hiç bir Amerikan fil-
mini Fransa'ya sokmayacağını ilan
etmiştir.

Ya bugün?

Yeri geldi, söyleyelim: "Geçmiş
zaman olur ki, hayali cihan değer!"•
cengizozakinci@butundunya.com.tr

Işığın Gücü

Yazan: Doç. Dr. AYŞEGÜL ÖRS ZÜMRÜTDAL

Başkent Üniversitesi

Adana Uygulama ve Araştırma Merkezi

"Çok bunaldığında gökyüzüne bak! Orada ışıl ışıl parlayan yıldızları göreceksin, her biri tek başına ve dağınık halde... Karanlık ne kadar organize ve fazla ise, yıldızlar bir o kadar dağınık ve yalnızdırlar. Ama yine de umudunu hiç yitirme! Ve ne zaman dayanma gücün azalsa gökyüzüne bak, tek başına parlayan yıldızları gör ve dayan!" der Erich Fromm.

Tek başına karanlığa direnen yıldızlar da ağlar mı geceleri? Yoksa bilirler mi şafak sökene dek bedeli ne olursa olsun insanlığa adanmış görevlerini?

Oysa ki yalnız olduğunu düşünen yüzbinlercesi, 'Toprakta karınca, suda balık, havada kuş kadar çokturlar'...

Ve her ne kadar bir araya gelip güç birliği yapsa da karanlık, direnen tek bir ışık hüzmesinde karşılarında bile bozguna uğrar.

İşte bu yüzden kırsallar sesini, boğmak isterler. Yarımdır, yalnızdır ve yaralıdır yürekler... Siyah da, beyaz da yerini alırken kendi saflarında, canımızı asıl yakan gri tonlardır. Olup bitenden habersiz yaşıyıp gidenlerle, her şeyin farkında olup da, kendine dokunmayan yılanı bin yıl yaşatanlardır, karanlığa hizmet edenler...

Hak, hukuk, adalet, ilim, bilim, insanlığa dair sesler giderek cılızlaşırken, susarak ve sessiz kalarak tarihe tanıklık edenlerdir, ihanet edenler.

Sonsuz evrende, kendi halinde dönmekte olan mavi-yeşil gezegende savaşlar, ölümler, haksızlıklar, zulümler devam ederken, karanlıkta tek tek parlayan yıldızlardır, gerçekten acı çeken ve bedel ödeyenler...

Dünya var olduğundan beri 'umut' hep var olmuştur.

"Çöktüğünde üstümüze zindan karanlığı, belki biraz bocalarız ama, eğer hak haksızlıktan yüce, sevgi nefretten üstün, aydınlık karanlıktan güçlüyse, çaresi yok usta, biz kazanacağız" diyen bir ses duyulur uzaktan,

Bir yıldız göz kırpar, diriliriz yeniden.

Hiç bitmeyecek sanılırken zindan gece, karanlığın en ağır olduğu andan sonra söker şafak her gün.

Sabaha karşı sönerken yıldızlar bir bir, ilahi döngü hiç şaşmadan yenilenir ve güneş ufuktan her gün ama her gün yeniden doğar her sabah.

Işığa doğsun, ışığa yürüsün isteriz çocuklarımız, ilim, bilim, akıl ve hak yolunda.

İşte bu yüzden, sadece bu yüzden Dağınık ve tek tek olsa da yıldızlar, ışıklarını yakmaya devam etmelidirler zindan karanlıklarda...

Vazgeçmeyiz!

'O güzel insanlar, o güzel atlara binip gittiler 'Artık yoklar' dedirtmemek için, ışıklarımızı yakar, çoğalmayı bekleriz. •

“**D**evrimlerin amaçlarını kavramış olanlar, sürekli olarak devrimleri koruma gücüne sahip olacaklardır.”

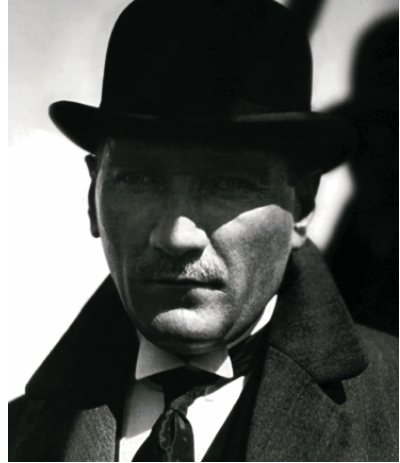
Gazi Mustafa Kemâl Atatürk

Radikal Devrimler

28

Doğudaki ayaklanma hareketi, devrimlere karşı direnmenin, İngilizlerin desteğini arkasına alan dinci odaklardan beslendiğini açıkça ortaya koyuyordu. Gerçi hilafet kaldırılmış, medreseler kapatılmıştı, fakat Tekke ve Zaviyeler açıktı. Tarikat mensupları buralarda yuvalanıyordu. Üstelik tarikat mensupları ulemaya göre halka daha yakın ve halk üzerinde daha etkiliydi.

Zira ulemanın mesafeli tavrına karşılık, basit halk tabakası ihtiyaç duyduğu yardım, şefkat ve rehberliği tarikatlarda ve onların derviş liderlerinde buluyordu. Ulema zengin bir üst sınıfmış gibi davranırken, dervişler halk içinde ve halkla bütünleşerek büyük nüfuz ve itibar kazanıyordu. Padişahların ve Genç Türklerin zaman içinde bunlardan yararlanmaya çalışmış olması, dervişlere halk arasında

Mustafa Kemal devrimlere öncülük ediyor

siyasi ağırlık da kazandırmıştı.

Devleti laikleştirme faaliyetleri yürürlüğe konulurken; ulema tayfası hedef alınmıştı. Ancak kısa bir zaman

içinde laikliğe karşı en tehlikeli direncin ulemadan çok, dervişlerden geleceği görüldü. Dervişler ulemanın aksine bağımsız davranmaya ve muhalefete alışkindılar.

Üstelik bir kısım ulema gibi, istilacı güçlerle işbirliği yapmış olmanın lekesini de taşıyorlardı. Bu da onlara bir avantaj sağlamış gibi oluyordu. Dolayısıyla, ulemanın yanı sıra tarikatların faaliyeti dini bakımdan laiklik politikası yürüten Cumhuriyet Hükümeti için çok daha ciddi potansiyel bir tehdit oluşturuyordu.

Şapka ve Kılık-Kıyafet Devrimi (28 Kasım 1925)

Gazi Mustafa Kemal çağdaşlaşma hareketini yürütürken dış görünüm itibariyle zamana ayak uydurmanın öneminin bilinciyle hareket ediyordu.

Bu ihtiyacı daha 1910'da ilk Avrupa'ya çıkışında, Picardie(Fransa) askeri manevralarına giderken hissetmişti. Başa giyilen fesin alay konusu olmasından rahatsızlık duymuştu.

Ülkede, 1925 yılına gelindiğinde bir kıyafet bütünlüğü yoktu. Aslında, Osmanlı döneminde cemaatlerin giyimlerinin farklı olması gerekiyordu. Müslümanların giydikleri başlık ve kıyafetler değişti. İlk defa askeri alanda kendini gösteren kıyafet meselesi tartışma konusu olmuş, III. Selim'in askerlere "Frenk Elbisesi" giydirme girişimi, tahttan indirilmesine yol açmıştı.

Birinci Dünya Savaşı sırasında Enver Paşa sıcak memleketlere giden askerler için kabalak adlı ve güneşsiperli bir başlık yaptırmıştı. Buna Enveriye adı verilmişti. Kuvay-ı Milliyeciler (Ulusal Güçler) ise kalpaklıydılar. Halk ise fesin yanı sıra çeşitli

Mustafa Kemal fes giyilen günlerde halka hitap ederken

sarıklar da kullanıyordu. Sonuçta Fes, 1828'den beri Müslüman'ı, Müslüman olmayandan ayıran sembol haline gelmiş, günlük hayatın bir parçası olmuştu.

Mustafa Kemal, Türkiye'yi geri kalmışlıktan kurtarmak ve her bakımdan çağdaş medeniyetin ortağı yapmak kararındaydı. Kültürü, teknoloji ve yaşam şekliyle modern bir toplum yaratmak istiyordu. Başa giyileni değiştirmekle, başın içindekileri değiştirmeye doğru önemli bir adım atılmış olacaktı. İlk adım olmak üzere askere güneş siperli başlık giydirildi. Sonra dairelerde memurların başı açık çalışabilecekleri duyuruldu.

Şapka ile ilgili uygulamayı ise, kendisini o zamana kadar hiç görmemiş olan ve oldukça muhafazakâr olarak tanınan Kastamonu gezisinde başlattı. Kastamonu ve havalisi onu coşku ile

“Türkiye Cumhuriyeti halkı; fikriyle, zihniyetiyle medeni olduğunu ispat etmek ve göstermek mecburiyetindedir.

**Medeniyim diyen
Türkiye Cumhuriyeti
halkı aile hayatıyla ve
yaşayış tarzıyla medeni
olduğunu göstermek
zorundadır.”**

karşılıdı. Gazi bu gezisinde elinde şapka olduğu halde dolaştı ve halkı kıyafet konusunda aydınlattı.

28 Ağustos'ta İnebolu'da yaptığı konuşmada: “Türkiye Cumhuriyeti halkı; fikriyle, zihniyetiyle medeni olduğunu ispat etmek ve göstermek mecburiyetindedir. Medeniyim diyen Türkiye Cumhuriyeti halkı aile haya-

tıyla ve yaşayış tarzıyla medeni olduğunu göstermek zorundadır.” dedikten sonra medeni kıyafetin ayakta iskarpin, bacadta pantolon, vücutta gömlek, yelek, ceket, boyunda kravat, başta şapka olduğunu vurguladı ve “Medeniyetin coşkun seli karşısında direnmenin beyhude olduğunu...” haykırdı.

Kastamonu'da 30 Ağustos 1925'te yaptığı konuşmada ise, o güne değin yapılan ve sonradan yapılacak devrimlerin amacını, “...Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen modern ve bütün mana ve çabasıyla medeni bir içtimai heyet haline ulaştırmaktır...” sözleriyle açıkladıktan sonra medeni kıyafetin lüzumu üzerinde ısrarla durdu. Gazi Ankara'ya döndüğünde, kendisini karşılayanlar artık şapkalıydı. Halkın bir kısmı da şapka giymeye başlamıştı. Cumhurbaşkanı halkın tutumunu izlemek için bir ay devam eden bir yurt gezisine çıktı ve Halkın olumlu tutu-

munu gördükten sonra da; konunun yasalaşmasını sağladı.

28 Kasım 1925'te kabul edilen şapka giyilmesi hakkında kanuna göre, bütün görevlilere şapka giymek mecburiyeti getirildi ve halkın da buna aykırı alışkanlığı sürdürmesi hükümetçe yasaklandı.

Şapkaya Meclis içinden ilk itiraz bağımsız Bursa milletvekili Nurettin Paşa'dan geldi. Paşa'nın itirazı, bir kısım milletvekili tarafından sert bir dille eleştirildi.

Yurdun birçok yerinde, şapka giyilmesiyle ilgili uygulamaya yer yer tepkiler gösterildi. Sivas'ta, Erzurumda, Rize'de, Maraş, Giresun ve Kayseri'de kısmi ayaklanma girişimlerinde bulunuldu. Bazı çevreler, kıyafette Müslüman olmayanları taklit, inanç ve davranışlarda da aynı yolu tutmaya yol açar propagandası yapmaya başladı. Bu propagandanın yarattığı karışıklık, kaynaşma ve hatta ayaklanma girişimlerini, İstiklal Mahkemeleri,

Takrir-i Sükûn Kanunu'nu seri bir şekilde uygulayarak önledi. Direnenler de daha fazla ısrarcı olmadılar...

Bütün yurt sahında Kılık-Kıyafette bütünlük sağlanmasıyla, Ulusal Birlik pekişiyor ve dünyaya ayak duyuruluyordu.

Mustafa Kemal Şapkayı
Halka Anlatıyor.

Tekke, Zaviye ve Türbelerin Kapatılması

Aslında Şeyh Sait ve yandaşlarını yargılayan İstiklal Mahkemesi, tehlikeyi görmüş ve bölgedeki Tekke ve Zaviyelerin kapatılmasına karar vermişti. Karar ivedilikle de uygulandı. Yurt çapındaki uygulamanın işaretini ise, Gazi Mustafa Kemal'in, 30 Ağustos 1925 tarihinde Kastamonu'da yaptığı konuşması içinde yer alan;

“Efendiler ve Ey Millet! İyi biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti şeyhler, dervişler, müritler ve meczuplar

memleketi olamaz. En doğru, en hakiki tarikat, medeniyet tarikatıdır. Medeniyetin emir ve talep ettiğini yapmak insan olmak için kâfidir.” sözleriyle verdiğini görüyoruz. Olayın üzerinden bir süre geçmiş olmasına karşın, her ne kadar açık bir tebligatta bulunulmamış olsa bile, çeşitli konuşmalarla verilen onca mesaja karşın, hiçbir Tekkenin, faaliyetlerine son vererek kendiliğinden kapandığı görülüyordu. Anlaşıldı ki, Tekkelerin kendiliklerinden kapanacakları yoktu. Bunun üzerine, “Tekke ve Zaviyelerle Türbelerin Kapatılması ve Türbedarlıkla Birtakım Unvanların Yasaklanması ve Kaldırılması” konusunda bir yasa tasarısı hazırlandı.

Mustafa Kemal Kastamonu'da

Tasarı üç maddeden oluşuyordu. Yasaya göre, Türkiye Cumhuriyetinde bulunan tarikatlar ile Şeyhlik, Dervişlik, Müritlik, Dedelik, Seyitlik, Çelebilik, Babalık, Naiplik ve Emirlik gibi unvanlar ile büyücülük, üfürükçülük, falcılık, muskacılık vs. gibi sıfatların kullanılması, bunlara ilişkin kıyafetlerin giyilmesi yasaklanıyordu. Ayrıca sultanlara ve tarikatlara ait bütün türbeler kapatılıyordu.

Yasa, Meclis'te 30 Kasım 1925 tarihinde kabul edildi ve 13 Aralık 1925 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak, 677 sayılı kanun olarak yürürlüğe girdi.

Takvim ve Ölçülerde Çağ- daşlaşma

Dış görünüşü Batı'ya uyduran Gazi Mustafa Kemal takvim, saat, ağırlık ve uzunluk ölçülerinde de dünya ile uyum sağlanması için harekete geçti.

Eski Türklerde on iki hayvanlı takvim kullanılırdı. Müslüman olduktan sonra, ay yılına göre düzenlenmiş, 354 günden oluşan Hazreti Muhammed'in Mekke'den Medine'ye göçünü başlangıç yılı kabul eden hicri takvimi kullanılmaya başlandı. Ancak güneş yılı 365 günden oluştuğundan 33 yılda bir "Artık yıl" oluşuyordu. Bunu önlemek için güneş yılını esas alan Jülien

Bu kargaşayı önlemek ve milletlerarası ilişkilerde uyum sağlamak için, **26 Aralık 1925'te Miladi Takvim (Gregorien Takvimi) kabul edildi.**

takvimi, Rumi veya Miladi Takvim, özellikle maliye ile ilgili konularda kullanılmaya başlandı.

Hâlbuki Batı'da 1582'den beri güneş yılını 365 gün 5 saat 48 dakika olarak kabul eden Gregorien Takvim (Miladi Takvim) kullanılıyordu. Avrupa ile olan ilişkiler dolayısıyla Osmanlılar bu takvimi de kullanmaya başlayınca, takvimler üçlenmiş oldu.

1917'de Rumi Takvim ile Miladi Takvim arasında 13 günlük bir fark oluşmuştu. Dolayısıyla 1332 yılı Şubat ayının 16. günü, 1333 Mart ayının ve Miladi 1917 yılı Mart ayının birinci

günü sayılmış, aradaki fark ortadan kaldırılmıştı. Bu kargaşayı önlemek ve milletlerarası ilişkilerde uyum sağlamak için, 26 Aralık 1925'te Miladi Takvim (Gregorien Takvimi) kabul edilerek, Rumi 1341 yılının son gününü takip eden gün 1926 yılı Ocak ayının birinci günü olarak kabul edildi.

Aynı gün, saatlerde de "vasati güneş saati" resmi saat olarak kabul edildi. Oysa Osmanlı Devletinde alaturka (ezani) saat kullanılıyordu. Buna göre gün 12 saatlik 2 dilime ayrılıyor, güneşin batışı 12 kabul ediliyordu.

Batıda ise günü 24 saate ayıran öğlen vaktini 12 olarak kabul eden alafanga saat güneş saati yürürlükteydi. Dış dünya ile ilişkiler çoğaldıkça bu durum sıkıntılara yol açıyordu. Toplum hayatı çağdaş dünyaya göre düzenlenirken takvim ve saat ve ölçülerini ayarlamada yarar görülü-yordu.

1931 yılında eski ağırlık ve uzunluk ölçüleri değiştirildi. O zamana kadar kullanılan okka, çeki, endaze, arşın gibi ölçüler, bölgelere göre değiştiği gibi, milletlerarası ticari ilişkilerde de sıkıntı yaratmaktaydı. Eski ölçüler yerine onlu sisteme dayanan metre ve kilo gibi birimler kabul edildi. Böylece hem yurt içi ve hem de dış dünya ile olan ilişkilerde kolaylık ve uyum sağlandı.•

cengizonal@butundunya.com.tr

(Gelecek Ay: Hukuk Devrimi)

Hakimiyeti Milliye

YAZILARI

DÜRÜST SİYASET

Dürüst bir siyaset takip etmek yalnızca dış siyasetimize ait bir prensip değildir. İç siyasetimizde de dürüstlük esastır. Genel olarak ifade etmek gerekirse; Hükümet'in vereceği bütün hizmet alanlarında dürüstlük asla vazgeçilemez bir husustur... Öyle olmaya da devam etmelidir.

Cumhuriyet Hükümeti, genel devlet idaresinde, hiçbir sebeple bu prensiplerden ayrılmamak kararındadır.

Ekonomi siyasetimizde bu politikanın yeni bir doğuşuna son günlerde şahit olduk. Türkiye'nin, dış borçlarının ödenmesi hususunda takındığı tavır ve dayandığı esaslar, bu işte ne kadar hesaplı ve samimi hareket ettiğini gösteriyor.

Bu konuda şimdiye kadar bazı noktalarda ısrar edişimizin sebebi, ödeme gücümüzü aşacak bir taahhüde girmekten kaçınmak gerektiğini belirtmekten başka bir anlamda yorum-

lanamaz. Yorumlanmamalıdır da...

Çünkü Yeni Türkiye, taahhüt ettiği her maddenin gereğini derhal yapmalıdır. Biz namus erbabı ve vefakâr olmanın anlamını böyle anlıyoruz. Dünya da Türk Ulusu'nu böyle tanımış ve bilmıştır... Cumhuriyetin ilanı ve dolayısıyla yeni Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulmasından buyana her alanda verilen hizmetlerde, dışarıyla olan bütün ilişkilerde, verilen her söz ile taahhüt edilen her hususta, Dürüstlükten asla vazgeçilmediği gibi, bunun aksi de düşünülemez...

Resmi bir bildiriye göre Genel Borçlar İdaresi (*Düyun-u Umumiye*)

ilgilileri, Lozan Barış Antlaşması'yla son şeklini almış olan borçların ödenmesi konusunda, Büyük Millet Meclisi tarafından konulan çekinceleri de kabul etmiştir. Bu çekinceleri kabul etmek, hem adalet ve hem de ihtiyaca mutabakat bakış açısından zorunluydu. Zorunlulukları zamanında ve yerinde olarak takdir etmenin de bir meziyet olduğunu hemen söylemeliyiz.

Bu durum karşısında hükümet, ilk taksitlerin ödenmesi için gereken önlemlere başvurmuştur. Hükü-

...bize düşmanlık etmeyi bir görev kabul eden ve bunu adeta alışkanlık haline getiren bazı kötü niyetlilerin faaliyetlerine set çekeceğini asla zannetmiyoruz.

metin bu noktada ne denli samimi olduğunun ayrıca açıklanmasına gerek duyulmamalı. Öyle ki; bu hareket, her vesileyle Türkiye'nin aleyhinde bulunan ve Türkiye'yi taahhüt ettiklerini yerine getirmemekle suçlamak isteyenlere karşı açık ve net bir cevaptır. Batı da bunu böyle bilmelidir...

Her konuda olduğu gibi, dış borçların ödenmesi hususundaki dürüst siyasetimizin, - ne olursa olsun- bize düşmanlık etmeyi bir görev kabul eden ve bunu adeta alışkanlık haline getiren bazı kötü niyetlilerin faaliyetlerine set çekeceğini asla zannetmiyoruz. Onlar yine söyleyeceklerinden ve ellerinden geliyorsa, yapacaklarından geri durmayacaktır.

Ancak şuna inanıyoruz ki, Hükümetin bu dürüst, samimi ve cömertçe hareketi Batı dünyasında çoğunluğu oluşturan hakikat ve adalet dostlarını özellikle memnun edecektir.

Türkiye bugüne kadar pürüzlü ve kronik addedilen kuponlar işini halletmekle, yalnız bizi uyuşmaz ve söz anlamaz bir durum aldığımızı iddia eden iftiracılar cevap vermiş olmayacak, Türkiye'de mali ve

iktisadi sahalarda sermayelerini işletmek isteyen namuslu teşebbüs sahiplerine de cesaret ve güven verecektir.

Eğer yabancılar tarafından bize söylenen sözler samimi ise, bunun olumlu gelişimini beklemek de hakımızdır.•

Hâkimiyeti Milliye Gazetesi 20 Mart 1929

Bir zamanlar gelir, beni unutmak veya unutturmak isteyen gayretler belirebilir. Fikirlerimi inkâr edenler ve beni yerenler çıkabilir. Hatta bunlar, benim yakın bildiğim ve inandıklarım arasından bile olabilir. Fakat, ektiğimiz tohumlar o kadar özlü ve kuvvetlidirler ki bu fikirler, Hint'ten, Mısır'dan döner dolaşır gene gelir, verimli neticeleri kalpleri doldurur.

Mustafa Kemal Atatürk

SAKLI TARİH

Sinan Meydan

Genç Cumhuriyetin Dersim'e yönelik operasyonu hakkında sonuçlarından söz edilirken olayların nedenlerinden hiç söz edilmemektedir. 1937-1938'e uzanıp, Dersim İsyanı'nın ardındaki gerçekleri aydınlatmayı sürdürüyoruz.

Daha önce kamuoyuyla paylaşılmayan belge ve bilgilerle yeni bir Dersim Dosyası:

3

Dersim Yalanları ve Gerçekleri

Dersim İsyanı 1926-1936

D

ersim İsyanı'nın ilk işaretleri, 1926-1930 arasında, Ağrı İsyanı devam ederken görülmüştür: Birçok Dersim aşireti ve aşiret reisi bu isyana destek olmuştur.

Bu ilk işaretleri gören genç Cumhuriyet, 1926 yılında Mülkiye Müfettişi Hamdi Bey'i Dersim'e göndermiştir. Daha önce belirtildiği gibi, Dersim'de incelemeler yapan Hamdi Bey Cumhuriyetin

ilk Dersim raporunu hazırlamıştır.

Genç Cumhuriyet daha sonra da Cemal (Bardakçı)'yı Dersim'in bağlı olduğu Elazığ'a vali atamıştır. Cemal Bardakçı, Hozat'a giderek Koçuşağı aşireti dışındaki bütün aşiret reislerini Dersim'e davet etmiştir. Ayrıca Diyarbakır Valisi Rıza Bey'le Diyarbakır Umum Müfettişi İzzettin Paşa'yı da Hozat'a çağırmıştır. Cemal Bardakçı, Hozat'a gelen aşiret reislerini askeri törenle karşılamıştır. Toplantıya, Seyit Rıza ve Baytar Nuri, yöresel kıyafetlerle katılmışlardır.

Atatürk'ün isteğiyle, Elazığ Valisi Cemal (Bardakçı) ve Bölge Müfettişi İzzettin Paşa, bölgeye giderek aşiret reisleriyle yaptıkları toplantıda; Dersim'de "sükunet" sağlandığı takdirde isteyen Dersimliye Elazığ'da ve Malatya'da toprak verileceğini ve daha önce sürgün edilen Dersimlilere

af çıkarılacağını vaat etmişlerdir. Dahası, Vali Cemal Bey, Dersimlilerden bir heyet oluşturup Dersimli Baytar Nuri ile birlikte Ankara'ya götürmüştür. Cemal Bardakçı, Dersim konusundaki görüş ve önerilerini bir raporda toplayarak hükümete sunmuştur. Daha sonra Cemal Bardakçı, "Atatürk'ün ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Alevi-Kürtlerle dost olduğu, yeni devletin çok yakın zamanda Dersim ve civarını her bakımdan kalkındıracağı" gibi sözleri Dersimli aşiretlere iletmek için Baytar Nuri'den yardım istemiştir. Baytar Nuri, Cemal Bardakçı'nın bu sözlerini aşiretlere ileteceğini belirterek, Seyit ve Rıza ve diğer isyancı aşiret reisleri ile görüşmüştür. Ancak bir "Kürtçü"

Elazığ Valisi Cemal (Bardakçı)

olan ve gizlice isyancılara destek veren Baytar Nuri, aşiret reisleriyle çok başka şeyler konuşmuştur. Baytar Nuri bu gerçeği anılarında şöyle itiraf etmiştir: “Hükümetin müsadese olmaksızın Dersim’e gitmek benim için mümkün olmadığından bu fırsattan faydalanarak Seyit Rıza ile milli davamızla ilgili bütün meseleleri görüştük ve Ağdat’tan ayrıldım...”.

Daha sonra Cemal Bardakçı, Aslan, Beytan, Pezgeran ve Maksudan aşiret reisleriyle bir toplantı yapmıştır. Bardakçı, bu toplantıda şunları söylemiştir:

“Ağalarım! Gazi Paşa’nın sizlere özel olarak selamı var. Beni size o gönderdi. İçtiğim su ile yemin ediyorum ki o Alevidir. Dünyadaki bütün Alevileri sevindirecektir. Ben de Aleviyim. Bir Alevi olarak size söz veriyorum. Yollarınız yapılacak, okullarınız açılacak, toprağı olmanlara Erzincan’da Elazığ’da toprak verilecek. Ancak sizden bir hizmet bekliyorum. Yakında hükümet kuvvetleri gelecek ve öteden beri Dersim’in adını lekeleyen Koçuşağı aşiretini ıslah edecek. Sizin de bu kuvvetlere yardımcı olmanızı diliyorum. Kocan aşireti ıslah edildikten sonra Dersim’de her şey yoluna girecek. Hükümet, Dersim’e güven duyup Dersimlilerin her çeşit isteklerini yerine getirecek.”

Cemal Bardakçı’nın bu görüşmesinden sonra Dersimli aşiretlerden bazıları Hükümeti destekleme kararı almışlardır.

Haydar Paşa komutasındaki Türk ordusu, 6 Ekim 1926 tarihinde isyancı Koçuşağı aşiretinin üzerine yürümüştür. Ancak Kocan, Semikan, Resikan aşiretleri Amutka taraflarında Türk ordusuna karşı verdikleri mücadelede başarılı olmuşlar ve Türk ordusu 20 Ekim 1926’da Tağar derisinin gerisine çekilmiştir.

Haydar Paşa, yenilginin nedenini Türk ordusunu destekleyen Dersim aşiretlerin yeterince özveriyle mücadele etmemelerine bağlamıştır.

1926 yılında Türk ordusunun Dersim operasyonu sırasında yaşadığı aşiret yardımlaşmasına dayanan büyük direniş, genç Cumhuriyeti Dersim konusunda daha radikal önlemler almaya yöneltmiştir.

1927 yılında olağanüstü yetkilerle donatılmış merkezi Diyarbakır’da

İsyancılara destek sağlayan Baytar Nuri

olan Bölge Genel Müfettişliği (Bölge Valiliği) kurulmuştur. Diyarbakır, Elazığ, Van, Bitlis, Muş, Mardin, Urfa, Siirt, Hakkari, Bingöl, Dersim ve Malatya illeri Bölge Genel Müfettişliği'ne bağlanmıştır.

Bölge Genel Müfettişliği'nin başına Dr. İbrahim Tali (Öngören) getirilmiştir. Veli Saltık'a göre, İbrahim Tali Öngören, kızını Harput Müfettişü'nün oğluluyla evlendirmiş ve kısa zaman içinde damadının çevresindeki "Sünni" esnaf ve beylerin etkisi altına girerek Dersim'in Alevi aşiretlerine karşı "ön yargılı" davranmaya başlamıştır.

1930 yılında Ağrı İsyanı bastırılmıştır. İsyanın liderlerinden İhsan Nuri, İran'a sığınmıştır.

Ağrı İsyanı'nın ardından Doğu'da incelemelerde bulunan Genelkurmay

Mareşal Fevzi Çakmak

Başkanı Mareşal Fevzi (Çakmak) Paşa, 18 Eylül 1930 tarihinde Başbakanlığa bir rapor sunmuş ve raporunda, bir an önce Dersim'e "askeri hareket" düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Fevzi Paşa'nın bu önerisi doğrultusunda, Ağrı İsyanı'nı bastırmaktan dönen. 7. Alay, 3. Tümen Komutanı Halis Paşa'nın komutasında Dersim'e gönderilmiştir.

Halis Paşa, aşiret liderlerine haber göndererek bu askeri hareketin sadece asi Abasan aşiretine yönelik olduğu belirtilerek, diğer aşiretlerin tarafsız kalmalarını istemiştir. Ancak bu uyarıya rağmen Balıkan, Arelian, Haydaran, Demenan ve Kalan aşiretleri Abasan aşiretini desteklemişler ve 7. Alay'a karşı çok sert bir direniş göstermişlerdir.

24 Ekim 1930 tarihinde 7. Alay saldırıya geçmiş ve bazı köylerdeki asiler etkisiz hale getirilmiştir. 28 Ekim 1930 tarihinde asilerin sert direnişiyle karşılaşan 7. Alay, Dağbek'in kuzeyine çekilmiş, ancak orada da tutunamayarak Panciras köyünün batısına kaydırılmıştır. Komutanlığın verdiği rapora göre bu çatışmalarda 200 kadar asi Kürt imha edilirken, 6 asker şehit edilmiş, 10 asker de yaralanmıştır.

Bu sırada Erzincan'daki 73. Jandarma Bölüğü Doğu Dersim'e sevk

edilmiş, Elazığ Valisi Fahri Bey de 200 kişilik bir askeri birlikle Nazımiye'ye gelmiştir.

“1931 sonbaharında Dersim gene azgındı. Dersim'in içindeki ve yöresindeki halk yer yer şikayet ediyordu. Haydaranlar Kiğı'ya Yukarı Abbaslılar ve yine Seyit Rıza'nın himaye ettiği Koçgirililer, Kemaliye, Refahiye, Zara ve Sivas'a kadar soygunculuk yapıyorlardı. İki yıl içinde Dersim'de yapılan suçların takibi için çıkarılan mahkemeye çağırma, tutuklama ve yakalama müzakerelerinin ve özel müzakerelerin toplamı 4.680'i bulmuştu.

Dersim'i çevreleyen kazaların 150 bin nüfusluk halkı, Dersimlilerin art arda ve sürekli, taaaruz ve tecavüzlerinden bıkmıştı. Dersim'e yakın yörelerin kazanç ve hayatları Dersimlilerin ayakları altında çiğneniyordu. Toplu ve büyükçetelerin köy basması, sürü götürmesi, mukavemet edenleri öldürmesi, son ayların adi vakaları arasına geçmişti. Dersim'e yakın yerlerdeki halk, malından, canından emin değildi, bu halkın manevi cesaret ve mukavemeti de kırılmıştı.

Dersim'i çevreleyen kazaların 150 bin nüfusluk halkı, Dersimlilerin sürekli, taaaruz ve tecavüzlerinden bıkmıştı.

Dersim'in içi daha acıklı idi. Çemizşkezek, Pertek, Mazgirt ve Hozat kazalarında aşiret hayatından ayrılmış çiftçilerin de ağaların eline düştüğü görülüyordu. Devlete asker ve vergi veren bu halk canını ve malını korumak için kendilerine musallat olan aşiretlere de haraç vermek mecburiyetindeydiler; soyuluyorlar, öldürülüyorlardı.

Aşiretler arasındaki düşmanlık da pek canlı bir halde idi. Bu düşmanlık, tarih boyunca birbirlerini soymalarından başka, eski idarelerin aşiretleri birbirine kırdırmakla Dersim'e hakim olunabileceğini zanneden sakat hareketlerden de hatıralar ve izler taşıyordu.”

1932 yılında Genel Müfettiş Dr. İbrahim Tali (Öngören) görevden alınmış yerine Sivas Valisi Vehbi Bey atanmıştır.

Bu sırada Genel Kurmay Başkanı Fevzi (Çakmak) Paşa, Başbakanlığa sunduğu yeni bir raporda, Dersim'in devamlı sorun çıkarttığını, Dersim halkının cahil olduğunu, bölgede coğrafi koşulların çok kötü olduğunu, yolların yetersiz olduğunu, Dersimlilerin geçim sıkıntısı çektiklerini, arazinin tarıma uygun olmadığını, toprakların belli aşiretlerin elinde olduğunu, insanların yaşadığı evlerin çok yetersiz olduğunu belirterek, alınması gereken önlemleri şöyle sıralamıştır:

1. Ana yolların yapımı,
2. Silahların toplanması,
3. Reislerin, ağa ve şeyhlerin, bir daha dönmemek üzere batıya sürgün edilmeleri,
4. Reisler alındıktan sonra halktan azgın olanların toplatılarak uzak yerlerde öz Türk köylerine yerleştirilmeleri; Dersim’de kalacak olanlara reislerin arazilerin dağıtılması.

Fevzi Paşa’nın raporunda, “Dersim’den öncelikle çıkartılması gereken resileri” sıralarken, ilk sırada “Seyit Rıza, oğulları ve kardeş çocuklarına” yer vermiş olması, çok dikkat çekicidir.

A tatürk’ün Dersim İslahat Hareketi

Atatürk, 1935 yılında Meclisi açış konuşmasında Dersim’de yapılacak “ıslahat programını” şöyle açıklamıştır:

“Yeniden iki genel ispektörlük ve yeniden bazı vilayetlerin kurulması da lüzumlu görülmektedir. Bu arada Dersim bölgesinde esaslı bir ıslahat programının tatbiki de düşünülmüştür. Milletimizin layık olduğu yüksek medeniyet ve refah seviyesine varmasını alıkoyabilecek hiçbir engel düşünmeye yer bırakılmadığını ve bırakılmayacağını huzurunuzda söylemekle bahtiyarım. (bravo sesleri, alkışlar)

Tunceli’deki icraatımız neticeleri, bu hakikatın yakın ifadesidir.

İleri hükümetçiliğin şiarı, halkı kudretine olduğu kadar şefkatine de samimiyetle inandırabilmesidir. Büyük, küçük bütün Cumhuriyet memurlarında bu zihniyetin en geniş ölçüde inkişafına önem vermek çok yerinde olur.”

“Uzun yıllardan beri devam eden ve zaman zaman had bir şekil alan Tunçeli’deki toplu şekavet (eşkıyalık) hadiseleri, muayyen bir program dahilindeki çalışmaların neticesi olarak kısa bir zamanda bertaraf edilmiş, o muntıkada bu gibi vakalar bir daha tekerrür etmemek üzere tarihe devrolunmuştur. (bravo sesleri). Cumhuriyetin feyzinden yurdun diğer evlatları gibi oradakiler de tamamıyla istifade edeceklerdir.”

A tatürk, Tunceli (Dersim)’deki eşkıyalığın, “Milletimizin layık olduğu yüksek medeniyet ve refah seviyesine varmasını” engellemesine izin verilmeyeceğini, bunun için de Tunçeli’de bir “ıslahat programı” uygulanacağını 1935 yılında açıklamıştır.

Atatürk’ün “Dersim ıslahat programını” açıklarken söylediği, “İleri hükümetçiliğin şiarı, halkı kudretine olduğu kadar şefkatine de samimiyetle inandırabilmesidir. Büyük, küçük bütün Cumhuriyet memurlarında bu zihniyetin en geniş ölçüde inkişafına önem vermek çok yerinde olur” sözleri, “Atatürk Dersim’de soykırım yapmak istiyordu!” diyen Cumhu-

riyet tarihi yalancılarını utandıracak niteliktedir.

Hükümetin halka “şevkat göstermesini” isteyen Atatürk, Cumhuriyet memurlarının bu “zihniyete” sahip olmalarının önemine işaret etmiştir.

Tunceli’deki “eşkıyalığı” bitirmek için belirli bir program çerçevesinde çalışıldığını belirten Atatürk, “Cumhuriyetin feyzinden yurdun diğer evlatları gibi oradakiler de tamamıyla istifade edeceklerdir.” diyerek, Cumhuriyetin Dersim halkına sahip çıkacağını ifade etmiştir.

Dersim Islahat Hareketi

İsmet İnönü, 1935 yılında Doğu gezisini tamamlayıp dönünce, hazırladığı rapor doğrultusunda çalışmalar başlatılmıştır. Dönemin iki önemli generalı Kazım Orbay ve Abdullah Alpdoğan, Dersim’i baştan başa gezerek, “Dersim’in medeniyete açılması için” gereken önlemler konusunda raporlar hazırlamışlardır. İki komutan, I. Umumi Müfettiş’le görüşmüş, halkı dinlemiş kasabaları, köyleri, yolları, aşiretleri, incelemiş

ve görüşlerini Başbakan İsmet İnönü’ye sunmuşlardır. Doğu raporları doğrultusunda Hükümet Dersim’de öncelikle yol, köprü ve kışlaları yaptırmıştır.

25 Aralık 1935 tarihinde 2884 sayılı “Tunceli İlinin İdaresi Hakkında Kanun” adıyla özel bir kanun çıkarılmıştır. Bu kanun doğrultusuna Tunceli iline, Genel Müfettişlik yetkileriyle donatılan “korgeneral” rütbesinde bir vali atanmıştır. Başbakan İsmet İnönü, Meclis’te “Tunceli Yasası”nın gerekçesini: “Kendilerini birtakım ağaların ve mütegalibenin nüfuz tesirlerinden korumaya

Kazım Orbay

muktedir olamayan cahil ve zavallı halkı hükümet cihazlarıyla korumak” diye açıklamıştır.

1936 yılında 4. Genel Müfettişlik ve Tunceli Vali Komutanlığı’na getirilen Abdullah Alpdoğan Paşa, göreve gelir gelmez bölgede bir dizi önlem almıştır. O önlemler şunlardır:

1. Dersim, Elazığ ve Bingöl’de sıkıyönetim ilan etmiş,
2. Yolların ve köprülerin yapımına hız vermiş,
3. Kahmut, Sin, Karaoğlan, Amutka, Danzik, Haydaran gibi bucak merkezlerinde birer karakol yapmış, binaların inşaatına başlamış,

4. Kulan'da yeni bir ilçe oluşturmuş,
5. Askere gidilmesini ve vergi verilmesini istemiş,
6. Başkalarının malına göz koyulmamasını istemiş,
7. Bütün aşiret liderlerini Elazığ'da toplayarak görüşmeler yapmış; silahların, kanun ve asker kaçaklarının teslimini ve Devrim Knaunları'na uyulmasını istemiş,
8. Bu istekleri sonuçsuz kalınca da bölgeye yeni askeri birlikler kaydırmıştır.

O günlerde 11 yaşında olan Mehmet Kangutan, Abdullah Alpdoğan Paşa'nın Dersim'de yaptıklarını şöyle gözlemlemiştir:

Abdullah Paşa üç şey istiyordu: Askere gideceksiniz, verginizi vereceksiniz, birbirinizin malına göz koymayacaksınız...

"Abdullah (Alpdoğan) Paşa buraya geldiği zaman adli ve idari tüm yetkilere sahipti. İstese adam öldürebilirdi... Bütün aşiret reislerine emir çıkardı. Dedem Karabali aşiretinin reisi olduğu için ona da emir çıkardı: Herkes aşiretin silahlarını göndersin, fes yasak... Dedem belki yüz-yüz elli tüfeği katırlara odun yükler gibi yükledi, gönderdi. Herkes şapka giydi. Tüccarlarda şapka kalmadı. Ve adam yol yapmaya başladı. Atatürk'ün hastalığı zamanındaymış... Abdullah Paşa üç şey istiyordu: Askere gideceksiniz, verginizi vereceksiniz, birbirinizin malına göz koymayacaksınız... Abdullah Paşa'nın bu icraatına rağmen tek tük hadiseler oluyordu. Tabii bunlar büyük bir katliamı icap ettirmiyordu."

İktisat Vekili Celal Bayar, Dersim'e gittiğinde Vali Abdullah Alpdoğan'la da görüşmüş ve bu görüşme sonundaki izlenimlerini raporuna, "General Abdullah Alpdoğan" başlığıyla şöyle aktarmıştır:

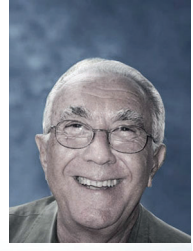
"Geçen haftaki Doğu seyahatimde Dersim meselesi en kötü devrelerden birini yaşıyordu. Bu defaki seyahatimde Dördüncü Umumi Müfettiş, General Abdullah Alpdoğan'ın izahatını dinledim. Onun, kan dökülmeden bu meseleinin halli ve Dersim halkının diğer vatandaşlardan farklı olmayarak birer vatandaş haline gelebilecekleri hakkındaki ümidi başlı başına bir hadisedir. Mıntıkasındaki işlerle ciddiyetle uğraşan ve esaslı malumata sahip bulunan Alpdoğan, buna muvaffak olduğu takdirde, yalnız bundan dolayı vazifesini iyi yapmış sayılır ve takdir olunur".

Celal Bayar'ın bu açıklamalarından, Dersim aşiretlerinin "isyan ateşini" iyice alevlendirmeye başladıkları bir dönmemde bile Abdullah Alpdoğan Paşa'nın, Dersim'e silahlı bir müdahale yapmadan bu "sorunu" halletmeye çalıştığı anlaşılmaktadır. • *(Dersim Dosyası devam edecek)*

sinanmeydan@butundunya.com.tr

TIP DÜNYASINDAN KISA KISA

Prof. Dr. Yürük İyriboz

Fiziksel yönden aktif bir yaşam, körlüğe neden olan glokomu önler, bağırsak ve göğüs kanseri riskini azaltır.

DEDİKODU

Dedikodunun insanları psikolojik olarak rahatlatığı saptanmıştır.

ZEYTİNYAĞI

Kızartmalarda zeytin veya ayçiçeği yağının kullanılması bu çeşit yemeklerin kalbe olan bilindik zararlarını önlemektedir.

Alerji ve Depresyon

Sık kullanılan alerji ve depresyon ilaçları ileride beyin işlevinin yavaşlamasına ve erken ölümlere neden olmaktadır.

Çocuklukta Şiddet

Çocukluk döneminde yaşanan şiddet ileri yaşlarda hırçın ve geçimsiz bir kişiliğe neden olmaktadır

Uzun boylularda kalp yetmezliği daha az ancak kanser daha sık görülmektedir.

KAN BASINCI

Kan basıncının sağ ve sol kollarda farklı olması yüksek olasılıkla bir damar hastalığının habercisidir.

EVRENSEL BAKIŞ AÇISI

Gürbüz Evren

Fransızlarla Aramız Neden Düzelmiyor

Fransızların Ermeni iddialarını neden desteklediklerini daha önceki yazılarımda özetlemeye çalıştım. Bu kez Fransa'daki Türk karşıtlığının tarihsel nedenlerine değineceğim.

Türklerin Fransızlarla ilk karşılaşmaları, Hun Türkleri zamanında olmuştur. Avrupa'yı kasıp kavuran Hun orduları Milattan sonra 451 yılında, o dönemdeki adı Gaule olan Fransa'ya da geldiler. Atilla komutasındaki Hunlar Paris önlerine ulaştıklarında, yoksul, pis ve sefaletin pençesindeki bir kentle karşılaştı-

lar. Kentin güney cephesine yerleşen Atilla, Paris'i almak için acele etmedi.

Hunların, yolları üzerindeki kentleri yakıp yıktıklarını duyan Parisliler ise kaçmayı düşünüyorlardı. İşte o sırada Genéviève adlı 19 yaşındaki bir rahibe ortaya çıktı ve halka Hunları çekilip gitmeye ikna edeceğini anlattı. Bir gece, gizlice Hun ordugâhına gi-

den rahibe, askerlere Atilla'yı görmek istediğini söyledi. Hun Hakanı, rahibeyi kabul etti. Sabaha kadar çadırda kalan Genéviève, kente döndüğünde, Parislilere Hunların gideceğini ilan ediyordu. Gerçekten de Atilla'nın orduları çekildi. O günden itibaren bu rahibe, Saint Genéviève yani Azize Genéviève olarak anıldı. Ama kentin önde gelenleri, geceyi Atilla'nın çadırında geçiren genç rahibenin Hun Hakanı'nı ikna etme yöntemini sorgulayarak, Genéviève'in artık bakire olmadığı ve azize sayılamayacağı söylentisini yaydılar.

Fransız kaynakları bu konuda çe-

Hun Hakanı Atilla

Saint Genéviève

lişkili bilgiler içermektedir. Kimi belgelere göre Baltacı Mehmet Paşa-Çarıç Katarina olayının benzeri yüzyıllar önce Paris'te, Atilla ile Genéviève arasında yaşanmıştır. Kimi belgelere göre ise Atilla, bir kadının kendisine Paris'e girmemesini söyleme cesaretinden etkilenmiştir. Bazı kaynaklar Genéviève'in çok daha önceden azize olduğunu söylese de, kaynakların çoğu özetlemeye çalıştığım türden yorumların dışına taşmadan, rahibeyi azize seviyesine yükseltmiştir.

Öyle ya da böyle, Türk-Fransız ilişkilerinde ilginç başlangıç değil mi? Bu dönemi özetleyen en anlamlı söz ise Atilla'ya aittir. Hun Hakanı, "Atımın ayağının değdiği yerde ot bitmez" demiştir. O yıllarda korku yaratan bu ifadeler, bugün de Türklerin sertliğini, acıma-

sızlığını anlatmak için kullanılmaktadır. Türklerin “Barbar”, “Tanrıtanımaz”, “Dinsiz” olarak tanımlanması da yine ilk kez bu dönemde olmuştur.

Fransızlarla ikinci önemli karşılaşma ise Türklerin 1071’deki Malazgirt zaferinin ardından Anadolu içlerine hızla ilerleyişi nedeniyle olmuştur. Bu karşılaşmanın mimarı ise yine bir din adamı, Rahip Pierre L’Ermite’dir.

Rahip L’Ermite, 1094-1096 yılları arasında eşek sırtında, çıplak ayak Fransa’yı ve Avrupa’yı dolaşmış Selçuklu Türklerine karşı ilk Haçlı ordusu için asker toplamıştır. Pierre L’Ermite’in bu görevi sırasında yaptığı konuşmalarında çok önemli bir ayrıntı vardır. Bu, Türklerin diğer Müslüman topluluklardan daha farklı bir bakış açısıyla değerlendirildiğinin de kanıtıdır.

L’Ermite köy, kasaba ve kent meydanlarında, kilise önlerinde halka seslenirken, bir din savaşından, İslam’a karşı mücadeleden çok Türk tehlikesine dikkat çekerek, asker toplamaya özen göstermiştir. Bunun nedeni ise, Hıristiyanların kutsal mekânlarıyla ilgilidir.

Efes’teki Meryem Ana Kilisesi, ilk Hıristiyan kiliselerinin bulunduğu Kapadokya, Kudüs’teki Kıyamet Kilisesinden sonraki en kutsal kilise olan St. Paul Kilisesi ile St. Paul Kuyusu’nun bulunduğu Tarsus, dünyadaki

Rahip L’Ermite

en eski kiliselerden biri olan, Hıristiyan cemaatlerin toplandığı, Aziz Paul’un, Aziz Pierre ve Barnabas’ın vaazlar verdiği St. Pierre Kilisesini barındıran Antakya çok önemli merkezlerdir.

Kisacası Hıristiyanlar için Kudüs, tek kutsal mekân değildir. Yukarıda sıraladığım yerler de Hıristiyanların ziyaret edip, Hacı oldukları alanlardır. Fransız Rahip L’Ermite, bu mekânların gelecekte tamamen Türklerin eline geçeceğini görmekte ve “Ey Hıristiyanlar, İslam’a karşı savaşa katılın” çağrısı yapmak yerine Türk tehlikesine dikkat çekmektedir.

Şöyle demektedir L’Ermite, “Ey Hıristiyanlar, 5 yüzyıl önce Fransa’yı

yakıp yıkan, acımasız, barbar ve Tanrıtanımaz Türkler şimdi de kutsal mekânlarımızı tehdit ediyor. Hac vazifesini yerine getirdiğimiz bu yerlerin, Arapların paralı askeri kâfir Türklerin eline geçmesine müsaade edecek misiniz? Putperest Türklere karşı savaşmak üzere Haçlı Ordusu'na katılmak için ne bekliyorsunuz?"

İşte bu söylemler onbinlerce asker toplamıştır. İlk Haçlı Ordusu'nun İznik önlerinde Selçuklu Sultanı I. Kılıçaslan'ın Ordusu'na yenilmesi ise Fransızlarda Atilla döneminde yeşeren olumsuz Türk imgesinin temellerinin güçlenmesine yol açmıştır. Türkler ve Fransızlar bundan sonraki Haçlı seferlerinde de sıklıkla karşılaşacaktır.

İlk Haçlı Ordusu'nun Selçuklu Sultanı I. Kılıçaslan'ın Ordusu'na yenilmesi ise Fransızlarda Atilla döneminde yeşeren olumsuz Türk imgesinin temellerinin güçlenmesine yol açmıştır.

Bu iki kötü tecrübeden sonra Fransızları sevindiren ilk olay 1402'de meydana gelmiştir. Osmanlı Padişahı Yıldırım Beyazıt'ın, Ankara'nın Çubuk Ovası'ndaki savaşta, Moğol Hükümdarı Timur'a yenilmesi Avrupa'da büyük bir sevinç yaratmıştır. Öyle ki, Fransa Kralı VI. Charles, Timur'a bir mektup yazarak zaferini kutlamıştır. Söz konusu mektup, Fransızca ve Farsça yazılmıştır. Mektuplardan Farsça olanı 3 şövalye tarafından Timur'a götürülmüştür. Bazı kaynaklara göre ise bu mektup hiçbir zaman Timur'a ulaştırılamamıştır. Çünkü şövalyeler yolda uğradıkları saldırılarda öldürülmüştür. Bazı kaynaklara göre ise Timur zaferini

bildirmek üzere VI. Charles'e mektup yazmış, Kral da memnuniyetini bildiren bir yanıt vermiştir.

Türklerle Fransızlar arasındaki bir diğer önemli gelişme de Fatih Sultan Mehmet'in 1481'de ölümünün ardından yaşanmıştır. Fatih'ten sonra oğulları Beyazıt ve Cem arasında taht kavgasının başlamıştı. Mücadeleyi kaybeden Cem Sultan, Rodos Adası'ndaki şövalyelere sığınmıştı. Buradan 1482'de Fransa'ya giden Cem Sultan

daha sonra 1486'dan 1489'a kadar Bourgneuf'da yaşayacaktır. Cem Sultan'ın durumunu merak eden Padişah II. Beyazıt ise 1484 yılında Lemnos'lu bir Yunan elçi olarak görevlendirir. Bu, Türk-Fransız ilişkilerindeki ilk elçidir. Yunan elçi, Kral XI. Louis'den Cem Sultan konusunda bilgi almak için Fransa'ya gitmişti.

Olumlu ilişkilerin başlangıcı ise Kanuni Sultan Süleyman dönemidir. Türk eğitim sisteminde öğrencilere öğretilen, Fransa'da ise gündeme bile getirilmeyen Osmanlı Padişahı'nın esir Fransa Kralı'nı kurtarma olayı ilişkilerin gelişimi açısından önemlidir.

Fransa Kralı I. François, 24 Şubat

1525'teki Pavie Savaşında, Roma Germen İmparatoru Charlken'e yenilerek, esir düşmüştü. Bunun üzerine hem Kral hem de annesi Savoie Düşesi Kraliçe Louise, Büyükelçi Kont Jean de Franjipan aracılığıyla Sultan Süleyman'a birer mektup göndererek yardım isterler. Kraliçe mektubunda özetle, "Dünyaya siz hükmediyorsunuz. Artık herkesin bildiği gücünüz ve ününüzle oğlumu kurtarmanız için size yalvarıyorum" demektedir.

Kanuni bu mektuplara özetle, "Gelişmelerden haberim oldu. İcinizi rahat tutun. Gece gündüz atımız eyerlenmiş, kılıcımız da belimizdedir" yanıtını vermiştir. Osmanlı Devleti'nin uyarılarını dikkate alan Charlken ise 1. François'yı serbest bırakacaktır.

İste bu olay, Fransızların Kanuni'yi "Muhteşem Süleyman" (Soliman le Magnifique) olarak anmalarına ve ilk diplomatik ilişkinin kurulmasına yol açmıştır. İlişkiler, 12 Şubat 1536'da imzalanan İttifak Antlaşması ile taçlandırılmıştır. 'Kapitülasyonlar' olarak bilinen antlaşma Fransa'ya, Osmanlı topraklarında temsilcilikler kurma ve ticaret yapma hakkı vermiştir.

Kanuni döneminde verilen Kapitülasyon adı altındaki ayrıcalıklar, 13 Nisan 1604'te Padişah I. Ahmet ile Kral IV. Henry, 22 Mayıs 1673'te II. Mustafa ile Kral XIV. Louis arasında yapılan anlaşmalarla genişletilmiştir. Son olarak ise, 11 Haziran 1740'ta, tüm kapitülasyonlar bir anlaşmada toplanarak yenilenmiş ve genişletilmiştir. Bu yeni anlaşma ile de kutsal yerleri ziyarete giden Fransızlar üye-

rinde Fransa'ya koruyuculuk hakkı verilmiştir.

1543 yılı, ilişkilerde ilk kez askeri boyutun ortaya çıkması bakımından önemlidir. Fransa Kralı'nın daveti üzerine Kaptan-ı Derya yani Donanma Komutanı Barbaros Hayrettin Paşa komutasında, 95 gemiden oluşan filo, Fransa'nın Toulon Limanı'nda demirleyerek kışı burada geçirmiştir. Bu olay, Kral I. François'nın Roma Germen İmparatoru Charlken'e, "arkamda Osmanlı'nın desteği var" mesajı olarak kaydedilmiştir.

Burada aktarılması gereken önemli bir bilgi de, bugün Fransa'nın Güney ve Güneydoğu bölgelerinde "Murad" soyadı taşıyan Fransız ailelerle ilgilidir. Söz konusu soyadının, Toulon'da demirleyen Osmanlı gemilerinden ayrılan denizcilerin (Levend) Fransız kadınlarıyla evlenmesinin ardından ortaya çıktığı belirlenmiştir. Türk askerlerinin din değiştirmemesi nedeniyle, doğan çocuklar uzunca bir süre kayda geçirilmemiş, resmi kayıtlarda yer buluncaya kadar "Murad" adı kullanılmıştır.

Padişah III. Ahmet dönemi de ilişkiler açısından önemlidir. Padişah, Elçi olarak atadığı Yirmisekiz Mehmet Çelebi'yi Mart 1721'de Fransa'ya gönderecektir. "Fort Comme Un Turc" yani "Türk gibi kuvvetli" sözünü dillerden düşmediği bu yıllarda Osmanlı'ya verilen önem, Elçi Paris'e girerken, bir Mareşal ve bir alay asker tarafından karşılanmasından anlaşılacaktır (Bazı Fransız kaynaklarında "Seçkin bir üst düzey subay komuta-

sındaki bir grup asker denilmektedir). Osmanlı'ya gösterilen ilginin bir diğer göstergesi ise Türk elçiyi görmek için çoğunluğunu kadınların oluşturduğu çok büyük bir kalabalığın Paris sokaklarını doldurmasıdır. Sonraları Paris Belediyesi'ne aktarılan bazı kayıtlarda, Türk Elçisini görmek üzere tüm Parislilerin sokakları doldurduğu anlatılmaktadır.

Paris'e yerleşen Türk elçisinin, 11 yaşındaki Kral XV. Louis tarafından büyük bir törenle kabul edilmesi de kayda değer bir gelişmedir. Kalıcı olmayan elçinin ziyaretinin amacının Fransa'daki yenilikleri, özellikle de askeri alandaki gelişmeleri yerinde görüp incelemek olduğu, Yirmisekiz Mehmet Çelebi ve oğlu Sait Çelebi'nin anı ve raporlarından anlaşılmaktadır.

1796 ise Osmanlı Devleti'nin ilk kez bir ikamet büyükelçisini Paris'e göndermesi bakımından önemlidir. Osmanlı elçisi Morali Esseyid Ali Efendi'nin başındaki sarığın Fransız kadınları tarafından beğenilmesi, moda olması da ilginç bir gelişmedir. Fransızların "Türban" adını verdikleri sarık sadece Parisli kadınlar tarafından değil ülkenin farklı bölgelerinde de benimsenmiştir.

Bu dönemdeki bir önemli olay da, ileride Fransa İmparatoru olacak Napolyon'un Osmanlı'ya duyduğu ilgi-

Napolyon

dir. Osmanlı yönetimi İstanbul'da, 1795 yılında açılan topçu okulu için Fransa'dan subay ve teknisyen istemişti. Gönüllü Fransız subayların arasında yıldızı parlayan bir isim, Napolyon da vardır. Fransız ordusunda genç bir subay olan, özellikle topçu sınıfındaki başarı ve önerileriyle de dikkat çeken Napolyon, Osmanlı'nın hizmetine girmeye karar vermişti. Yaygın inanış, Napolyon'un Fransa'yı yöneten Komiteye yaptığı başvurunun reddedildiği yönündedir. Oysa Napolyon'un başvuru dilekçesinin kayıtları Paris'teki Ecole Militaire yani Harp Okulu'ndadır. Napolyon dilekçesinde, Türk Ordusu'na harp sanatını ve topçu sınıfındaki yenilikleri öğretmek istedi-

ğini vurguladıktan sonra, projelerini sıralamakta, geçici olarak İstanbul'a gitmesine izin verilmesini istemektedir.

Yetkililerden sözlü olarak olumlu yanıt alan Napolyon, resmi izin beklerken pasaportunu çıkarmış, kardeşi-ne de, "Büyük Türk'ün hizmetine girmek ve askerlerini eğitmek için İstanbul'a gidiyorum. Nasıl bir subay olduğumu herkese göstereceğim" ifadeleri ile başlayan bir mektup göndermiştir.

Yolculuk öncesi son günlerini geçirdiği Paris sokaklarında dolaşırken, Palais Royal semtinde düzenlenen bir gösteri kaderini değiştirecektir. Yönetimden memnun olmayan göstericiler sloganlar eşliğinde Bastille semtine doğru yürürken, içlerinden bazıları ünü giderek yayılan genç subay Napolyon'u fark eder. Bir anda kendini omuzlarda bulan Napolyon'un kaderi o anda değişmeye başlamış, beklediği resmi izin çıkmayınca da Paris'te kalmaya karar vermiştir.

Bundan sonraki dönemde askeri ilişkilerin ön plana çıktığı gelişmeler yaşanmıştır. 1800'lü yılların başlarında İngiliz-Osmanlı ilişkilerindeki gerginlik, 25 Ocak 1807'de İngiltere'nin Osmanlı Devleti'ne verdiği ultimatom ile üst düzeye çıkmıştır. Fransa ile iyi ilişkiler yürüten Padişah III. Selim ultimatomu reddedecektir. Bu kararında Padişaha en büyük destek Fransız büyükelçisi General Sebastiani'den gelmiştir. İngiltere ise Amiral Duckworth komutasındaki donanmasını İstanbul önlerine göndermiştir. Osmanlı başkentinin savunulmasında en önemli görevi

Fransız Büyükelçisi General Sebastiani alacaktır. İngiliz donanması yoğun top ateşi altında geri çekilecek, Osmanlı Devleti de katkılarından dolayı Fransız Büyükelçisi'ne hediyeler verecektir.

Ama ilişkilerdeki en önemli askeri işbirliği Kırım Savaşı'nda yaşanmıştır. Padişah Abdülmecit'in 4 Ekim 1853'te Ruslara savaş ilan etmesinin ardından, İngiltere, Fransa, Avusturya ve o dönemdeki adı Piemento-Sardunya Krallığı olan İtalya da Osmanlı'nın yanında yer alacaktır. Müttefiklerin zaferiyle biten Kırım Savaşı sırasında birçok yenilik Fransızlar tarafından Osmanlı topraklarına taşınmıştır.

Üst düzey devlet yöneticilerinin ziyaretleri ise Sultan Abdülaziz'in 1867'deki Paris ziyareti ile başlamıştır. Fransa'daki sistemden etkilenen Padişah Paris dönüşünde, eğitimin Fransızca olarak yapıldığı Galatasaray Lisesi'nin kurulması emrini vermiştir. Fransa'dan üst düzey ziyaret ise 1869 yılındadır. İmparatoriçe Eugenie, Sultan Abdülaziz'e iade-i ziyarette bulunmak üzere İstanbul'a gelmiş ve olağanüstü kutlamalarla karşılanmıştır.

Bu karşılıklı ziyaretlerin ardından, 1890'lı yılların başına kadar geçen süreç, Fransa'nın Osmanlı topraklarındaki yatırımlarının artması ve en büyük yabancı sermaye olması yönünde gelişmiştir. 1890'lardan günümüze kadar olan süreçte yaşananları ise bir başka yazıda anlatacağım. Bu yazının konusuyla bilgileri ve çok daha fazlasını "Avratlar Cenneti Fransa" adlı yeni kitabımda yeralacaktır. •

gurbuzevren@butundunya.com.tr

Cumhuriyet'in 10. Yıldönümü Öncesinde "Zamanenin Eğlenceli Bir Hicvi"

Olgunluk döneminde "Çankaya"yı yazacak olan Falih Rıfkı Atay, devrim yıllarında Cumhuriyetin temel değerlerini canla başla savundu.

İmparatorluktan ulus devlete geçişte ulusun ve devletin yeniden yapılandırılmasına katkısı olan önemli adlardan biriydi. Atatürkçülüğü kuramlaştırma eyleminde, bu kuramı topluma açıklamada, koruyup kollamada en etkili kişilerden biri oldu. Kalemini devrimin, kurtuluştan hemen sonraki günlerin coşkusunu yitirmemesi yolunda kullandı. Genç kuşağın, "taklitten uzak, hür ve özgün bir kafaya" sahip olacak yolda yetiştirilmesini öngörüyordu. Atatürkçülüğü "geri bir Asya ülkesinden çağdaş bir devlet ve ileri bir ulus yaratmış bir uygarlık değiştirme hareketi" olarak tanımlıyordu. Daha 1930'larda "Cumhuriyetçilerin görevlerini iyi yapmadıkları, her şeyin olup bittiği

Falih Rıfkı Atay kalemini Atatürkçülüğü kuramlaştırma yolunda kullandı.

duygusuna kapıldıkları" görüşündeydi. Atay'a göre Kemalist kadro da -gazeteci kimliğiyle gidip yerinde incelediği- Sovyet Rusya'da ve İtalya'da olduğu gibi, hem güzel sanatları hem de çağdaş araçları kullanarak etkili bir propaganda yöntemi ile halkı, devrim ideolojisi doğrultusunda eğitmeliydi.

Yazı dünyasına "Ulusal Edebiyat" akımının bir temsilcisi olarak giren, duru Türkçesi, aydınlık anlatımı yazdıklarının etkili kılan Atay, kalemini devrim ilkelerinin (özellikle laikliğin) savunulmasında etkili bir biçimde kullandı. Bu amaç doğrultusunda bir de "roman" yayınlaması da şaşırtıcı olmamıştı.

1932'de adını da "Roman" koyarak yayınladığı yazı dizisini, "zamanenin

Falih Rifki Atay'ın devrim ilkelerinin savunulması yönünde yazdığı Roman adlı eseri

eğlenceli bir hicvi" diye niteliyordu. 1950'deki iktidar değişikliği sonrasında uzun yıllar sonra yeniden yayımlanan yapıtının "hâlâ güncel olmasına" şaştığını bildirmiş, geçmişte söylediklerinin, yeni dönemde de söylemek istedikleri olduğunu açıklamıştı.

Roman, Cumhuriyetin 100. yıldönümüne doğru ilerleyen Türkiye'de de "güncel" dir! Bir yaz mevsiminin bir kaç ayını Ankara'dan geldiği İstanbul'da geçirecek olan yazar, bu süre içinde bir roman kaleme almaya giriştiğini anlatır. Romanının içeriğiyle birlikte yapısı üzerinde de seçenekleri düşünür. "Tezli roman, tezsiz roman, tarihi roman, aşk romanı..." gibi türleri anarak "Eğer bir de konusuz roman türü olsaydı, kitabıma roman kelimesinden sonra 'Yahut bugünkü topluma kuş bakışı' der, gelişmiş güzel bir edebiyat tutturur, giderdim, der." Yapıtı yayımlayacak Milliyet gazetesindeki duyuruda, "Bütün 1932 İstanbul'u..."nun anlatılacağı açıklanmıştır. Ancak artık başkent olmayan (nüfusu da yalnızca 600 bin olan) İstanbul'un, bir romanı besleyecek kadar ilginç olmadığı ileri sürülür:

"İstanbul'a geri şehirciliği için büyük bir köy lakabı takılmıştı. Durgun hayatı için, küçük bir köy denilebilir."

Yapıtın ilk sayfalarında yazar, Bostancı kıyılarında, dönemin danslı-müzikli filmlerinden birinin çekilmesine tanıklık eder. Sinema yıldızı olmaya özenmenin yarattığı sorunlara parmak basar:

"İstedığınız kadar, stüdyolarda, muşambalaşmış yüzlerden, kirpiksiz

hasta göz çanaklarından, Hollywood sokaklarında sürünen binlerce kızdakından, yan-oda esrarlarından bahsediniz. Paramount şeridi genç kız rüyalarını yılan gibi, boğum boğum sarmıştır. Şerit üstüne gelmek, şeride çıkmak! Yirminci asır, yirmi otuz yaşına kadar, sancu gibi, hep bu hasreti çekiyor. Sırat köprüsünün hangi hikâyesi M.G.M. veya Fox, veya Paramount negatifine kadar geçilen yolun ıztıraplarını anlatabilir?"

Yazar, "Gençlerimizin kafaları kuştüyünden daha hafif, buhardan daha uçucu bir kültür, öğleden sonra beş kültürü ile dolmuştur," demekten kendini alamaz!

Yapıtta 1930'ların dünyasını, sorunlarını yansıtan, eleştiren yaşam kesitleri birbiri ardına sıralanır. "Roman" yazarı, gazetesinde bir duyuru yayımlayarak, "Yaşamlarında roman konusu olabilecek anı ve olaylar bulunanların göndermeleri"ni istemiştir. Gelen mektuplardan bir genç kızın sinema sanatçılarıyla sporculara düşkünlüğünü öğreniriz. Penceresinden karşı apartmanda olup bitenleri görmeye çalışan biri buradaki kadının sevgilileri ve eşiyle ilişkilerini sayıp döker. Osmanlı döneminin önde gelen ailelerinden bir bayan, hanedana bağlılığını dile getirir; Cumhuriyet yönetimine eleştiriler yöneltir. Eskinin salon yaşamının temsilcileri, yeni seçkinlerin yaşam düzeyine burun kıvrılmaktadır. Gelen mektuplarda iş dünyasının kirli ilişkileri

gösterilir. İşsiz kalan heykeltıraş, "Heykelsiz, müziksiz, mimarisiz, şiirsiz devrim, bu bir cesettir," diye konuşur. Dönemin görgüsüz, zevksiz uygulamalarını eleştirir:

"Tanzimattan sonra, Osmanlı evlerine giren Ermeni döşemeciler, Türk evinin bütün estetiğini yok ettiler. Şimdi gene o cins kalfalar, İstanbul manzarasını gözönünde öldürmektedirler. Uzun Çarşı, hep o zevk. Eski-

Yazar, "Gençlerimizin kafaları kuştüyünden daha hafif, buhardan daha uçucu bir kültür, öğleden sonra beş kültürü ile dolmuştur," demekten kendini alamaz!

den şehir içini bozanlar tahta ve kumaşla bozdular, belediyeniz beton ve demirle bozuyor."

Yeni kuşağın en iyi biçimde yetiştirilmesi için için gerekli koşullar üzerinde duran bir öğretmen kendisini nasıl aşağıladıklarını açıklar:

"İdealist olduğum için gülüncüm, Anadolu cu olduğum için gülüncüm, feragat, fedakârlık gibi sözleri ağzıma aldığım için gülüncüm."

Türk kocasından ayrılmak üzere olan bir yabancı kadına göre Türkiye' de kadının konumu içler acısıdır:

"Yedi yıllık ömrümden ne anı kaldı biliyor musunuz? Etimin üstünde iki sıra diş, derimin üstünde ağız soluğu gibi bir şey... Kalbimin içinde hiç

bir şey... (...) Sokakta kadın üstüne dikilen bakışlara dikkat ediniz. Bir çoklarınızın avucundan, tokatladığı kadınların kokusu duyulabilir. (...) Belediye üyeliğini, doktorluğu, avukatlığı siz onlara Fransızlardan daha kolay veriyorsunuz. Fakat bir türlü kadınlığı vermiyorsunuz."

Yazarın gidip geldiği çevreler, tanıdıkları, tanık olduğu olaylar çizdiği mozaiği zenginleştirir. Çağdaş görünümlü bir kulüp gerçekte ikiyüzlülüğün, çıkarıcılığın yuvasıdır: "Burası vaktiyle Bektaşî tekkesi idi.

Böyle bir ortamda altı çizilen önemli değerlendirme, gerçek Cumhuriyet devrimciliğinin taklitçi olmadığıdır...

Şeyh Veysel efendinin eşi dostları, zavallı adam ihtiyarlıkta sürünmesin diye bir kulüp açarak başkanlığını ona verdiler. Şeyh efendi sakalını kesti, bıyığını kıırttı. Hacı Bektaş Veli'nin külâh kalıbına bir kara melon geçirdi ama, reis olduğu için gene tekkede yatıyor. Bostanı var, bağı var..."

Fesin atılıp şapka giymeye başlandığı dönemdir:

"İlk zamanları, geceleri kapısını kapar, kasketini yere vurur, çiğner dururmuş. "Ben giymiyorum, seni bana giydirdiler... demek için... Fakat ayazmanın üstüne oturdu."

"Ne ayazması?"

"Bahçesinin bitişiğinde idi. Rumlarla davalı imiş. Doksan yaşında kafasını kasketledi diye, kulüp üyeleri elbirliği olup onu haklı çıkarttılar. Şimdi sıtmalılara su satıyor."

"Roman" sayfalarında tanıtılanlardan biri "31 Mart Hakkı"dır:

"Camide demokrasi vaazlarına başladığından beri hoş görülür. (...) Volkan'daki makalelerinden her birini alınız; şeriat kelimelerini demokrasi, Allah kelimelerini millet ile değiştiriniz, bugün yazılmış kadar yeni ve zamana uygundurlar."

"Avukat Şakir", benzerleri gitgide çoğalacak biridir:

"Türkiye'de vatanperver kazanç palavrasını icat etti. Kazanç her yerde kupkuru, dümdüz, apaçık menfaattir. Avukat Şakir'de öyle değildir. Yeni bir apartman aldığı zaman, İzmir'i geri almış sanırsınız. Mademki Türk, üstüne yeni bir mal geçirmiştir; tapusunu, etek gibi

öpüp başınıza koymalısınız. Cihangir sırtının bir caddesi onun iratlarının adlarıyla donanmıştır. İstiklal Apartmanı, Dumlupınar apartmanı, 9 Eylül 30 Ağustos apartmanı!"

Böyle bir ortamda altı çizilen değerlendirme, gerçek Cumhuriyet devrimciliğinin taklitçi olmadığıdır:

"Tanzimat kömür ve çelik ülkesi olan İngiltere'nin mühendisi gibi bir maymun adam yarattı. Yeni-Osmanlı, Jön Türk, Yeni Türk hep bu maymun adamın lakaplarıdır.

Darwin insanları maymundan getirmeye uğraşırken, biz onun davasını,

"Siz Kemalist değil, siz Gazicisiniz. Gazici demek korkudan, yahut çıkardan, hattâ saygıdan onu bırakamayan veya onunla ticaret edip onun sırtından geçinen demektir."

insanları maymuna götürerek ispat etmeye kalkıştık.

Her gün yeni bir marifet öğreniyordu. "Otur bakalım, efendilerimize göster, Parislinin nasıl yemek yediklerini."

"Kalk bakalım, paşalarımıza göster, Parislinin nasıl kıravat taktığını."

"Yürü bakalım, beylerimize göster, Parislinin nasıl kırıtığını."

"Maymun kadar yaptı, papağan kadar söyledi."

"Roman", Cumhuriyet devriminin nasıl bir ortamda gerçekleştiğini, karşısında hangi güçlükler bulunduğunu dile getirir. Devrime katkı sağlayan yapıcı gücün ne olduğunu açıklarken yalnız yazıldığı döneme değil, gelece-

ğe de yol gösterir: "Siz Kemalist değil, siz Gazicisiniz. Gazici demek korkudan, yahut çıkardan, hattâ saygıdan onu bırakmayan, bırakamayan veya onunla ticaret eden, onun sırtından geçinen demektir. Kemalist demek Gazi'nin kafasını anlamış olan, almış olan demektir. Gazi sizin için nedir? Eğilmez bir baş. Kemalistler için yaratıcı bir kafa... Şapkayı niçin giydiniz? Gazi'nin hatırı için... Ya Latin harfini niçin kullanıyorsunuz? Gazi'nin hatırı için... Şeyh Sait asıldığı zaman, hepiniz onunla ipe çekilmişsiniz gibi boyunlarınız uzadı, gözleriniz dışarı fırladı. Gidi üfürükçüler, hâlâ 'Elcevap, olur!' muskası dağıtarak geçiniyorsunuz." •

konurertop@butundunya.com.tr

Başkent Üniversitesi'nden Bir İlk Daha

ABD ve Avrupa Standartlarında Fact-Jacie Akreditasyon Belgesi

Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi “Adana Erişkin Kemik İliği Nakil ve Hücrel Tedavi Merkezi”, Türkiye’de bu alanda faaliyet gösteren merkezler arasında ABD ve Avrupa standartlarına ulaşmayı başarıp **Fact-Jacie Akreditasyon Belgesi’ni alan ilk merkez oldu.**

Yazan: SEMA ERDOĞAN

Başkent Üniversitesi’nde ilklerin mimarı kuşkusuz kurucu rektör ve Zonguldak Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Haberal.

Bu kaçınıcı ilk diye sorarsanız listelemek, bu yazıya aktarmak çok zor elbette. Zira Bütün Dünya Dergisi’nin de birçok sayısını bu ilklere ayırması gerekir.

Sağlık alanındaki kişisel ilklerini kurduğu Vakıf bünyesindeki Üniversi-

taye taşıyan Prof. Dr. Haberal, çalıştığı ekibinin de ilkleri başarabilmesi için öncülülük etmiş ve itici güç bir bilim insanı. Siz yeter ki isteyin. Hayal dahi edemeyeceğiniz imkanları size sunar ve başarıya uzanan yolda yürütmez, adeta koşarsınız. Ve bakarsınız ki başarıya giden yol için her fırsatta yinelediği “hafta 7 gün, gün 24 saat çalışacaksınız” sözü sizin de sloganınız olmuş.

Fact-Jacie Akdreditasyon Belgesi'ni alan
Başkent Üniversitesi ekibi bir arada

Başkent Üniversitesi'nin "bir ilk" i daha listesine giren Fact-Jacie Akdreditasyon Belgesi ile Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi "Adana Erişkin Kemik İliği Nakil ve Hücrel Tedavi Merkezi", Türkiye'de bu alanda faaliyet gösteren merkezler arasında ABD ve Avrupa standartlarına ulaşan ilk merkez oldu.

Prof. Dr. Haberal'ın desteği ile 2004 yılında faaliyete geçen "Adana Erişkin Kemik İliği Nakil ve Hücrel Tedavi Merkezi" nde şimdiye kadar 200'ün üzerinde başarılı kök hücre nakilleri yapıldı.

Merkez, kök hücre toplama, işleme ve klinik olmak üzere üç ayrı üniteden oluşuyor ve merkezde deneyimli bir kadro şifa dağıtıyor.

Yaptığı başarılı nakillerle yetinmeyen merkez, hem bu alanda faaliyet gösteren merkezlere öncülük etmek hem de ülkeye ekonomik girdi sağlamak için Fact-Jacie akdreditasyon belgesini almak için çalışmalarına başladı. Ekip, Prof. Dr. Hakan Özdoğu'nun direktörlüğünde birliğe akdreditasyon için disipline oldu, yüzlerce standardı yeri-

Fact-Jacie Akdreditasyon Belgesi

Prof. Dr. Hakan Özdoğu'nun direktörlüğündeki ekip, Prof. Dr. Can Boğa, Doç. Dr. İlknur Kozanoğlu ve Songül Tepebaşı ekip arkadaşlarıyla birlikte başarılarının sevincini paylaşıyor.

ne getirmek için üç yıl gece gündüz çalıştı. Onlar için hafta 7 gün, gün 24 saattir. Çalışma prensiplerinin sloganı bu sözdü adeta.

Altyapı düzenlemeleri, bakım ekibinin özel eğitimi, yapılan işlerin do-

malardan bazıları. Bu kadar zorluğu olan bu çalışmaların keyif veren yanları da vardı elbette. Hayal güçlerini kullanarak yeni senaryolar yazdılar ve uyguladılar. Bu çalışmalardan büyük bir keyif aldılar.

Güncel en yüksek teknoloji ile donatılmış olan Kemik İliği ve Hücre Nakli Merkezi artık ABD ve Avrupa standartlarında.

kümantasyonu, özel bir yan etki bildirim sisteminin kurulması başarı ile tamamlandı. Yurtiçi ve yurt dışından çok sayıda denetim geçirildi.

Özel bir risk stratejisi belirlendi, kayıt sistemleri yenilendi ve gözden geçirildi. Bunlar, bizim en basit hali ile anlayabileceğimiz en zorlu çalış-

Güncel en yüksek teknoloji ile donatılmış olan Kemik İliği Ve Hücre Nakli Merkezi artık ABD ve Avrupa standartlarında. Ekibin bu yoğun çalışması Fact-Jacie Akreditasyon Belgesi ile 10 Ocak 2012'de taçlandı.

Prof. Dr. Hakan Özdoğu'nun Direktörlüğü'nde Klinik Program Medikal Direktörü Ve Kalite Yöneticisi **Prof. Dr. Can Boğa**, Hücre İşleme Ünitesi Yöneticisi **Doç. Dr. İlknur Kozanoğlu** ve Kalite Yöneticisi **Songül Tepebaşı** ile onlarca çalışan yoğun emeğin ödülünü işte bu belge ile aldılar ve kurumları adına bir ilke imza attılar. Adana Uygulama

Ve Araştırma Merkezi, Merkez Müdürü Yrd. Doç. Dr. Turgut Noyan da ekibin çalışmalarını yakından takip eden ve destek veren isimdi.

Peki bu belge ne işe yarayacak?

“Adana Erişkin Kemik İliği Nakil ve Hücresel Tedavi Merkezi” Fact-Jacie akreditasyonunu alarak ülkemize bu standartları getirmenin gururunu yaşayan ekip böylece kök hücre ürünlerinin uluslararası transferinde ve hücresel ürünlerin ülkemize transferinde önemli bir role sahip artık.

Yılda ortalama 50 civarında nakil yapabilen merkez oda sayısını artırarak

kapasitesini de artırdı. Böylece daha fazla hasta kabul edecek, daha fazla hasta sağlığına kavuşma imkânına sahip olacak.

Ayrıca yurt dışından da hasta kabul edilebilecek. Bilindiği gibi bazı ülkelerde kemik iliği transplantasyon maliyeti ülkemizin çok çok üzerinde. Rakam olarak telaffuz etmek gerekirse 200-400 bin dolarlar civarında. Ve yurt dışından çok sayıda hasta bu standartlardaki bir merkezi tercih edecek şüphesiz .

Böylece ülkemize belli bir ekonomik gelir sağlanacak. Bir de ülkemizi temsil etme durumu var. Ve iyi bir standartta merkez olarak bu alanda faaliyet gösteren diğer mer-

kezlere örnek olmak. Hem ülkemiz hem merkez adına bundan onur verici ne olabilir.

Son günlerde yeniden gündeme geldi kök hücrenin önemi. Bu önemli akreditasyon belgesinin takdimi için düzenlen törene katılan Sağlık Bakanlığı Kemik İliği Nakli Komisyonu

Adana Erişkin Kemik İliği Nakil ve Hücresel Tedavi Merkezi Fact-Jacie akreditasyonu ile kök hücre ürünlerinin uluslararası transferinde ve hücresel ürünlerin ülkemize transferinde artık önemli bir role sahip.

Başkanı Prof. Dr. Osman İlhan, bu alanda çalışan bilim insanlarından biri olarak bu başarıyı ilk olarak yakalayan Başkent Üniversitesi’ni takdir etti. Bakanlık olarak bu alandaki çalışmalarını desteklediklerini kaydeden Prof. Dr. Osman İlhan, Türkiye’nin kök hücre alanında önemli aktörlerden biri olacağına da dikkat çekti.

Bu belge töreninde mutluluk buruktu. Yapılan konuşmalara yansıdı bu. Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Haldun Müderrisoğlu, Türkiye’deki ilk Vakıf Tıp Fakültesi olan Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi’nin 2010-2011 yılları arasında çok sayıda akreditasyon belgesi aldığına, dört yıllığına akredite olunan bu belge ile Başkent Üniversitesi’ nin

saygınlığını ve bilinirliğini artırdığını söyledi.

Başkent Üniversitesi Sağlık Kuruluşları Direktörü. Prof. Dr. Ali Haberal ise Başkent Üniversitesi' nin her zaman ilklere imza attığını bir kez daha anımsattı, her türlü olumsuzluğa karşın Başkent Üniversitesinin bilimsel aktivasyonunun yıldıramayacağını vurguladı. Prof. Dr. Ali Haberal, 1000 günden fazla bir süredir özgürlüğünden mahrum bırakılan Zonguldak Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Haberal ile her çarşamba günü Silivri' de yap-

tıbbi emeğini hiç kimse inkar edemez" diyerek bu hakkın teslim edilmesi gerektiğinin altını çizdi.

Otöründe Başkent Üniversitesi Kurucu Rektörü ve Zonguldak Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Haberal olsaydı alınan bu önemli belge daha anlamlı ve belgenin alınmasına katkı koyanlar daha mutlu olacaktı. Ama onun başarı ve çalışma prensiplerini benimseyen bir ekip aldı bu belgeyi ve ilklerine bir yenisini daha ekledi. Emek koyan herkese teşekkür,

Mehmet Haberal: **"Bilimsel aktivasyonda Başkent Üniversitesi birinci sırada olmalı ve ülkenin önünü açmalıdır. Hiç bir engel Başkent Üniversitesini ve çalışanını yıldıramayacaktır."**

tığı görüşmede, Prof. Dr. Mehmet Haberal'ın sağlık çalışanlarına verdiği mesajını ilettili. "Bilimsel aktivasyonda Başkent Üniversitesi birinci sırada olmalı ve ülkenin önünü açmalıdır. Hiç bir engel Başkent Üniversitesini ve çalışanını yıldıramayacaktır."

Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Kenan Araz'da yaptığı konuşmada son günlerde gündeme gelen organ nakillerinin hukuki temellerinin Başkent Üniversitesi kurucu rektörü ve Zonguldak Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Haberal tarafından atıldığını kaydedip "bugün Türkiye' de organ nakilleri bu seviyeye gelmişse burada hocamızın bu hukuksal ve

birer belge ile de somutlandı.

2009'un 13 Nisan'ından bu yana özgürlüğünden mahrum bırakılan Başkent Üniversitesi kurucu rektörü ve Zonguldak Milletvekili Prof. Dr. Mehmet Haberal da o başarıya imza atan ekibin birer birer ellerini sıkmak, gözlerinin içine bakarak teşekkür etmek isterdi.

Ve tüm Başkent çalışanları gibi onlar da biliyorlar ki Haberal hocalarının bedeni tutsak olsa da yüreği özgür ve her daim onların yanında.

Elbet bir gün kapılar özgürlüğe açılacak ve ardı arkası kesilmeyecek olan "bir ilk daha" ların ödül törenlerinde, mutluluk eksiksiz olarak paylaşılacak. •

(4+4+4)

Hakem Bey! Oniki Kişi Oynadılar.

Futbolun mucidi İngilizler, atalarımızın "tepük" sözcüğüyle tanımladıkları oyunu cazip hale getirebilmek için yıllarca kafa yordular. Bir takımda otuz kişiye varan oyuncu sayısından, kalelerin ölçümlerine dek araştırma yapan adalılar, sonunda karar verdiler:

Futbol on bir kişiyle oynandığında, keyif veren bir seyir sporu olacaktır. On iki ya da üst sayıda bir rakam ayak sporunun keyfini kaçırabilir."Buluşcu İngilizler, onayladıkları on bir futbolcunun, oyun alanına yerleşimlerinin de bir oluşum içinde bulunmasının gerekli olduğunu savundular. Sonunda; WM sisteminin doğuşu ile kargaşa bitti. Futbolcular da sorumluluklarının bilinciyle, izleyicilere keyifli futbol sunmaya >>

başladılar. WM sisteminin temelinde W harfi savunma prensiplerini simgeleyordu. Birleşik iki V 'nin alt kısımları kenar savunma oyuncularını belirliyordu. Çift V 'nin üst bölümündeki üçlü görünüm, sağ ve sol "haf" oyuncularını ile "santrahaf" oyuncuyu işaretlemişti. M ise, sağ ve sol açık oyuncularını ortaya yerleşen "santrafor"un, iki açık oyuncuyla gol bölgelerine kolaylıkla gitmelerini sağlayacak bir sistemin değerli harf simgesi idi...

WM sisteminin sakıncaları ortaya çıkınca, bu kez Brezilyalıların, 1962 yılında Şili'de uyguladığı ve şampiyon

yinsel güçlerini akıtararak, 3-5-2 sistemini ortaya çıkardı... Üçlü savunmanın önünde, beş oyuncudan oluşan, orta saha sayısal gücü ve gol yollarında arayışçı iki forvet oyuncu... Uygulama başladığında oyuncular arasındaki yardımlaşma prensipleri iflas edince sistem de iflas etti.

Dünya futbolu, giderek yükselen değerlerin gerisinde kalmamak için sürekli arayış içinde oldu. Milyonları peşinden sürükleyen görsel olgu, yeni sistemleri bekler gibiydi. Fransızlar; 4-4-2 'yi geliştirdiklerinde, iki Dünya Kupası bu sistemin egemenliği altında oynandı. Sonra, temel sistemleri, bir çok ünlü teknik direktör kendi anlayışlarına göre yorumladı. Kimileri, 4-1-4-1 şeklinde bir düşünceyle, oyuncularını sahaya sürdü. Kimileri; libero

olduğu 4-2-4 sistemi, tüm dünyayı sardı. Bu sistemde de kısa sürede sıkıntılar oluştu. İkinci bölge şeklinde tanımlanan orta sahada iki oyuncu yetersiz kalıyordu. Brezilyalılar, üstün top teknikleri ile bu bölgeyi gözetim altında tutuyorlardı ama diğer ülke takımları uygulamada güçlük çekiyorlardı. Siyah İnciler'in sistemleri bol gollü oyunlarla sonuçlanıyordu. Brezilya forveti beş gol atıyor, ancak kalesinde de üç gol görebiliyordu. Ve dünya futbolunun araştırmacıları be-

ile stoper birlikteliğini sona erdirdi. Libero tarihe karıştı, iki stoper, iki ön libero tanımlanması akıllara enjekte edildi. Orta saha oyuncusu kavramı ise tükenmek üzere...

Ama bir sistemin taşları yerlerinden asla oynatılamadı. Türk Futbolu'nun yapısal özellikleriyle örtüşen ve başarıların simgesi gibi gözükten 4-3-3 sanki; bir tarih yazıyor. Arka alandaki geri dörtlü ile orta alan üçlüsünün yardımlaşma trafiği mükemmele varan bir görüntü çiziyor. Öndeki üçlü-

nün, arkasında yer alan üçlü ile iletişimi; üç yıl sonunda orta okuldan, liseye geçiş yapan öğrencilerin yükseliş trendini anımsatıyor.

Futbol oyun sistemleri, (siz sevgili okuyucularımında dikkatinden kaçmamıştır) hep on oyuncuyla tanımlanır. Kaleci, bu sayısal oluşumda yer almaz. Ancak o futbolun vaz geçilmez, geçilemez en önemli oyuncusudur. Ben kalecilerimizi, alfabemizin ilk harfi A gibi tanımlarım. Temel eğitimi mükemmel olarak yükselen değerler gibi görürüm onları. Ve de bu ülke futbolunun kanıksadığı, 4-3-3 sisteminin gücüne güç katarım, kalecilerle. Sonunda sistemin kalitesini artularla

Ben kalecilerimizi, alfabemizin ilk harfi A gibi tanımlarım. Temel eğitimi mükemmel olarak yükselen değerler gibi görürüm onları.

yükselterek bir araştırmaya doğru giderim. 5+3+3 eşittir onbir. İlginç değil mi. Sanırım raslantı da olamaz.

Futbolumuzun temel sistemi, yıllardan beri uyguladığımız temel eğitim sistemiyle örtüşüverdi. İtirazım var. Maçı yönetenler, olayın ayırında olmadılar, o tarifi zor kargaşa ortamında.

Ama ben yine de uyarmalıyım: “Hakem bey... Oniki kişi oynadılar.” •

metingoren@butundunya.com.tr

ZENGİN VE YOKSUL

Bir gün çok zengin bir adam oğlunu yanına alarak, insanların ne kadar yoksul olabileceğini gösterip bir hayat dersi verebilmek için bir köye götürdü. Çok fakir bir ailenin evinde bir gün - bir gece geçirdiler. Şehre dönerken baba oğluna sordu: "Yolculuğumuzu nasıl buldun?"

"Çok güzeldi babacığım." diye cevap verdi oğul.

"İnsanların ne kadar yoksul olabileceğini gördün değil mi?"

"Evet, gördüm."

"Peki ne öğrendin?"

"Şunu gördüm" dedi oğul: "Bizim evde bir köpeğimiz, onların dört köpeği var. Bizim evde bahçenin yarısına gelen bir havuzumuz var, onların kilometrelerce uzunluğunda dereleri var. Bizim bahçede ithâl lambalarımız, onların yıldızları var. Bizim terasımız ön bahçeye kadar, onların ki ise ufka kadar uzanıyor."

Ufaklık konuşurken, babası şaşkınlıktan tek kelime bile edemedi.

Ve çocuk ekledi: "Ne kadar yoksul olduğumuzu gösterdiğiniz için, teşekkür ederim babacığım !"

Lev Nikolayeviç TOLSTOY

İlk Dersimiz Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınavın.

1 Kapela (İta.)

- a-Süslü kadın
- b-Şapka
- c-Fiyaka
- d-İrade kaybı

2 Evey (Fr.)

- a-Araba dingili
- b-Gelin saç
- c-Bulaşık teknesi
- d-Çekme zinciri

3 Dekan (Alm.)

- a-Sorumlu öğretim üyesi
- b-Teknik yönetmen
- c-Çalıştırıcı
- d-Sanatla uğraşan

4 Matris (Fr.)

- a-Işıklı dönence
- b-Gece kulübü
- c-Yapmacık
- d-Elektronik devre

5 Adapte (Fr.)

- a-Uyarlama
- b-Elektrik akımı
- c-Roman türü
- d-Aldatma

6 Kapuska (Rus.)

- a-Rus Müziği
- b-Lahana yemeği
- c-Telli Saz
- d-İçerik

7 Metropol (Fr.)

- a-Sergi yeri
- b-Gezegen
- c-Kargaşa
- d-Anakent

8 Barça (İta.)

- a-Acılı sos
- b-Yumuşak sünger
- c-Yelkenli yük gemisi
- d-Bir balık

9 Monoton (Fr.)

- a-Tekdüze
- b-Uykusuzluk
- c-Metal nişan
- d-Aldatma

10 Oryantal (Fr.)

- a-Masal diyarı
- b-Baş dönmesi
- c-Yayılarak oturmak
- d-Göbek dansı

11 Soket (Fr.)

- a-Uzay aracı
- b-Kısa çorap
- c-Uzun sopa
- d-Kaldıraç

12 Antoloji(Fr.)

- a-Süs eşyası
- b-Sert içki
- c- renk körlüğü
- d-Seçme kitap

13 Kobay (Fr.)

- a-Deney hayvanı
- b-Kas hastalığı
- c-Deniz anası
- d-Yenilen bir ot

14 Paçavra (Rum.)

- a-Ayarsız
- b-Katı bir element
- c-Eski kumaş parçası
- d-Boş oturmak

15 Sosyal (Fr.)

- a-Destansı öykü
- b-Toplumsal, içtimai
- c-Dayanıksız algılama
- d-Tutkulu

“Eski Türkçe” Yazı

“İrtica, bir ülkenin eğitimini ele geçirerek kurar saltanatını ve yerleşir. Okullarda beyinleri yıkanan gençler, ülke yönetiminde görev almaya başladıklarında, ülkelerinin çıkarlarını değil; kendilerini eğitenlerin çıkarlarını gözetirler.” Emile Zola, (1840-1902)

Atatürk’ün kurduğu Türk Dil Kurumu’nun devamı olan Dil Derneği’nin yayını **Çağdaş Türk Dili** dergisinin 2012 Şubat sayısında Edebiyat

Öğretmeni (eski Denizli MV.) Sayın Mustafa Gazalcı, İmam Hatip Liselelerinde ve İlahiyat Fakültelerinde yeterince Arapça dersi varken ilköğretim okullarına, hem de “zorunlu ders” olarak, Arapça dersi konulmasını eleştirdiği **İlköğretimde Arapça** başlıklı yazısına şöyle başlıyor:

“Çocukluğumda ne zaman bir yerde Arapça bir yazı görsem, ne yazdığını bilmeden yerden alır, çiğnenmesin diye yükseğe bir yere, bir taş kovuğuna koyardım. Arkadaşlarım da öyle

yapardı. Nedense Arapça kutsaldır, Kur'an dilidir diye koşullandırmışlardı bizi.”

1970'li yıllar... O günkü adıyla Sanat Sevenler Derneği'nde (Bugünkü Sanat Kurumu) emekli bir General'in konuşmasını dinlemiştim. Sayın General konuşması arasında şöyle bir anısını anlattı:

Erzurum'da tabur komutanı olarak görev yaptığı günlerden birinde, akşamüzeri kışladan şehre dönerken önünde yürüyen erin yerden bir şey aldığını, onu inceledikten ve öperek

Evladım, 'üzerinde Kuran yazısı var' diye, öpüp başına koyarak kaldırdığın o kâğıt, Suriye'den kaçak getirilmiş bir el sabununun ambalajıdır.'

başına götürdükten sonra yandaki kışla duvarının bir oyuğuna soktuğunu görür. Merak eder; gider o kağıdı oyuktan çıkarır, inceler ve ileride yürümekte olan ere yetişerek sorar:

“Niçin bu kâğıdı yerden aldın, öptün, başına koydun ve duvarın oyuğuna soktun?”

“Komutanım, o kâğıdın üzerinde Kuran yazısı vardı, günah olmasın diye kaldırdım.”

Komutan, “Evladım, 'üzerinde Kuran yazısı var' diye, öpüp başına koyarak kaldırdığın o kâğıt, Suriye'den kaçak getirilmiş bir el sabununun ambalajıdır. Üzerinde Arapça yazan her kâğıt kutsal olmadığı gibi, kutsal

olan yazı değil, Kuran-ı Kerim'dir. Yazı, insanlar tarafından bulunmuş bir iletişim aracıdır vb.” diyerek eri bilgilendirir.

Bu olaydan birkaç yıl sonra bir gün Atatürk Bulvarı'nın TBMM önündeki kaldırımında, TRT'de görevli olduğunu bildiğim, ama çoktandır görmediğim bir arkadaşımınla karşılaştım. Başında takkeye benzer bir şey, suratında beş-altı günlük sakal... Hâl, hatır soruştuktan sonra, elindeki kitap dikkatimi çekti; “Nedir o eski yazılı kitap” diye sordum. Arap yazısını kut-sarcasına, azarlar gibi bir yanıt: “O, yazı 'eski' değil; 'eskimeyen yazı'dır!..” (!)

1928 Harf devriminden önce Arapça ağırlıklı olup Arap harfleri ile yazılan ve “eski yazı” denilen o “eskimeyen

en yazı”nın (?) kökenine bir göz atalım:

Türk dili uzmanlarından ve İstanbul Darülfünunu Samî Dilleri ve Eskiçağ Tarihi hocası (1943-1946 Niğde Milletvekili) **Avram Galanti** (Bodrum 1874-İstanbul 1961)'nin, Türk Ocağı tarafından 1917-1923 yılları arasında yayımlanan haftalık fikir ve edebiyat dergisi “Yeni Mecmua”nın 26 Nisan 1918 tarihli 41 inci sayısında, “Eski Türkçe” yazıya ilişkin, **Kullandığımız Türkçe Yazının Menşei** başlıklı yazısı bize bu konuda aydınlatıcı bilgiler vermektedir.

Türkçeye çevirip sadeleştirdiğim, Arap harfleriyle ve 1918'in Edebî Os-

manlıcasıyla kaleme alınmış bu yazının ilgili bölümünü okurlarımla paylaşalım:

“Bugün kullandığımız Türkçe yazının kökeni Ken’ânca yazıdır. Bunu kanıtlamak için, “Arap harfleri” diye bilinen harflerin kökenini aramak gerekir.

Arap dilinin beşiğinin, Arabistan yarımadası olduğu bilinir. Arabistan’da, özellikle eski zamanlarda yaşamış Arapların dili bir olmayıp farklı idi. Bu fark, Arabistan’ın güney ve kuzey bölgelerinde çok açık biçimde belirir.

riliyor; halbuki Kuzey Arapçada, yani bugün konuşulan Arapçada, bu üç harf hem sesli, hem sessizdir. Güney Arapçanın bu kuralının (elif, vav, ye’nin sessiz olarak kullanılması usulünün) bir kalıntısı; Kuzey Arapçanın bazı sözcüklerinin, kuralına uydurularak bu biçime dönüştürülmesi, şeklinde görülüyor.

En eski Kuzey Arapça kitabeler, şimdiki Arapça yazı ile yazılmayıp Güney Arapça yazısına benzeyen ve şimdiye kadar tam olarak okunamayan bir abece ile yazılmıştır. Bu gibi

Arabistan’da, özellikle eski zamanlarda yaşamış Arapların dili bir olmayıp farklı idi.

İşte bunun içindir ki Samî dilleri, Arabistan’ın güney ve kuzeyinde konuşulan dillere göre, güney ve kuzey Arapça adıyla iki kısma ayrılmıştır.

Arabistan yarımadasının Main, Seba, Himyer ve diğer bazı yörelerinde konuşulan Güney Arapça’nın yazısı, ancak kitabeler aracılığıyla bilinmiştir.

Güney Arapça abece harflerinin çoğunun, Ken’ânca abecesinin harflerine benzerliği var ise de bunların Ken’ânca’dan mı çıktıkları veya daha eski olup izleri kalmamış diğer bir abecedan mi oluşturulduğu bilinmemektedir. Güney Arapçada (elif), (vav), (ye) harfleri sesli olarak göste-

kitabeler orta Arabistan ile Havran arasındaki bir yerde bulunmuştur. Kuzey Arapça yazı ile yazılan kitabeler de Mer’ül-Kays İbn Amr, yahut İmre ül- Kays diye adlandırılan bir emîrin mezarının taşına işlenmiş olarak Şam-ı Şerif’in güneydoğusundaki Enmar bölgesinde bulunmuştur.

Bu kitabeden başka, cahiliye dönemine ilişkin birkaç kitabe daha vardır ki, yazıları Arapça yazının en eski biçimini oluşturan kâfî yazı (hatt-ı kâfî)dir.

Bu son yazı, hicretten sonraki yüzyıllarda daha basit, yuvarlak ve işlek bir şekil almaya başlamış ve bundan nesih yazı (hatt-ı neshî) meydana

gelmiştir.

Mısır'da hicretin birinci yüzyılına ait nesih yazı ile Arapça yazılmış pek çok papirüs kağıtları bulunmuştur. Bu papirüslerin büyük bir bölümü Yunanca, bir bölümü de Arapça ve Yunancadır. Çoğu haraç [vergi] makbuzlarından oluşan bu belgeler, Mısır hükümeti memurları tarafından yazılmıştır. Araplar Mısır'ı ele geçirdikleri zaman kıptî [Mısırlı] memurları yerlerinde bırakmışlardı. Kıptî memurlar, resmî işlerde Yunancayı kullandıkları için, Arapça yaygınlaşmaya kadar, Yunanca ile Arapçayı birlikte kullanmışlardır.

Şimdiki Arapça yazının kökeni olan kûfi yazı, Nabat yazısından çıkmıştır. Nabat yazısıyla yazılmış kitabelerin en eskisi yaklaşık olarak milattan önce 40 senesine aittir. Bu kitabelerdeki isimlerin Arapça olması dikkate alınrsa, Nabatlıların Arap oldukları ve Âramcayı ancak yazı lisanı olarak kullandıkları sonucuna varılabilir..

Âramca yazı, yeni ve eski olmak üzere iki türdür. Nabatça yazının yeni Âramca yazıya benzerliği vardır. Yani Arapça, eski Âramcanın gelişmesinden meydana gelmiştir. Eski Âramca yazı, eski İbranice ve eski Fenikeceye ve bu sonuncusu, Ken'ınca yazının en eski şekillerine benzemektedir.

Yukarıda saptanan duruma göre, Arapça harflerin kökü, Nabatça; Nabatça yazının kökü, Âramca; Âramca yazının kökü, İbranice ve Fenikece ve bu son iki yazının kökü de Ken'âncadır."

İslamiyetten çok önce kullanılı-

maya başlanan Kûfi yazı üç çeşittir:

1- Dik ve sert köşeli çizgilerden oluşan Kûfi. **2-** Süslü kûfi. **3-** Köşeleri az çok yuvarlaklaştırılmış kûfi . Bu üçüncü tip kûfi yazı Hz. Peygamber zamanında da kullanılıyordu ve uzun bir dönem Kur'ân-ı Kerim'ler kûfi harflerle yazılmıştır.

Dört Halife, Emeviler ve de Abbasiler'in ilk dönemlerinde, bütün İslam ülkelerinde kullanılan yazı kûfidir.

Abbasi halifesi Muktedir (895-932) zamanında, vezir İbni Mukle'nin (886-940) Kûfi yazıdan geliştirdiği Nesih/Sülüs yazısı yaygınlaşmaya başladı.

Yine Abbasiler döneminde saray kâtibî Yakut el-Musta'sımî (... - 1238) Nesih harflerini daha da geliştirerek yazdığı bine yakın Kur'ân-ı Kerim nedeniyle "Kıblet-ul-Hattatîn" (Hattatların Kıblesi) olarak anıldı.

Kur'ân yazısının kutsallığına gelince: Kur'ân-ı Kerim, Allah tarafından son peygamber Hz. Muhammed'e Cebraîl aracılığıyla yazılı olarak indirilmedi ki, Kur'ân yazısı kutsal olsun.

Kur'ân yazısının kutsal olduğu inancında direnilecekse eğer, o yazının, bugünkü Arap yazısı değil, **Kur'ân-ı Kerim'in ilk yazıldığı ve onuncu yüzyıla kadar yazılımlı sürdürülen kûfi yazı** olması gerekir.

Arap diline de kutsallık yüklenemez. Kur'ân-ı Kerim'de "Öğütlerimizi anlayasınız diye Arapça indirdik" deniyor; Arapça kutsal olduğu için, ya da kutsal olsun diye değil. Doğaldır ki; Yüce Allah, Hz. Muhammet gibi bir peygamberi Arabistan'a değil de başka bir ülkeye eriştirseydi, bu kez

de ‘o ülke halkı anlasın’ diye onların diliyle indirecekti. Nitekim, Hz. Musa ve Hz. İsa da semavî emirleri halkına, kendi dilleriyle muştulamadı mı?..

Kutsal olan ne yazıdır, ne de dil (Arapça). Kutsal olan, hangi dilde ve hangi harflerle yazılır- sa yazılınsın, semâvî kitapların dördüncü ve sonuncusu olarak Hz. Muhammed’e indirilmiş vahiyleri içeren yüce kitap, saygıyla öpüp başımıza koyduğumuz **Kur’ân-ı Kerim**’dir.

Geçen aylarda Başbakan’ın “Dindar gençlik yetiştireceğiz” sözü tartışılırken bu kez de 4+4+4 yıllık kesintili eğitim projesi atıldı ortaya.

Bilim insanları endişeli...

Prof. Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı (Sosyal Psikolog) diyor ki:

“...4 yıllık kısa bir temel eğitimden sonra meslek eğitimine ya da dini eğitime yönelmek, çağdaş dünyanın gerisinde kalmak demektir. Bugün meslek eğitimi, ileri ülkelerde erken verilmiyor, giderek uzun temel eğitim üzerine kuruluyor; çünkü ancak sağlam bilimsel bir eğitime sahip olan gençler teknolojideki çok hızlı değişim ve ilerlemelere ayak uydurabiliyor. Erken yaştaki dini eğitim ise, henüz soyut ve eleştirel düşünme yetkinliğini kazanmamış olan küçük çocuklarda temel felsefi anlayıştan yoksun, dogmatik, mekanik ve dar bir dini dünya görüşüne neden oluyor...” (Cumhuriyet, 29.02.2012)

Türkçe tutkunu; şair, yazar Ataol

Behramoğlu soruyor:

“Arapça bu çocukların gelecekte işlerine yarayabilecek çağdaş bir bilim, kültür, teknoloji dili midir? Çocuklarımızın taptaze beyinlerini (Arapların bile öğrenmesi zor dediği

“Arapça bu çocukların gelecekte işlerine yarayabilecek çağdaş bir bilim, kültür, teknoloji dili midir?”

ve dilimizin sesleriyle bağdaşmayan) Arap alfabesinin kargacık burgacık labirentlerine sürüklemenin, öğrenilmesi aynı derecede güç ve (bu konuda uzmanlaşmayacak kimseler için hiçbir gereği olmayan) bir dilin ağır yükü altına sokmanın anlamı, amacı nedir?”

Arapçayı en gelişmiş biçimiyle kullanan Mısır ve diğer Arap ülkeleri bile bunun ayırına vardılar da, biz hâlâ neyin peşindeyiz?

“Araplar (Mısır), gelişen bilim ve teknolojinin diline erişemedikleri gerekçesiyle UNESCO’dan bir milyar dolar sağladılar, dillerini geliştirebilmek için. Yine de başaramadılar.” (Prof. Dr. Bedia Akarsu, Eğitimde Dilin Yeri, ÇTD, Aralık 1997)

Sayın Behramoğlu, yukarıdaki sorusuna yanıtı yine kendisi veriyor:

“Neden Arapça, sorusunun yanıtının stratejik önemle, coğrafyayla, kültürle, turizmle bir ilgisi yok... İsteyenler bu dili, başka yabancı diller gibi, üniversite programlarında zaten öğreniyor ve elbette öğrenecekler...”

Ataol Behramoğlu: Asıl amaç, çocuklarımızın gözlerini, aklını, kişiliklerini, geleceğe değil, geçmişe yönelmek...

Asıl amaç, çocuklarımızın gözlerini, aklını, kişiliklerini, geleceğe değil, geçmişe yönlendirmek... Onlarda Osmanlı ve Arap hayranlığı, sinsice cumhuriyet düşmanlığı yaratmak.

Aynı süreçte, bir punduna getirerek Latin alfabesini kaldırıp yeniden Arap harflerine dönmek...

Amaç, apaçık olarak budur...

Bunu anlamayanlar varsa, anla-

maya başladıklarında umalım ki çok geç olmasın!..” (Cumhuriyet, 10 ve 17 Aralık 2011)

Dil, insanların yakıştırmasıyla değil, ulusal duygularla kutsallaşır. Ulusal duygudan yoksun olanlar, dilinin değerini kavrayamaz. •

orhanvelidededeoglu@butundunya.com.tr

YAŞASIN TÜRKÇE...

İngilizce ve Türkçe arasındaki muhteşem fark.

Ders 1:

"Bir Türkçe sözcük 17 İngiliz sözcüğüne bedeldir."

"Afyonkarahisarlılaştıramadıklarımızdan mısınız?"

İngilizce tercümesi:

"Are you one of those people whom we tried - unsuccessfully to make resemble the citizens of Afyonkarahisar?"

Ders2:

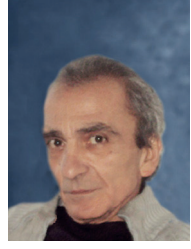
Yeni başlayanlar için tercüme cümlesi:

"Üç cadı üç adet saate bakıyorlar. Hangi cadı hangi saate bakıyor?"

İngilizce tercümesi:

"Three witches watch three Swatch watches. Which witch watch which Swatch watch?"

Türkçe'nin sesbilim, biçimbilim, sözdizim ve anlambilim bakımından diğer dillerden üstün olduğu ve bilim dili olmaya en uygun dil olduğu, dünyanın önemli dilcileri tarafından kabul edilmiş ve açıklanmıştır.

Meksika'nın
Romantik
Devrimcisi:

Madero

Geçtiğimiz yüzyılın başlarında, tüm Latin Amerika ülkelerindeki ilk sosyal ayaklanmalara ön ayak olacak bir hareket Meksika'da yaşıyordu.

4 Ekim 1910 günü aralarında Panço Villa'nın ve Emiliano Zapata'nın da bulunduğu kalabalık bir grup, küçük bir istasyon-da trenin gelmesini bekliyordu. Hayatı boyunca hiç eğitim görmemiş Panço Villa, atının dizginlerinden tutmuş kaba saba biçimde halkın arasında yürüyordu. Atı kaçacak diye korkuyordu. Gürültü öylesine müthiş, kalabalık öylesine heyecanlıydı ki... Zapata kalabalık arasında ulaşmaya çalıştığı Villa'ya sesleniyordu:

"İstasyonun sağ tarafını sen tut general! Sol tarafı ben hallederim."

Panço Villa, Zapata'ya başıyla onay verdi ve kendisini koruma çemberine almış adamlarına başıyla istasyonun sol tarafını gösterdi. Adamlar yavaş yavaş o yöne doğru, aralarına General Villa'yı da alarak yürümeye başladılar. Kalabalık, deniz dalgaları gibi iki yöne kümelirken, ortada seyrek bölümde sadık adamlarıyla birlikte Zapata

Pancho Villa ve Zapata adamlarıyla birlikte

Pancho Villa

ve Panço Villa duruyordu. Gelmesi beklenen konuk, yıllardır Amerika'da sürgün hayatı yaşayan ve Meksika'nın kurtarıcı olarak gördüğü Madero'yu. 33 yıldır despot bir iktidar yöneten Meksika'yı, Diaz'ın elinden kurtarmaya geliyordu. Tüm Meksika buna inanıyordu. Diaz'ın döneminde ülke çok ağır koşullarda yönetilmişti, ama her despotizmin sonunda toslayacağı duvara toslamak üzereydi.

Sonunda beklenen tren geldi. Ma-

dero, ABD-Meksika sınırını bagaj vagonunda, sandıklardan birine gizlenerek geçmişti. Yorgun ve daha da önemlisi müthiş susuzdu. Bitkin bir şekilde trenden indiğinde, bekleyenler büyük bir çığlıkla sevgilerini gösterdiler.

Madero'yu ilk kucaklayan Panço Villa oldu. Dev cüssesiyle, ufak tefek adamı kucacağına alıp ayaklarını yerden kesti ve kulağına, "Hoşgeldiniz sevgili liderimiz," diye fısıldadı.

Panço Villa Madero'yu yere bıraktıktan sonra, Zapata önce Madero'nun elini sıkı, ardından da büyük bir zarafetle sarıldı. Tek kelime bile etmedi...

Madero yorgundu. Zapata'nın adamlarının koşarak getirdiği sudan kana kana içti ve bir an soluksuz kaldı. Heyecanlıydı. Zapata'nın adamları onun daha önceden hazırladıkları sandıkların üzerine çıkmasına yardımcı oldular.

Madero bir konuşma yapacaktı.

Böyle olması gerekiyordu. Yavaş yavaş da kendine geliyordu. Zapata'nın adamları sayesinde çıktığı sandığın üzerinden önce kendisi için toplanan kalabalığı selamladı. Uğultu ve çığlıklar had safhadaydı. Madero konuşmaya çalıştı, ama sesi çıkmıyordu. Zaten gür sesli bir adam da değildi. Kalabalığın susmasını bekledi. Ortalık iyice sessizleşince yavaş yavaş konuşmaya başladı:

"Yeniden memleketimde olmanın sevinciyle hepinizi selamlıyorum. Meksika zor günler geçiriyor. Ülkemden kovulduğumdan bu yana herşey eskisinden de kötü durumda. Diaz'ın totaliter rejimi bütün ülkeyi yoksulluğa boğdu. Ülkede yasalar işlemiyor. Herşey Diaz'ın iki dudağı arasında. Ülke parsel parsel yabancı yatırımcılara satıldı. Meksika'nın dış borcu tüm dünyanın dış borcu kadar arttı. Hayvancılık öldü. Kiliseler büyük ayrıca-

Emiliano Zapata

Ülkede yasalar işlemiyor. Herşey Diaz'ın iki dudağı arasında. Ülke parsel parsel yabancı yatırımcılara satıldı.

lıklarla halkı sövmeye devam ediyor. Meksika halkı bunları hak etmiyor. Bu rejim en kısa zamanda ortadan kaldırılmalı ve Meksika halkının hak ettiği özgürlükler onlara yeniden verilmeli. Bunun için mücadele etmeye geldim ve son derece kararlıyım. Arkamda tüm Meksika halkının olduğunu biliyor ve size güveniyorum. Tarihini daha sonra vereceğim bir günde Diaz'a karşı hareketi başlatacağım!"

Don Porfirio Diaz

Uğultu yeniden yükseldi. Bu kez kalabalık özgürlük sloganları atıyor ve Madero'yu destekleyen sesler yükseliyordu.

Beklenen gün 20 Kasım 1910, saat sabahın 6'sıydı. Madero, kendini devlet başkanı ilan edeceğini ve tüm siyasi tutukları affedeceğini, toprak reformunu gerçekleştireceğini duyurdu. Zapata ve Panço Villa bu silahlı harekette en büyük rolü oynadılar.

Önce Juarez kenti ele geçirildi. Bu büyük bir başarıydı. Zapata güneyde Diaz birliklerini vur kaç hareketiyle zayıflatıyor, Panço Villa da güneyi ele geçiriyordu.

25 Mayıs 1911'de Diaz istifa etmek zorunda kaldı ve Meksika'yı terk etti. Madero 6 Kasım 1911'de yapılan seçimde devlet başkanı seçildi. Bir süre sonra iktidar kavgası değişiklikleri beraberinde getirdi. İhanet ve hainlik Madero'nun çevresini sardı. Devlet

başkanı seçildikten kısa süre sonra en yakın adamlarından General Huerta tarafından tutuklandı ve hapse atıldı. Üç gün sonra da burada öldürüldü.

Tarih, devrimci romantik bir liderini de böylece yitirmiş oldu. •

muntazidil@butundunya.com.tr

Einstein ve şoförü

Einstein konferanslarına hep özel şoförü ile giderdi. Bir gün şoförü Einstein'a, "Efendim, siz konuşmanızı yaparken ben hep arka sıralarda oturup sizi dinliyorum ve neredeyse söyleyeceğiniz her şeyi biliyorum." dedi. Einstein gülümseyerek "Peki, şimdi gideceğimiz yerde beni hiç tanımıyorlar... O halde bugün palto ve şapkalarımızı değiştirelim, benim yerime sen konuş, ben de arka sırada seni dinlerim."

Şoför konferansta başarılı bir konuşma yapmış ve tüm soruları doğru cevaplamıştı. Sonunda bir kişi, o güne kadar sorulmamış ağır bir fizik sorusu sordu. Şoför, hiç duraksamadan soruyu soran kişiye dönüp, "Böyle basit bir soruyu sormanız gerçekten çok garip." dedi. Salonun arkasında oturan Einstein'ı işaret ederek ekledi: "Şimdi size arka sırada oturan şoförümü çağıracağım ve göreceksiniz ki sorduğunuz soruyu, o bile cevaplayacak..."

Gönderi: SABRİYE AŞIR

"Yalınayak Koleji" ve Yalınayaklı Öğrencileri

Hindistan'da Yepyeni Bir Öğretim Yöntemi

Yazan: SEBAHAT ÖNEN

Dünyaya hepimiz, kendi penceresimizin açısından bakıyoruz. O nedenle de yalnızca, kendi pencere-mizden görebildiğimiz manzarayı dünyamız sanıyoruz. Dünyada yedi milyardan fazla dünya olmasının nedeni budur. Çünkü yeryüzünde yaşayan milyarlarca insanın herbirinin, kendine özgü ve kendine özel bir dünyası vardır. Her kişi kendi özel dünyasını, penceresinin açısı ve manzarası yanısıra, baktığını görebilme gücüyle oluşturur. Güçlü bir becerinin hammadde-leri ise, güçlü bilgi ve deneyimdir.

Hindistan'da zengin bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelen Bunker Roy, ailesinin parasal gücüyle ülkede-

ki tüm eğitim ve öğrenim olanaklarından yararlanarak, yetkin bir kimya müdendisi unvanına sahip olunca, çalışma yaşamına ilk adımını atmadı, odasına kapandı ve kendi kendine şu

Bunker Roy

"Çok zor geliyorsa, okuma yazma öğrenmeyi de ikinci üçüncü plana atabilirsiniz. Siz önce, yeteneklerinizi nasıl kullanabileceğinizi öğrenmek zorundasınız."

soruyu sordu:

"Bu ne biçim bir dünya?" dedi.

"Jeolojik yapısından, fiziksel yapısına, atmosferinin oluşumundan, mevsimlerinin oluşumuna kadar herşeyi bir düzen ve denge içinde ama... Üzerindeki insanların yaşamlarında bir düzen, bir denge yok..."

Bir insanın sahip olabileceği hemen her olanağın elinin altında olmasına karşın Bunker Roy, "bu olanakların hemen hiçbirinden yararlanamayan insanların yüzlerine utanmadan bakabilmek için", onlarla birlikte yaşayacağı yeni bir dünya kurmaya karar verdi.

"Öyle bir dünya olmalı ki bu yeni dünya, orada bu fakir insanlar da, bu cahil insanlar da, bu işsiz güçsüz insanlar da okuyabilsinler, onlar da birşeyler üretmeyi öğrensiner, onlar da köyde, evde, tarlada, merada kendi işlerini kimseye gereksinim duymadan, kendieri yapabilsinler."

Bunker Roy, kendini kapattığı

odasından dört ay sonra çıkarken, aslında "eski" dünyasından çıkıyor, adını lüksler içindeki konağının başka bir odasına değil, kafasının içindeki "yeni" dünyasına atıyordu. O şimdi, bambaşka bir dünyanın adamıydı...

Daha büyük, daha geniş bir dünyaya sahip olamamış köylüleri, sokaklarda boş boş dolaşan işsizleri bir araya getirerek, önce bu yeni dünyanın "nüfusu"nu oluşturdu. Çoğu aile çevresinden ve özellikle toplumdaki saygı görmeyen insanlar, hakları yenilen kadınlar, sahip oldukları insan haklarının da, kişisel yeteneklerinin de ayırında olmayan fakir, cahil, hatta okuma yazma bile bilmeyen kişiler arasında geçiriyordu bu dünyasında gecelerini ve gündüzlerini.

"Size diploma gerekmiyor" dedi onlara. "Hatta çok zor geliyorsa, okuma yazma öğrenmeyi de ikinci üçüncü plana atabilirsiniz. Siz önce, yetenek-

lerinizi nasıl kullanabileceğinizi öğrenmek zorundasınız. Ondan sonra sıra, bu yeteneklerinizi ve bilgilerinizi birleştirip, bunları yaşamınızda kullanmaya gelecektir."

Amacı, "küçük" dünyalarının sahibi bu kişilerin, yaşamlarını kimselere gereksinim duymadan sürdürebilmeleri idi. Bu yeni yaşamlarının doğal sonucu olarak da, onların dünyalarını da genişletmek, büyükmektir...

Bunker Roy, yeni dünyasındaki "vatandaş"larının ortak bir özelliğini de keşfetti: "Hiçbirinin ayağında ayakkabı yoktu."

Onları, yeni dünyalarına hazırlayacak okulun adını, bu ortak özelliklerinden oluşturdu: "Barefoot College."

Okulun adı "Yalınayak Koleji", öğrencileri, "yalınayaklılar". Yalınayak Koleji'nde yalnızca gündüzleri değil, geceleri de öğretim yapılıyordu.

Bir uzman doktor davet ediliyor, ebe olmak isteyen kadınlara, ebeliği öğretinceye değin, "ebelik dersleri" veriyordu. Bir başka sınıfta devletli bir tarım uzmanı, tarım alanında çalışmak isteyen yalınayaklı öğrencilere meyve ağaçlarının ne zaman ve nasıl budanacağını, bir ağaca nasıl aşu yapılacağını öğretiyor, bir teknik uzman, karşısındaki yalınayaklı öğrencilere telefon santrali operatörlüğü öğretiyordu. Yalınayak Koleji öğrencileri, hiçbir konuda "hazıra konmuyorlar"dı. Önceden yapılmış binalarda derse girmek yerine bu öğrenciler, önce okullarının binalarını yapıyor, sonra oturacakları sıralarını yapıyorlar, onları yaparak taş işçiliğini, marangozluğu, kiremit döşemeciliği öğreniyorlar, içine girmedikleri okuldan, birer taş ustası, marangoz olarak mezun oluyorlardı. Diploma da yok bu okullarda. Verilen işi kendisi için yapabilecek denli öğrendiğini kanıtlayan her

Bunker Roy'un amacı, küçük dünyalarının sahibi bu kişilerin, yaşamlarını kimselere gereksinim duymadan sürdürebilmeleri idi.

Köylerde hemen her kadın, güneşi cömert bu ülkede yemeklerini güneş enerjisiyle pişirmeyi biliyordu.

yalınayaklı öğrenci, o işin ustası kimliği ile Yalınayak Koleji'nden diploma alamıyordu ama, o işin ustası kimliğiyle kendi yeni dünyasında, o işini yapmaya başlayabiliyordu. Yalınayak Koleji mezunu köylüler sayesinde Hindistan'da, köylerde yaşam da giderek kolaylaşmaya başlıyordu.

Köyde onarılması gereken bir dam ya da kırılan bir pencere için kentten bir ustanın gelmesi için günlerce, kimi zaman da haftalarca beklenmiyordu artık. Ya o köyden, ya yakındaki bir köyde, Yalınayak Koleji'nden mezun bu onarım işlerinin bir ustası kolaylıkla bulunabiliyordu. Yemeklerin pişirilmesi de artık "yakıt parası yükü" oluşturmuyordu. Köylerde hemen her kadın, güneşi cömert

bu ülkede yemeklerini güneş enerjisiyle pişirmeyi biliyordu.

Bunker Roy, 1972 yılında gerçekleştirmeye başladığı bu projesiyle Hindistan'da ve dünyanın çeşitli ülkelerinde ödüllere onurlandırıldı.

Hindistan'ın birçok kırsal bölgesinde bugün "Yalınayak Kolejleri"nde yüzlerce yalınayaklı öğrenci, diploma alamayacaklarını bilmelerine karşın, gözlerini kırpmadan öğretmenlerinin anlattıklarını dinliyorlar, anlamadıkları konuları iyice öğrenebilmek için sorular üstüne sorular soruyorlar ve...

Kendi elleriyle üreten, yapan, onaran, yetiştiren, kimselere gereksinim duymayan yepyeni insanlar olarak, yepyeni bir yaşam sürdürüyorlar şimdi, kendi emekleriyle oluşturdukları yepyeni dünyalarında...•

- Basit yaşa ki başkaları da varolabilsin.
- Dünyada görmek istediğiniz değişikliğin kendisi siz olun..

Gandhi

Kim Kimdi?

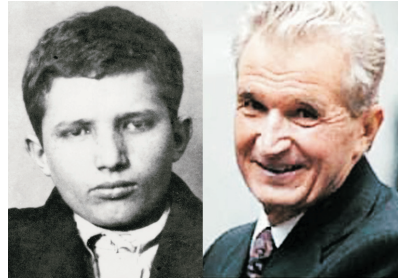
Tarihte iz bırakmış önemli kişilerin hayat öyküleri çoğunlukla çalkantılarla dolu çocukluk ve gençlik dönemleri ile başlıyor. Yaşamları farklı olsa da ortak olan özellikleri kendi yollarında kararlılıkla yürümeleri. İşte; zorlukların ardından yeniden doğarak zirveye ulaşan bazı ünlüler ve birkaç tümce ile ilginç kısa yaşam öyküleri...

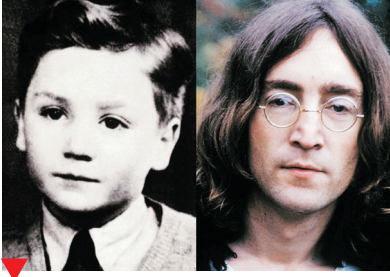
Yazan: SABRİYE AŞIR

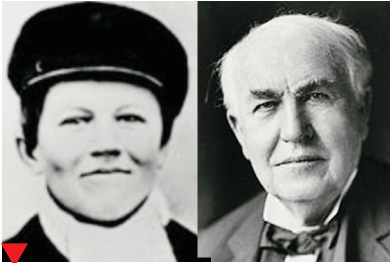
▼ **Arnavutluk'ta** yaşayan Ulah halkından bir aileden gelen bu güzel mirasçının doğum adı Agnes Boiagiu idi. Öğretmenlik ve müdürlük görevlerini, verem tedavisi nedeniyle bırakmak zorunda kaldı. Din alanındaki çalışmaları onun '**Rahibe Teresa**' olmasını, hayırsever faaliyetleri ise 1979 yılında Nobel Barış Ödülü'nü almasını sağladı...

▼ **Çiftçi bir** ailenin çocuğu olan bu genç adam, daha 11 yaşındayken ilk işine ayakkabıcı çıraklığıyla başladı. Birçok işçi hareketinin içerisinde yer aldığı için sayısız kez hapse girdi. Polis kayıtlarında 'tehlikeli bir kışkırtıcı ve propagandacı' olarak anılan bu genç haydut, Romanya Diktatörü **Nikolay Çavuşesku**'ydu...

Çalkantılı bir çocukluk geçiren bu delikanlı sanatsal yeteneğine rağmen, okulda kendisi hakkında yazılan raporlarda eleştiriliyordu: “Kesinlikle başarısızlık yolunda... Sınıfta tam bir palyaço gibi... Diğer öğrencilerin zamanını harcıyor...” Teyzesi ona kısa hikâyelerle dolu cilt cilt kitaplar, sütçülük yapan eniştesi de bir mızıkacı almış ve O’nu çapraz bulmacalar çözmeye yöneltmişti. O, Beatles’in ünlü **John Lennon**’ı idi...

Bu afacan okul çocuğu “aptal, huzursuz, meraklı, çok soru soran ve yavaş öğrenen” biri olarak kabul edilirdi. İlköğretime başladıktan dört ay sonra algılamasının yavaş olduğu gerekçesiyle okuldan uzaklaştırılmış, bunun üzerine evinin kilerinde kendisine bir kimya laboratuvarı kurmuştu. Daha 12’sindeyken küçük bir baskı makinesi ile haftalık bir gazete basan o umutsuz çocuk, akkor

ampul ve diğer birçok cihazın mucidi **Thomas Edison**’du...

Bu çalışkan Kosa Kabilesi prensinin, eğitim gördüğü kolejden atılmasına neden olan siyaset merakı, onu Güney Afrika Cumhuriyeti’nin seçimle iktidara gelen ilk devlet başkanı yaptı. Mücadelesi nedeniyle yıllarını hapiste geçirmesi ve ırk ayrımına karşı tutumuyla Afrikalı siyahların sembolü oldu. **Nelson Mandela** dünyanın en ünlü mahkûmu ve bir özgürlük savaşçısı olarak anılıyor.

Bu her daim gülen-eğlenen öğrencinin başı, trafik kurallarıyla dertteydi. 1975’te ehliyetsiz araç kullandığı ve hız yaptığı için, 1989’da da alkollü araç kullandığı gerekçesiyle tutuklandı. Ancak daha sonra hapis cezasında indirimine gidildi. 1977’de Albuquerque’de dur işaretiyle rağmen

kaçmaya çalıştığı ve ehliyetsiz araç kullandığı için tutuklandığında çekilen bu fotoğraftaki genç adam **Bill Gates** idi...

Hugo Chavez. Özellikle Venezuela'daki anti-gerilla savaşında ustalık kazanan ve paraşütçülerin onursal liderleri kabul ettikleri bu adam, Amerikan karşıtlığı ile öne çıktı. Ülke tarihindeki en yüksek oy oranıyla (yüzde 57) devlet başkanlığına seçildi ve uyguladığı politikalarla halkının sevgisini kazandı...

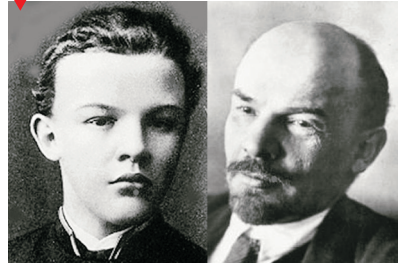

Tarih öğrenimini bitirdikten sonra askeri alanda uzmanlık eğitimi de alan bu genç sosyalist subay, 1954'te o sırada kaplıca tedavisi görmek üzere Türkiye'de bulunan Kral 1. İdris'e karşı devrim yaparak ülkedeki yozlaşmış monarşiye son vermişti. Bu genç subay **Muammer Kaddafi** idi...

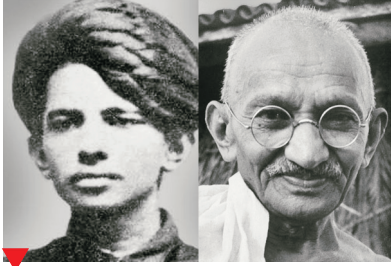

Annesi ve babası o henüz iki yaşındayken boşanan bu siyah öğrenci, bir süre annesi ve üvey babasıyla, daha sonra da anneannesi ve dedesiyle kalmıştı. Babasını sadece bir kez 1971'de, 10 yaşındayken görebildi. Kendisiyle aynı adı taşıyan babasını, bu görüşmeden 11 yıl sonra bir trafik kazasında kaybettiğini öğrendi. Etkileyici hitabetinin de avantajıyla siyasette hızlıca yükselen avukat **Barack Obama** bugün ABD'nin ilk siyahi devlet başkanı olarak görevi başında...

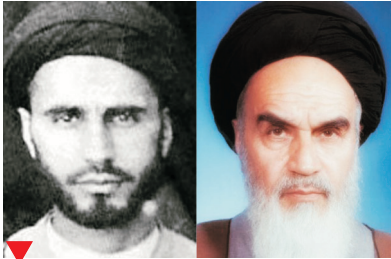
Rusya İmparatorluğu döneminde, okul müfettişi bir babanın oğlu; babasının ve okul müdürlerinin gözdesi, kız kardeşlerinin biricik sevgilisi olan Vladimir Oulianoff, hayatının büyük kısmını sürgünlerde geçirdi. Uzun süren mücadele döneminden sonra Halk Komiserleri

Kurulu başkanlığına seçilen Bolşevik Lideri, sonraları kendi adının da önüne geçecek Lenin takma adını, ilk kez kaçak yaşadığı İsviçre’de bir gazete için yazdığı makalesinde kullanmıştı. Tarihi değiştiren bu devrimci lider **Vladimir Lenin** olarak anılacaktı...

Seçkin bir İngiliz aileden gelen ancak aslında Hintli olan bu genç avukat, ülkesinin bağımsızlığı yolunda pasifizm düşüncesini benimseyerek mücadele ettiği için “Hindistan’ın resmi ulus babası” ilan edildi. Gençlik yıllarında öğretmenlik, arzuhalcilik gibi bazı işlerde çalıştı. Tamamen sadelikten yana, çıkrıkla ördüğü geleneksel giysilerini bile kendisi yapan bu lider **Mohandas Karamçand Gandhi**’ydi...

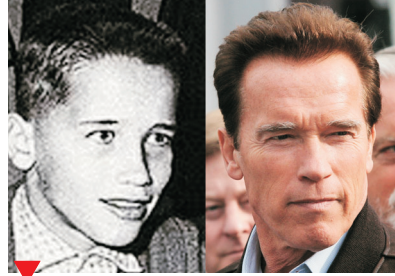

İran’da Pehlevi diktatörlüğüne karşı savaştan bu devrimci, hayatının bir

bölümünü sürgünlerde geçirdi. Bu nedenle bir süre de Bursa’da yaşadı. Sürgünden döndükten sonra İran Lideri seçilen **Ruhullah Humeyni**, Batı’ya kapılarını tamamen kapatan bir politika izledi.

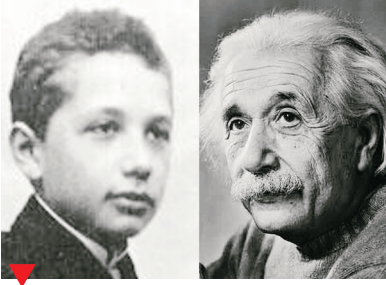

Daha 16 yaşındayken, gitmeye hak kazandığı rahip okulunda otoriteye karşı başkaldırarak atılan bu banka soyguncusu ve polis muhbiri, gençlik yıllarında şiirler yazdı. Tarihin en büyük diktatörlerinden biri olarak anılan bu adam Sovyetler Lideri **Josef Stalin** idi.

Bu gencin gelecek planları 14’üneyken oluşturulmuştu. Çocukların problemlerini dinlemek ve anlamak konusunda hiç sabrı olmayan babası, onun kendisi gibi bir polis memuru olmasını, annesi ise ticaret alanında eğitim almasını

istiyordu. Ancak o ikisini de yapmadı. Evlerinde her zaman para sıkıntısı olan bu adamın, gençlik dönemine dair en güzel anılarından birisi eve buzdolabı alınmasıydı. Anne-babası oldukça otoriterdi... **Arnold Schwarzenegger**, o yıllar için şöyle demişti: “Geriye doğru baktığımda, o zamanların çok farklı olduğunu düşünüyorum. Bir yanlış yaptığımızda ya da ailemize isyan ettiğimizde, sopadan kurtuluş yoktu!”

Yüksek okulu bırakarak kendi kendini eğiten bu adam, 16’sındayken Zürih’te Federal Politeknik Okulu kabul sınavlarından, “tembel, yavaş ve hayalci” olduğu için geçememişti. Birçok konuda istenen standarda ulaşmayı beceremedi ama fizik ve matematik alanlarında olağanüstü notlar aldı. Ezberci öğrenmeye şiddetle karşı çıkan bu adam **Albert Einstein**’dan başkası değildi.

Varlıklı, toprak sahibi bir ailede doğan ve Cizvit okulunda eğitim alan bu genç, demokratik görüşlü avukat, Batista diktatörlüğüne karşı mücadele etti. Sonunda iktidarı ele geçiren devrimcilerin önderi, 31 yıl süren Küba Devlet Başkanlığı boyunca

Amerika ile soğuk savaş içindeydi. Kendi ifadesiyle 600 suikast girişiminden kurtulan bu “yaşlı kurt”u, dünya **Fidel Castro** olarak tanıyor...

Farsi kökenli Farrokh Bulsara, Zanzibar’da doğan, bir süre orada ve sonra da Hindistan’da büyüyen tavşan dişli bir gençti. 2006’da TimeAsia tarafından son 60 yılın en etkili Asyalı kahramanlarından birisi olarak adlandırılan bu adam, rock grubu Queen’in **Freddie Mercury**’si idi...

Annesi onun doğumu sırasında komplikasyonlar yaşayınca, uzmanlar doğum boyunca bir maşa kullanmak zorunda kaldı. Ancak kazara bir yanlışlık yapıldı ve sinirlerden birinin kopması felce yol açtı, yüzünün bir kısmında kalıcı hasar oluştu. Anne ve babasının sorunlu evliliklerine dayandıktan sonra, ayrılmalarıyla

birlikte hayatının bir dönemi geçici evler arasında mekik dokumakla geçen bu genç atlet, bir süre sonra adını tüm dünyaya Rocky olarak duyuran **Sylvester Stallone**'ydi...

başkanlığı döneminde basını tekelleştirerek hükümet yanlısı yayımlar için baskı yapan ve Fransa'da iç ayaklanmaya neden olan bu general, Fransa Cumhurbaşkanı **Charles de Gaulle**'dür...

Sınıf arkadaşları tarafından bir hamamböceği olarak görülen ve kendisinden nefret edilen siyah kuşak sahibi judocu, çocukluktan beri bir istihbarat elemanı olmayı hayal etti. Nitekim bir süre KGB'de de görev yapan bu adam, sıkı bir Beatles hayranı olduğu bilinen eski devlet başkanı, şimdinin Rusya Başbakanını **Vladimir Putin** olarak tanıyoruz.

Öğretmenleri tarafından “kavgacı, huysuz, asi ve dayanılmaz” olarak tanımlanan bu yüksekokul öğrencisi, bir süre esir de düştüğü Almanlara karşı mücadeleci duruşuyla yıldızı parlayan bir asker oldu. Devlet

Üstteki fotoğraftaki genç adam lisedeyken birçok defa profesyonel bir müzisyen olmak için okulu bırakmayı düşündü. Şans eseri Kennedy ile tanışması, hayatını değiştirdi. Savcılık ve valilik yaptıktan sonra ABD Başkanı seçilen bu adam **Bill Clinton**'du. 1975'te evlendiği eşi **Hillary Clinton** ise muhafazakar bir ailede yetişmiş bir hukukçuydu. Eşinin başkanlığından sonraki seçimlerde başkanlığa aday olan Bayan Clinton, Obama ile son ana kadar yarıştı. •

Hazırlayan: BİRSEN ERKUTUN

1-“Evreşe yolları dar, bana bakma benim yarım var” türküsündeki Evreşe nereededir?
a-Edirne
b-Adıyaman
c-Bursa
d-Çanakkale

2-Hz. Muhammed'in İncil'de geçen adı nedir?
a-Rab
b-Mesih
c-Paraklit
d-Hipokrat

3-Osmanlıcada efkar-ı mütemadi adı verilen hastalık hangisidir?
a-Depresyon
b-Zaatüre
c-Verem
d-Bronşit

4-Ağrı Dağının Ağrı ili dışında hangi ilde sınırı vardır?
a-Kars
b-Iğdır
c-Erzurum
d-Artvin

5-Paslanmaz çeliği paslanmaz yapan madde hangisidir?
a-Çelik
b-Bakır
c-Fosfor
d-Krom

6-Musul meselesi Türkiye ile hangi devletin arasında problem olmuştur?
a-Mısır
b-İrak
c-Fransa
d-İngiltere

7-Yafa, şeker ve alanya, hangi meyvenin çeşitleridir?
a-Greyfurt
b-Muz
c-Portakal
d-Ananas

8-Ailenin kız ve erkek çocuğunun diğer ailenin kız ve erkek çocuğuyla karşılıklı olarak aynı zamanda evlendirilmesine ne denir?
a-İçgüvey
b-Berdel
c-Akraba evliliği
d-Zahter

9-Osmanlı İmparatorluğunda ilk fethedilen ada hangisidir?
a-İmralı
b-Rodos
c-Kıbrıs
d-Gökçeada

10-Yakarca adı verilen sineklerin diğer adı nedir?
a-Karasinek
b-Sivrisinek
c-Tatarcık
d-Bökelek

11-“Akka olmasaydı, Doğu İmparatoru olurum” diyen ünlü şahsiyet kimdir?
a-Adolf Hitler
b-Napolyon Bonapart
c-II. Selim
d-Rıza Pehlevi

12-Rumi takvimde yeni yıl hangi ay başlar?
a-Ocak
b-Temmuz
c-Aralık
d-Mart

13-Hangisi genellikle bozuklukları kapatmak için yüzün çeşitli yerlerinde kullanılan bir çeşit makyaj malzemesidir?
a-Fondöten
b-Rimel
c-Allık
d-Ruj

14-Tıp dilinde ses yitimine verilen ad nedir?
a-Faranjit
b-Artikülasyon
c-Afoni
d-Melodi

15-Yüzbaşından büyük yarbaydan küçük subayın rütbesi nedir?
a-Albay
b-Binbaşı
c-Üsteğmen
d-Başçavuş

16-İskenderiye Film Festivali hangi ülkenin sanat organizasyonudur?
a-Suriye
b-Türkiye
c-Mısır
d-İran

17-Bir eserin aslına uygun olarak onarılması işine ne denir?
a-Revizyon
b-Tashih
c-Tipografi
d-Restorasyon

18-Hükümdarların birbirlerine yolladıkları ya da onlara sunulan armağana ne ad verilir?
a-Peşkeş
b-Dutluk
c-Hediye
d-Hazine-i Hassa

Özlemin Rengi Nedir?

Zeki Demirci (ortada oturan) eşi,
kızkardeşi ve okul arkadaşlarıyla.

Yazan: ENGİN ÜNSAL

Bir otobüste 12 kişiydik. Adana'dan Fuat Sezginsoy, Ankara'dan Tuncer Erzin. Gün Kuran, Cengiz Dolunay, Uygur Şendil, İstanbul'dan Etem Loyka, Ünver Ungan, Yücel Çetin, Uğur Talaslı, Mete Nakipoğlu, Antalya'dan Ata Tanrıverdi ve ben...

İlk bir Şubat günüydü. Portakal bahçelerinin yanından uzayıp giden yolda koyu bir muhabbetin kollarında sallanıp duruyorduk. Sekiz arkadaşın yolları bir dağ başındaki yatılı okulda 1947 yılında kesişmiş ve bir daha birbirinden hiç ayrılmamıştı. Diğer dördü ile daha sonra Güney'de sınımsız bir

ilçede bir başka yatılı okulda buluşmuştuk. Yatılı okul yaşamı insanları anlatılmaz bir biçimde birbirine bağlar. Bu sevgi sevgilerin doruğudur ve üstüne başka sevgi yoktur. Yıllardır özenle büyüttüğümüz dostluğun verdiği keyif dolu bir huzur ile Side'ye doğru gidiyorduk. Orada bir başka can dostumuz vardı. Söyleliyorduk ama hepimiz biliyorduk ki o dostumuz bizleri özlemişti

Yaşamda bir an gelir ki insan ne para, ne şöret sadece dostluk arar. Dostluk öyle kolay bulunacak, kolay kurulacak bir şey değildir. Uzun yıllar bir imbikten süzülmesi, yıllanmış şaraplardan öte inanılmaz haz verecek bir nitelik kazanması gerekir. İşte biz böyle bir dostluğun güzel tutsaklarıydık. Birbirimizi görmesek bile aklımızdan

ve gönlümüzden geçenlere ellerimizle dokunacak kadar birbirimize yakındık. Hepimiz o otobüsün içinde açıkça söylenirse bile biliyorduk ki Side'deki dostumuzun bize ihtiyacı vardı çünkü o bu dostluğa, bu özleme yakışan bir insandı. Onun adı Zeki Demirci idi ve çocukluğunda yumuşak başlı biriyken sonraki yıllarda içindeki o yumuşak çocuktan demir gibi bir insan yaratmıştı.

Hani o efsanede Zümrüdü Anka kuşu nasıl küllerinden kendini yaratmışsa Zeki Demirci de kendinden, yokluğundan, yalnızlığından ve azmin-

den cesur bir savaşçı yaratmıştı. Eşi Güler'in de katkısıyla bugün yüzlerce aileye yaşam hakkı tanıyan sayısını bilmediğim oteller kurmuş ülke turizminin dünyaya uzanan zincirinin önemli bir halkası olmuştu. Sabahın erken saatinde servis otobüsünün şoförlüğünü yaparak işçilerini Side'den Manavgat'tan topluyor, onlara "günaydın" demeyi gülümsemeyi, güne aydınlık bir yüzle başlamayı, mutluluğu öğretiyor, hastalıklarında onları doktora kendi eliyle götürüyor, bir patron gibi değil iyi günde kötü günde bir dost olarak işçilerin yüreğinde abide-

Efsanede Zümrüdü Anka kuşu nasıl küllerinden kendini yaratmışsa Zeki Demirci de kendinden, yokluğundan, yalnızlığından ve azminden cesur bir savaşçı yaratmıştı.

leşiyordu. Zeki Demirci kazandıklarını insanlarla bölüşmeyi seviyordu. Kendi adına okullar kurmuş, her ay 250 çocuğa burs vererek onların yaşam savaşına katkıda bulunuyordu. Yaptıklarıyla, başarılarıyla öğrenmeyi sevmeyen ama yaptıkları takdir edilen biriydi. Bu nedenle TBMM onu yılın iş adamı ödülü ile ödüllendirmişti.

Gün gelir insan muhteşem zenginliğin içinde bile ansızın yapayalnız olduğunun farkına varır. Böyle zamanlarda insan fırtınaya tutulmuş bir gemi gibi sığınacak bir liman arar. Onca eser, onca insan yaratan Zeki Demirci

de, gün geldi, tüm varsılığına rağmen yalnız olduğunu anladı ve o günden beri her yıl dostlarını otellerinde ağırlamaya, onlarla yaşadığı o doyumsuz anıları yeniden yaşamaya ve yeniden gülmeye başladı. Otellerin koridorları, salonları o dağ başındaki okulda söylediğimiz şarkılarla ve sıkı bir Atatürkçü olan Zeki'nin öncülüğünde söylenen Onuncu Yıl marşı ile çınlayıp durdu.

Son eseri olan muhteşem otelinin salonuna futbol maçı yönetecek bir hakem gibi girdi ve bizler de bir futbol takımı gibi onun etrafında toplanıp özlemin karmaşık yumağını çözmeye başladık.

Otellerde konaklayan yabancılar bu coşkuyu anlayamaz ve bizleri uzaydan gelmiş gibi hayret dolu bakışlarla izlerlerdi. Onlar maddeci toplumların insanlarıydı, bizim gibi doğunun hüznü dolu, duygu dolu insanlarını anlamamazlardı.

Cesur yürek yorgun yıllardan sonra yalnız yürek olmaya başlamıştı ama dostumuz yüreği her şeye rağmen gene mücadele azmi, yaratma isteği ile doluydu. Onu o yalnızlık ortamında ışığı azalmış bir deniz feneri gibi bırakamazdık ve o ılık Şubat günü onunla mutluluğu paylaşmaya gidiyorduk.

Son eseri olan muhteşem otelinin salonuna futbol maçı yönetecek bir

hakem gibi girdi ve bizler de bir futbol takımı gibi onun etrafında toplanıp özlemin karmaşık yumağını çözmeye başladık. Zayıflamıştı ama gözleri çakmak çakmak, kilo vermişti ama hepimizi sınıksız kucaklayacak kadar güçlüydü.

Yabancı konukların şaşkın bakışları arasında anılar denizinde kulaçlar attık ve Zeki'nin 1956 da tuttuğu anı defterinden okuduğu anılarla o yıllara geri döndük. Zeki şiir okumayı severdi; orada şiirler okuduk aşkın, dostluğun bu yaşanası tadını doya doya tattık.

Sonra hep beraber yemek salonuna indik. Bir usta aşçının, sanatkâr ruhlu bir Gaziantepelinin

kabaktan oyduğu müthiş anlamlı yüzleri, turptan yarattığı gülleri hayranlıkla izledik. Şarabın kırmızısı ile biraz ötemizdeki Akdeniz'in tanrıçalarına selâm yolladık. Dalgaların sesi deniz kızlarının türkülerini masamıza getirir gibiydi.

Sonra hep birlikte uçaklarımıza yetişmek için ayağa kalktık. Zeki'nin omuzlarından denize doğru baktım. Nazlı bir güneş yüzünü saklamaya çalışan cilveli bir sevgili gibi batmaya çalışıyordu. Özlemin rengini tam o sıra denizin üstüne upuzun yayılmış olarak gördüm.

Özlemin rengi şarap rengiydi.

Tıpkı bizim daha yıllarca sürmesini dilediğim dostluğumuzun rengi gibiydi. •

BELGESELÇİNİN GÖZÜYLE

Çetin İmır

İstanbul'un Kapıları

Yaşadığımız şu günler tarihin derinliğinde kaldığında acaba İstanbul için ne diyecekler? İstanbul'un karayolu ile iki giriş kapısı olduğunu ve Avrupa Yakası'nda Mahmutbey, Asya yakasında Çamlıca adında iki gişeden kente parayla girildiğini mi yazacaklar?

T

arih kitaplarında anlatılan 60'a yakın kapıdan bugün çok azının ayakta olduğu görülür. Çoğu iki aracın zor geçebileceği genişlikteki tarihi kapılardır bunlar. Bir zamanlar İstanbul'a ancak kapılardan girilebilirdi. Ne karayolu, gişeler, ne Haydarpaşa ne de Sirkeci vardı. Ziyaretçiler şehri çevreleyen surlardaki kapılarda bekletilip izinleri kontrol edildikten sonra kente alınır. Sabah açılan kapılar, akşam kapanırdı. Kentte uzun yıllar hizmet veren 60 kapının birçoğu günümüze kadar ayakta kala-

Evet, İstanbul'un 60'a yakın kapısı vardı.

masa da bulunduğu bölgeye verdiği isimle yaşamaya devam ediyor. Bugün bizim, düne ait bildiğimiz; Osmanlı ve Bizans döneminde İstanbul'a para ile girilmiyordu, ama özel izinle giriliyordu ve de dengini sırtına alan İstanbul'a giremiyordu. Hem de biri olmazsa diğerinden girerim diyerek surlarla çevrili İstanbul'un 60'a yakın kapısından.

Evet, İstanbul'un 60'a yakın kapısı vardı.

Surlar Marmara, Haliç ve Kara Surları olarak üç kısımdı. İstanbul surlarında halkın girip çıktığı kapılarla, müstahkem bir şekilde askerî kapılar mevcuttu. Konstantin zamanında yapılmış surlar üzerindeki kapılarla sonradan daha ileriye yapılan Teodosyus surları üzerindeki kapılar aynı isimleri taşırlardı. Teodosyus surları önündeki geniş hendekleri geçmek üzere köprüler kuruluydu. Harp esnasında halkın geçmesine mahsus mülkî kapılar kapatılır ve önündeki özel donanımlı köprüler kaldırılırdı.

Osmanlı hâkimiyetine geçinceye kadar İstanbul, bu kapılar ardına kilitlenmiş olarak varlığını sürdürüyordu. Dört bir yanı kuşatılmış bir şehir devleti olan Bizans İmparatorluğu'nun çaresiz bekleyişinin de özetiydi aslında bu kapılar. Karadan ve denizden çepeçevre surlarla çevrilen İstanbul çeşitli büyüklük ve mimari tarzdaki kapılarla dış dünyaya açılıyordu. Bulunduğu mevkie göre önem derecesi artan bu kapıların özel işlevleri bulunuyordu. Eskiler-

de görkemli geçişlerin olduğu, kanlı savaşların geçtiği bu yapılar günümüzde artık, şehir yaşamını sessizce izleyen geçmişin tanıkları olmaktan öteye gidemiyor. Bazıları hala ayakta dururken yıkılan surlarla birlikte tarihin derinliklerine karışan ve sadece ismi ile varlığından haberdar olduğumuz kapılar mevcut. İstanbul'u anlatan kaynak kitaplarda geçen 60 civarın-

Yedikule, Altınkapı

daki; Dideban, Ayvansaray, Küngöz, Balat, Fener, Petri, Unkapı, Tüfekhane, Odun, Zindan, Balık Pazarı, Yeni Cami, Hikanatissa, Bahçe, Porta Veteris Victoris, Yalı Köşkü, Eugenius, Oğruk kapı isimlerine ulaşılabilenlerden bazıları.

İstanbul'un üç bir yanından açılan ve toplam uzunluğu 22 kilometreyi bulan surlar üzerindeki bu kapılar buldukları mevkie göre Marmara, Haliç ve Kara Surları olarak sınıflandırılıyor. Kara Surları üzerindeki kapılar; Altın Kapı, Yedikule Kapısı, Belgrat Kapısı, Silivri Kapısı, Mevlana Kapı ve Topkapı'dan oluşuyor.

Marmara Denizi'ne bakan surlar üzerindeki kapıların büyük bir kısmı 1950'li yıllardaki sahil yolu yapımı esnasında yıkılmış. İsimleri ya da cisimleri ile arada kalanlar ise Mermerkule Kapısı, Samatya Kapısı, Narlı Kapı, Ahırkapı, Değirmen Kapı, Çatladı Kapı ve Langa Kapısı. Son olarak, surların Haliç'e bakan kısmındaki

kapılara baktığımızda ayakta kalan Cibali kapı dışında Balat Kapısı, Petri Kapısı, Ayvansaray Kapısı, Yeni Aya-kapısı, Bahçekapı ve Odun Kapı'nın isimlerine rastlıyoruz. Altın Kapı'nın zamana direnen ihtişamı Özellikle depremlerin etkisi ile yıkılan surların ayakta kalan kısımlarındaki kapılardan günümüzde hala yaya ve araç geçişleri devam ediyor.

Altın Kapı

Tarihi ve yapı-

sal değeri itibari ile konuya, Bizans şehir surlarının girişi niteliğindeki Altın Kapı'dan başlamak gerekiyor.

I. Theodosius zamanında kazanılan bir zaferin şerefine 388 senesinde bir zafer takı olarak inşa edilen bu kapının bir diğer adı da Yaldızlı Kapı; bir adı da Altın Kapı. Bizans dönemindeki adı Porta Auera. Bugün Yedikule Surları'nın içinde ve ayakta duruyor fakat kapalı. Bizans döneminde seferden dönen imparatorun büyük törenle girdiği kapı. Surların üzerindeki en

büyük kapı üç kemerli bir takı zafer şeklindeki Yıldızlı kapıydı. Bizans İmparatorları zafer alaylarından dönüşlerinde ordularıyla beraber bu kapıdan şehre girerlerdi. Bu günkü Yedikule Kalesinin dış tarafına rastlayan

ye Zafer Caddesi ismi verilmişti.

Geride bıraktığı görkemli bir tarihin ardından dingin ama her şeye rağmen mağrur Altın Kapı'yı geride bırakırken; kemerindeki çift başlı kartal figürü dikkat çeken Yedikule Kapısı çıkıyor karşımıza. Bu kapı daha çok zindanları ile biliniyor. Hisar olarak inşa edilen bu yapı günümüzde de çeşitli etkinliklere ev sahipliği yapıyor. Yedikule Kapısı'nı geride bırakırken Belgrad Kapı çıkıyor karşımıza.

Bizans İmparatorları zafer alaylarından dönüşlerinde ordularıyla beraber bu kapıdan şehre girerlerdi.

Belgrad Kapısı

Yıldızlı Kapının iki tarafında dört köşe mermerden büyük kuleler vardı. Kapı vaktiyle pek süslüydü. Kapıyı Herkül heykeliyle Prometenin işkencesini tasvir eden heykeller ve bir zaferi temsil eden bir kabartma süslüyordu. Alman arkeologu Prof. Hans Litzmann tarafından "sonraki antik devrin en önemli mimari abidelerinden biri" olarak değerlendirilmiş. Kaynaklardaki çizimlerde tasvir edilen kapı üzerindeki kabartma, sütun, levha ve insan heykellerinden bugüne sadece kartal, haç figürleri ile XP monogramı ulaşabilmiş. Halkın girip çıkamadığı Yıldızlı kapının önünden Ayasofyaya kadar uzanan cadde-

Surlar üzerindeki ikinci büyük kapı. Yedikule'dedir. 5. yüzyılda yapılmıştır. Bizans dönemindeki adı Porta Ksilokerkos'tur. Fetihden sonra buraya Belgrad Kapısı denmesinin sebebi olarak, Kanuni Sultan Süleyman'ın Belgrad'ı fethettikten sonra yanında getirdiği esnafı buraya yerleşirmesi gösterilir. Belgrad Kapısı, İs-

tanbul Büyükşehir Belediyesi'nin kara surlarının büyük bölümünü onardığı 1984 - 1989 yılları arasında restore edildi. Önünde kendisiyle aynı adı taşıyan mezarlık ve bu ikisi arasında hayatın devamlılığını simgeleyen kilim desenli bos-tanlar yer alıyor.

Silivri Kapısı

Geçmiş ve gelecek arasında kalan bir başka kapı da Silivri Ka-

pı. Bizans dönemindeki adı Pege Kapısı. "PEGANA" Yedikule kapısından sonra gelen kapıdır. Bu kapının güneyinde Antemyus kulesinin doğu yüzünde bir kitabe mevcuttur.

Bu kitabede Allah tarafından muhafaza edilen bu mukaddes ayazma kapısı 1438 senesi mayısında İmparator Jan ve Mari mülkünün sadık hadimi Manuel Brien Leotiaris marifeti ile ve onun tarafından yapılmıştır yazılıdır. Balıklı ayazmasının karşısında bulunması dolayısıyla Bizanslılar zamanında Silivri kapısının hususi bir ehemmiyeti vardı. Kapı bu devirde mühim tarihi olaylara da sahne olmuştur. İmparator Mihail Paleologos`un

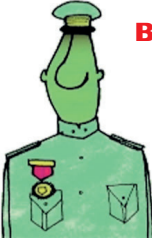

generali Alexios Stategopulos 1261 yılında bu kapıyı zorlayarak şehre girmiş ve Latin İmparatorluğuna son vermişti. 1422 de II. Murat İstanbul'u muhasara ettiği vakit çadırını bu kapının karşısında, Balıklı ayazması sahasında kurmuştu. Fatih'in muhasarasında bu kapı karşısına üç top yerleştirmiş bulunuyordu.

Silivrikapısı 1509 depreminde etkilenmiş ve II. Bayezid tarafından surların diğer kısımlarıyla beraber tamir ettirilmiş üstüne de bu tamiri bildiren bir kitabe konulmuştu. •

cetinimir@butundunya.com.tr

(İstanbul'un Kapıları, gelecek ay devam edecek)

Bir gün Bismarck, harpte yararlılık gösteren bir askere madalya takarken: "Asker, yüz altın mı istersin, yoksa bu madalyayı mı?" diye sorar.

Asker: "Madalyanın kıymeti nedir?" der. Bismarck;

"Maddi kıymeti aşağı yukarı üç altın" diye cevap verir.

Asker yanıtlar : "Öyleyse 97 altınla madalyayı isterim!"

UFAK TEFEK BİLGİLER

Derleyen: SEBAHAT ÖNEN

DEVEKUŞU YUMURTASI

Yumurta deyip geçmeyin... En büyük kuş yumurtası devekuşunun yumurtasıdır. 15-20 santimetre uzunluğunda ve ortalama 1.7 kilogram ağırlığındadır. Kaynatılarak pişirilmesi 40 dakika sürer.

Bir kilo limonda bir kilo çilekten daha fazla şeker vardır.

Piramitlerin sırrı

Kahire'deki Keops piramitinin 12 ton ağırlığında iki buçuk milyon taş bloktan oluşmuştur. Günde on blok yerleştirilmesi halinde yapımı 664 yıl sürer. Piramitin üstünden geçen meridyen karaları ve denizleri tam eşit iki parçaya bölmektedir.

MUTLU-
LUĞUN
KİMYASI

Aşık olduğumuzda beynimiz "phenylethylamine" üretir. Bu bizi mutlu eder. Bu kimyasal madde çikolatada da vardır. Çikolatanın bizi mutlu etmesi bu yüzden.

EN UZUN
OYUN

Satranç tarihinin en uzun oyunu 1950 yılında Mar-del Plato'da yapılmış dünya satranç turnuvasında gerçekleşmiştir. Pilkin ve Çernyak arasında yapılan bu maç 22 saat devam etmiş ve 191. hamle sonrası berabere bitmiştir.

Dinozorların soyunun tükenmesinden bu yana, dünyadaki biyolojik çeşitlilik hiç bugünkü kadar ağır bir tahribata uğramamıştır.

Dünyanın en büyük çöplüğü okyanuslardır. Okyanuslara her yıl 6,5 milyon ton çöp dökülmektedir.

Bir cam şişe doğada 4000 yıl, plastik 1000 yıl, çiklet 5 yıl, metal kutu 10-100 yıl, sigara filtresi 2 yılda yok olmaktadır

"ALKOL ISITIR" MI?

Soğuk havalarda ısınmak için alkol almak son derece tehlikelidir. Yüzeysel damarlarda genişlemeye yol açan alkol bir süre kendinizi ısınmış gibi hissetmenize yol açarken, vücudun ısı kaybını kolaylaştırır. Bu da donma riskini artırır.

Dünyada Kaç Çeşit Hayvan Var ?

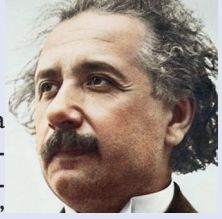
Bu soru bilim insanlarının kesin bir cevap üzerinde uzlaşamadığı bir soru. Yürütülen tahminler 20 ile 100 milyon arasında değişiyor. Üstelik bu canlıların çoğu hala tanımlanmış değil.

En yoğun element hangisidir?

Nasıl ölçtüğümüze bağlı olarak osmiyum ya da iridyumdur. Osmiyum (Os) çok nadir bulunan, çok sert, bir metaldir ve çok yüksek bir erime noktasına sahiptir: 3054°C. Dünyada her yıl 100 kg'dan daha az osmiyum çıkarılıyor.

Albert Einstein

1879 yılında doğan Albert Einstein Almanya'daki okulların sıkı disiplininden ve Alman sisteminin militarist olması nedeniyle 16 yaşında İsviçre'ye gitti. 1905'den itibaren modern fiziğin gidişatını değiştirecek 3 makale yayımladı. Fotoelektrik olay hakkında olan ilk makale ışığın parçacık ve dalga özelliği gösteren ikili bir karakteri olduğu hakkındaydı. Einstein 1913'de Berlin'de çalışmaya başladı. Bu dönemde kütle çekimi kuramını Newton'un bıraktığı noktadan alarak 1916'da genel görelilik kuramı olarak ortaya koydu. Genel göreliliğin ortaya koyduğu uzay-zaman bükülmesi gibi bütün sonuçlar daha sonraki yıllarda yapılan deneylerle doğrulandı. Daha sonra kuram evrenin genişlemesinin bulunmasıyla da uyum sağladı. Einstein'ın 1917'de ortaya attığı ışınımın uyarılmayla yayımlanması fikri kırk yıl sonra lazerin bulunmasını sağladı. Einstein Nazi iktidarıyla birlikte 1933'te Almanya'yı terk etti. Hayatının kalanını A.B.D'de geçirdi. Einstein hayatının son yıllarını kütle çekimi ile elektromagnetik kuramı birleştirecek olan kuramı aramakla geçirdi, ama bunda başarılı olamadı. Einstein 1955'te Princeton'da hayata gözlerini yumdu. Time dergisince yapılan ankette 20. yüzyılımızın en büyük kişisi seçildi.

Suyu Arayan Adam

Türkiye'nin ilk ekonomistlerinden yazar Şevket Süreyya Aydemir, yedek subay olarak I. Dünya Savaşı'nda Kafkas Cephesi'ndeki çatışmalara katılmış, bu vatan görevini sırasında tanık olduğu olayları, yaşam öyküsünün de yer aldığı "Suyu Arayan Adam" adlı kitabında anlatmıştır.

Şevket Süreyya Aydemir, bu kitabından aldığımız aşağıdaki anısında, I. Dünya Savaşı'nda Kafkas Cephesi'nde yaşadığı ve canlı tanığı olduğu toplumsal bir olayımızı tüm gerçekliğiyle ve acılığıyla açıklamaktadır.

Daha ilk derste belli oldu ki bölükte, hangi dinden olduğumuzu bile doğru dürüst bilen bir kişi yok.

Bir gün askerlere sordum:

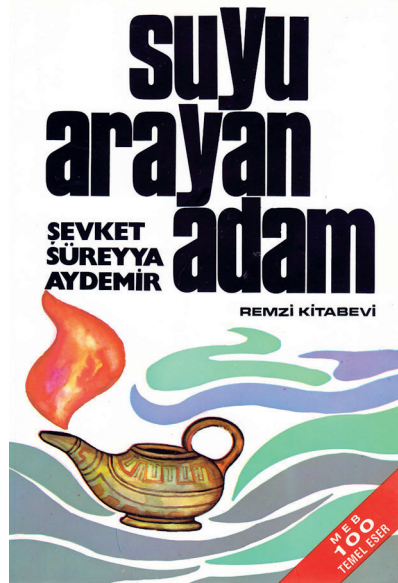
"Bizim dinimiz nedir?"

Hepsinin bir ağızdan, 'Elhamdü-lillâh Müslümanız' diye cevap vereceklerini sanıyordum. Fakat öyle olmadı, cevaplar karıştı. Kimisi 'İmamı âzam dinindeniz', kimisi 'Hazreti Ali dinindeniz' dedi. Kimisi de hiçbir din tayin edemedi. Arada, 'İslâmız' diyenler de çıktı ama 'Peygamberimiz kimdir?' deyince, onlar da pusulayı şaşırıldı. Akla gelmez peygamber isimleri ortaya atıldı. Hatta birisi, 'Peygamberimiz Enver Paşa'dır' bile dedi.

İçlerinden peygamberin adını duymuş olan birkaçına da, 'Peygamberimiz sağ mıdır, ölü mü?' deyince, iş gene çatallaştı. Herkes aklına gelen cevabı veriyordu. Bir kısmı sağ, bir kısmı ölüdür tarafını tuttu. Fakat

birisinin kuvvetle konuştuğunu yahut bir tarafın daha ağır bastığını görünce, diğer tarafın da kolayca o tarafa kaydığı görülüyordu.

'Peygamberimiz sağdır' diyenlere, 'O halde hangi şehirde oturur?' diye

sordum. Cevaplar tekrar karıştı. Onu İstanbul'da, Şam'da yahut Mekke'de yaşatanlar oldu. Hiçbir yer tayin edemeyenler daha çoktu.

'Peygamberimiz ölmüştür' diyenlere de 'Ne zaman ölmüştür?' denildiği zaman bu sefer onlar şaşırıldılar. Yüz sene önce, beş yüz sene önce, bin sene önce diye gelişigüzel cevaplar verenler oluyordu. Fakat çoğu vakit tayin edemiyordu.

Dinimizin adı ve peygamberimiz bilinmediği gibi, din ilkelerini ve ibadetleri doğru dürüst bilen kimse de çıkmadı. Ezan dinlemişlerdi. Fakat ezan okumayı bilen yoktu. Namaz kılan bir iki kişi çıktı. Onlar da namaz surelerini yanlış okuyamadı. Daha garibi, niçin namaz kıldıklarını bir türlü anlatamadılar.

Bu bölük, o zamanki milletin bir parçasıydı. Hepsı Anadolu köylüleri idi. Biz Anadolu köylüsünü dindar, mutaassıp bilirdik. Halbuki bu gördüklerim sadece cahildiler.

Fakat asıl şaşkınlığım ikinci derste oldu. Bu askerler yalnız hangi dinden olduklarını değil, hangi milletten olduklarını da bilmiyorlardı:

'Biz hangi milletteniz?' deyince

Dinimizin adı ve peygamberimiz bilinmediği gibi, din ilkelerini ve ibadetleri doğru dürüst bilen kimse de çıkmadı.

her kafadan bir ses çıktı. 'Biz Türk değil miyiz?' deyince de hemen, 'Esa-tağfurullah' diye karşılık verdiler.

Türklüğü kabul etmiyorlardı. Halbuki biz 'Türk'tük. Bu ordu Türk ordusu idi. Ama onlara göre Türk demek, Kızılbaş demektir. Kızılbaşlığın ise ne olduğu bilinmiyordu. Ama onu herhalde kötü bir şey sayıyorlardı.

Dininde, milliyetinde birleşmiş olmayan bu bölük, dersler ilerledikçe görüldü ki, devletin şeklini, adını, padişahın adını, devletin merkezini, başkumandanı ve onun vekilini de bilmemektedir.

Hele iş vatan bahsine dönünce, büsbütün karıştı. Kısacası, vatanımızın neresi olduğunu bilen yoktu. Yahut da bütün bilgiler; belirsiz, köksüz, şekilsiz ve yanlıştı." •

Şevket Süreyya Aydemir (1897-1976)

Edirne'de doğmuş, ilk ve orta öğrenimi bu kentte yapmış, Edirne Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuştur. I. Dünya Savaşı'nda yedek subay olarak Kafkas cephesindeki çarpışmalara katılmıştır. Moskova'da ekonomi öğrenimi yaptıktan sonra Ankara'da önce ekonomi öğretmenliği yapmış, sonra devlet kesiminde yüksek görevler almış, Atatürk'ün eşsiz takdirlerini kazanmıştır. Yazarın Suyu Arayan Adam, Tek Adam ve İkinci Adam kitapları, yapıtları arasında en çok bilinenlerdir.

	1					4		
	3	6	2		4		5	1
9							2	
	5			1			9	
			3		6			
	6			5			4	
	7							5
5	4		9		4	2	6	
		8					1	

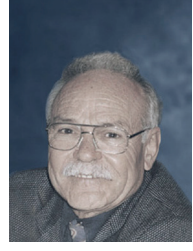
Sudoku Yapamayanlar İçin

				7	8	6		
	4	6	9				5	
8					3		1	
5		4					6	
6								7
	9					2		4
	2		3					5
	6				2	3	9	
		3	1	5				

Sudokusuz Yapamayanlar İçin

YAZAR DEDE VE TORUNLARI

Muzaffer İzgü

Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

Sınıfımızda en güzel şiir okuyan benim... Bunu, sınıf öğretmenim söyledi. O anda arkadaşlarıma baktım, hepsi de olumlu anlamda başlarını salladılar.

Daha sonra öğretmenim, "Hem Yağmur'un ezberleme yeteneği de çok iyi..." dedi.

Evde anneme babama ve ablama söyledim. Üçü de beni yanaklarımdan öptüler. Hatta babam, "Benim hiç ezberleme yeteneğim yoktu, öğretmenimizin ezberleyin dediği şiirleri hiç

ezberleyemezdim," dedi. Gülüştük...

Şiiri çok seviyordum. Öyküyü, romanı da çok seviyordum ama en çok sevdiğim şiir kitaplarıydı. Acaba, ne zaman birşeyler yazayım desem, hep şiir yazdığım için mi? Yazdığım şiirleri ablama gösteriyordum. Ablam okuyor, bazısını çok beğeniyor, bazı-

Şiiri çok seviyordum.
Öyküyü, romanı da
çok seviyordum ama
en çok sevdiğim şiir
kitaplarıydı.

ları için de, "Bu olmamış Yağmur, bak istersen şu şu şu dizeleri baştan yaz," diyordu. Artık, ablaman değiştirdiği dizeleri baştan yazabilmek için akşama dek uğraşıyordum. Bitirdiğim zaman ablama götürüyordum. Bu kez beni yanaklarımdan öpüyor, "Şimdi çok güzel olmuş Yağmur," diyordu.

İste bu şiirlerimden birini öğretmene gösterdim. Öğretmenim de çok sevdi, bana sınıfta okuttu. Arkadaşlarım alkışladılar. Oh, o şiirimi okul duvar gazetesinde görmek beni öyle mutlu etmişti ki. O şiiri okul duvar gazetesinde okumak da çok hoştu. Öğretmenimden izin alıyor, arkadaşlarım sınıftayken ben duvara yaklaşıyor, şiirimi baştan okuyordum. Hem de birkaç kez. Öğretmenim biliyordu, kulağıma fısıldıyordu:

"Yine şiirini okudun değil mi Yağmur?"

Gülümsüyordum... Ama bu hiç usuma gelmemişti. Öyle çok heyecanlanmıştım ki...

Niye mi?

Zil çalmış, soluklanmadan sınıflarımıza dönmüştük. Öğretmenim geldi. Ayağa kalktık, öğretmenimiz daha, "Oturun çocuklar", demeden beni çağırırdı. Çocuklara:

"Siz kitaplarınızı açın, sessiz okuyun, biz biraz sonra geleceğiz. Sakın, gürültü istemiyorum çocuklar." dedi. Öğretmenimle birlikte müdürün odası-

na gittik. Müdür bey beni görür görmez, "Bu çocuk mu?" Diye sordu.

"Yağmur müdür bey" dedi öğretmenim. Okul törenlerinde şiirleri okuyan çocuğumuz.

"Biliyorum, Yağmur çok güzel şiir okuyor..."

Orada iki Türkçe öğretmeni de vardı. "Evet evet, tanıyoruz Yağmur'u" dediler.

Öğretmenim bir şiir okumamı istedi. Onlara çok sevdiğim bir şiiri okudum. Zaten bu şiiri daha önce okuldaki bir törende de okumuştum. Başlarını salladılar. Öğretmenim gitmemi işaret etti. Koşarak sınıfıma gittim. Arkadaşlarım merakla sordular:

"Ne oldu Yağmur?"

"Hiç, müdür beyin odasında bana bir şiir okuttular," dedim.

Öğretmenimiz sınıfa girdi. Sevecen yüzünde kocaman bir gülücük vardı, hep bana bakıyordu. Gel işareti yapınca, koştum yanına gittim. Öğretmenim bir elini omzuma koydu.

Öğretmenimiz sınıfa girdi. Sevecen yüzünde kocaman bir gülücük vardı, hep bana bakıyordu.

"Çocuklar ilçemizdeki 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramındaki şiiri Yağmur okuyacak..." dedi.

Öyle bir alkış koptu ki sınıftan. Ben ne yapacağımı bilmiyordum. Yüreğim küt küt atıyor, sık soluk alıyor, heyecandan ne söyleyeceğimi bilmiyordum. Tahtaya bakıyor, öğretmenime bakıyor, arkadaşlarıma bakıyor, onların coşkusuna ortak olmak istiyordum ama ağzımdan hiçbir sözcük çıkmıyordu. Öğretmenim bana şiiri uzattı. Hayli uzun bir şiirdi. Arkadaşlarımın alkışları arasında sırama oturdum. Sıra arkadaşım, arkamdaki sıradakiler, önündeki sıradakiler, ellerini uzattılar, beni kutladılar.

Son ders bitiminde heyecanla koşma koşma evin yolunu tuttum. Ablama söyledim. Ablam beni kucakladı.

"Uuuu onca insan kardeşimi alkışlayacak," dedi.

Daha o günü bizim evde bayram başlamıştı. Anneannem duyunca çıkmış gelmiş, bana bir şiir kitabı, bir de şiirlerimi yazmam için çok güzel bir defter getirmişti. Ve ben hemen o akşam şiiri ezberlemeye başlamıştım.

Şiirim adı "Mustafa Kemal" di. Bütün dizelerinde Kurtuluş Savaşı'nı anlatıyordu. Son sekiz dizesinde de atılan top sesiyle Büyük Millet Meclisinin açılışını ve egemenliğin ulusun olduğunu haykırıyordu.

Hiç saymadım, şiirin bütünü kaç dize diye... Hergün bir dördürlüğü su gibi ezberliyor, öteki dördürlüğe geçiyordum. Ve öğretmenime söz vermiştim,

“Gelecek haftanın son günü sınıfta okuyacağım öğretmenim” dedim.

"O denli çabuk mu Yağmur?"

"Evet öğretmenim..."

Cuma günü son derste, arkadaşlarım da, öğretmenim de heyecanla benim şiiri okumamı bekliyorlardı. Sınıfı selamladım. Ve şiiri, mimiklerle, el kol hareketleriyle okumaya başladım. En çok öğretmenim alkışladı.

Bizim ilçede milli bayramlar çok coşkulu olur. Yaşlılar, çocuklar, herkes oradadır. Herkes önlerden bir yer kapmak için yarışır. Tören başlayınca hiç alkış eksik olmaz. İlçenin bandosu ne denli alkış alırsa, geçitte yürüyen öğrenciler de o denli alkış alır. Hatta ilçenin en ünlü dondurmacısı bu bayramda tören bitince bütün çocuklara külah külah dondurma dağıtır...

"Bravo, bravo!.. Dördüncü sınıf çocuğu için çok büyük bir başarı Yağmur, seni yürekten kutlarım," dedi.

Ah kaç gün vardı o büyük güne?.. Günler geçmek bilmiyordu ki... Ama ben şiiri durmadan yineliyordum. Hatta bir ara balkona çıkmış, orada şiirimi bağıra bağıra sanki tören alanındaymışım gibi okumuştum. Şiir bitince bir alkış. Aaa bir baktım ki iki kat aşağıda çocuklar, aralarında bakkal sümer Amca da var, beni alkışlıyorlar... Hayır hayır hiç utanmadım, sanki tören alanındaymışım gibi onları selamladım.

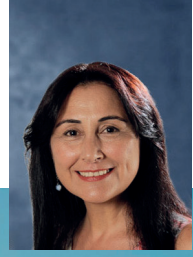
Çok heyecanlıyım çok!.. Ya orada heyecanlanırsam, ya onca kalabalık karşısında, kaymakam, yardımcıları, okul müdürleri, memurlar, esnaf, sesim titrerse, dudaklarım titrerse?

Okudum. Çok da alkış aldım. Dondurmacı Rüstem Amca en büyük dondurma külahını bana verdi. Sesim mi? Kısılsırsa kısılsın, şiirimi çok güzel okudum ya...•

muzafferizgu@butundunya.com.tr

"Gençlikle iftihar ediyorum ve gençliğe güveniyorum."

M. Kemal Atatürk

Dikkat Hırsız Var, Hayatımızı Çalıyorlar!

Südürmekte olduğumuz yaşamın ne kadarı bize ait hiç düşündünüz mü? Kararlarımızı alırken ne denli özgürüz?

Yaşamımızın yönetimi gerçekten bizim ellerimizde mi? Ruhumuz ne denli özgür ya da tutsak?

Bugünlerde karşılaştığım, görüştüğüm hemen herkese ardı ardına bu soruları soruyorum. Şaşırıyor insanlar önce. Üzerinde düşünülmeden verilmiş ilk yanıtlar: "Elbette özgürüm ve yaşantımı kendim yönetiyorum" biçiminde oluyor. Oysa karşılıklı konuş-

tukça, düşündükçe sorular yeni sorular getiriyor beraberlerinde ve yanıtlar yön değiştirmeye başlıyorlar. Görüyoruz ki, ipler dışarıdan bakınca bizim elimizdeymiş gibi görünse de, aslında ilk çocukluk yıllarımızdan başlayarak bizim dışımızda hemen herkesin elindeymiş! "Doğrularımız" bile çoğun-

luğun doğruları.

Peki ya yanlışlar?

Kime göre, neye göre yanlış? Çocukluk düşlerimizden hızla uzaklaşmaya başladığımızda ilk boşluklar oluşmaya başlıyor ruhumuzda. Yeteneklerimizi bir kenara bırakarak günümüzde geçerli, kısa yoldan para kazanabileceğimiz, rahatlıkla iş bulabileceğimiz mesleklere yönlendiriliyor. Belki iyi para kazanıyoruz ama hiç sevmeden bir yaşam boyu yapmak zorunda olduğumuz iş nedeniyle hayatı kaçırdığımızın ayırına bile varmıyoruz.

Zaten öylesine kaptırıyoruz ki kendimizi döngüye, düşünecek, sorgulayacak zaman bırakmıyoruz kendimize. Her gün bir önceki günün tekrarı olarak, aynı rutin, aynı sızlanmalarla yıllar su gibi akıp gidiyor .

Çoğunluğun öngördüğü güzellik anlayışı öylesine yerleştiriliyor ki belliğimize, sağlık için değil ama çoğunluk tarafından beğenilmek adına ellerimizde uzun diyet listeleriyle yarı aç dolaşıyoruz. "Haydi artık, yaştların düzenini kurdu, sen hâlâ boş (!) şeyler peşindesin" diyen yakınlarımız ve toplumun bizden beklentileri doğrultusunda, düşlerimizi rafa kaldırıp eksikliklerimizi (!) tamamlamaya çalışıyoruz. Ruhumuzu besleyecek insanlar yerine gözlerimizi besleyecek olanları eş olarak seçiyor sonra bir yaşam boyu kendi yalnızlığımızda kayboluyoruz. Evlenir evlenmez çocuk beklentileri başlıyor çevremizde. Hiç kimse bu sorumluluğu almaya hazır olup olmadığını düşünmüyor, bilmek, duymak da istemiyor. Henüz anne- baba olmaya uyum sağlamaya çalışırken, "Hemen arkasından ikinciye de yapın,

birlikte büyüsünler" sözleriyle beklentiler devam ediyor.

Şimdi sıra sizde! Siz de çocuklarınıza meslek seçiminde nelere dikkat etmeleri gerektiğini anlatın bakalım. "Resim, müzik, moda karın doyurmaz" deyin. Uzun yoldan nasıl kendisi olacağını değil, kısa yoldan nasıl para kazanacağını öğretin. Hele bir çocuklar mesleklerini ellerine alsınlar,

Ruhumuzu besleyecek insanlar yerine gözlerimizi besleyecek olanları eş olarak seçiyor sonra bir yaşam boyu kendi yalnızlığımızda kayboluyoruz.

biz de emekli olup, başımızı sokacak bir ev alalım, işte o zaman başlayacağız hayatı yaşamaya! Aynı evlerde, ayrı dünyalarda yalnız, mutsuz, heyecansız, coşkusuz, yorgun yürekler olarak yaşamaya devam.

Şimdi yeniden soralım aynı soruları? Sürdürmekte olduğunuz yaşam ne denli size ait? Yaşamınızın yönetimi gerçekten sizin ellerinizde mi? Ruhunuz ne denli özgür ya da tutsak?

yer alabilmek ve zihinsel gelişimimiz kadar ruhsal gelişimimize de önem vermek.

Bırakalım içimizdeki çocuk seksen yaşında da uçurtma uçurmaya, ip atlamaya, sonsuza dek yaşayacakmışçasına hayallerinin peşinden koşmaya devam etsin. Evlilik ciddi sorumlulukların altında ezileceğimiz, bir süre sonra tek düzeliğe dönüşen, sıkıcı bir kurum olmak yerine, birlikte sabahlara dek sohbet etmekten hoşlanacağımız,

Direnme gücü, dünya 'Evet' sözcüğünü duymak istediğinde 'Hayır' diyebilme yeteneğidir.

Einstein "Beyninizin varolan öğretiler tarafından ele geçirilmesine asla izin vermeyin." derken, Erich Fromm "Direnme gücü, dünya 'Evet' sözcüğünü duymak istediğinde 'Hayır' diyebilme yeteneğidir." sözleriyle dile getirmiş bize dayatılanlar yerine kendi seçimlerimizi yapmamız gerektiğini.

Hayır, amacım sizi tüm kuralları yıkmak, sizi toplu olarak isyana sürüklemek değil.

Önemli olan dengeyi sağlamak. Topluma, ailemize, çevremize, ego-muza gösterdiğimiz anlayışı, özeni, ruhumuza da göstermeyi unutmuyalım. Hayatımızın tüm iplerini, başkalarının ellerinde tutmalarına izin vermemek. Hayatın içinde kendimiz olarak

bedenimizden önce ruhumuzu nasıl okşayacağını bilen biriyle, hayatı birlikte keşfetmeye çalışacağımız, coşku-lu, heyecanlı bir oyuna dönüşsün. İşimiz ise, eğlenemiz, dinlencemiz olsun aynı zamanda.

Ruhumuzun tutsak olduğu yerde bedenimizin özgür olması bize özlemini duyduğumuz huzuru asla sağlayamaz. Karnımızı doyurma telaşıyla bir yaşamı geçirirken, ruhumuzu doyurmayı unutmamamız gerektiğini sık sık birbirimize anımsatalım.

Tutalım omuzlarımızdan ve bugün benim yaptığım gibi sarsalım birbirimizi "Hey, hayatına sahip çık, çalmasınlr!" •

nuraybartoschek@butundunya.com.tr

ANADOLU'NUN DÜNYASI

Bekir Özgen

Bozkırda, okumuş bile olsa, askerliğini yapmayan erkeği yarım adam yerine koyarlar; ona kız bile vermezlerdi.

Silinmeyen Sessizlik

Ama Avni, yüksek tahsilini yurt dışında yapmıştı. Geleceği parlaktı. Ülkesine döndüğünde, bürokrasi merdivenlerinin üst aşamalarına tırmanmakta gecikmedi. İş çevrelerinin dikkati onun üstünde idi. Bir süre sonra, hatırlı birinin kızıyla evlenmesi güç olmadı. Artık kendisine hiç kimse, “Askere gidecek misin? Geç kalmıyor musun?” diye sormuyor, soramıyordu. Arada sırada, şom ağızlı birkaç kişi, “Sen bu yaştan sonra gidersen askere, zor alırsın teskere!” diye uyarıda bulursa da, Avni

hiçbirini önemsemedi. Ne ki, ordunun yönetime el koymasıyla durum birdenbire ters yüz oluverdi. Özene bezene düzene soktuğu aile düzenini istemeden de olsa, geride bıraktı. “Ver elini asker ocağı!” deyip önce Askerlik Şubesi’nin, ardından da Yedek Subay Okulu’nun yolunu tutmak zorunda kaldı. Talim giysileri üstünde, “Hazır ol!” “Rahat!” “Esas duruş!” “Tüfek omza!” “Sağdan say!”la, alışık olmadığı yeni bir yaşam biçiminin içindeydi artık. “Talim, tatbikat, nöbet...”

Bunların hiçbiri ona göre değildi.

dayanılması güç bir yaşam biçimi bu... Kimsenin 'amanını-yamanını' dinlemiyorlar," diye yakınmıştı. Avni, akıllı olmasına akıllıydı ama, "Herkesle gelen düğün bayram," diyecek biri de değildi.

Orduya katılacağı gün, babası Avni'ye sarılmış, "Oğlum," demişti. "Seni el üstünde büyüttük. Sokaktaki insanların arasına katmadık. Toplu yaşam nedir öğrenemedin. Askerlik, zevklidir ama sıkıntılıdır. Başıbozuk yaşantıya benzemez. Orada kimsenin gözünün yaşına bakmazlar. Saçın kırlaşmış, göbeğin şişeleşmiş demezler. Dahası, çok da acımasızlaşırlar. Yaşını başını almış insanlar bile şaşılacak biçimde çocuklaşır, ele avuca sığmaz olurlar. Dikkatli ol. Zayıf noktalarını ele verme. Yoksa seni doğduğuna pişman ederler."

Avni, verilen öğütleri kulak ardı etmedi. Kendisini kasmadı, doğal olmaya çalıştı. Onun bu özenli tutumu,

Kara kışın ayazında iliklerine kadar üşümesi, elinin ayağının tutmaz olması da cabasıydı. Karargâha her döndüğünde yapraklarını dökmüş ağaçtan farksız oluyordu. Böylesi durumdaki tek avuntusu, ıssız bir köşeye çekilmek, eşine mektup yazmaktı.

Onlardan birinde, "Burada her şey farklı; sivil yaşamdakine hiç benzemiyor. Kimse, çevremde, 'Efendim, müdürüm, şefim,' diye dört dönmüyor. Tam tersine gelene, geçene selam vermek zorunda kalıyorum. Buyrukomuta düzeni içinde, tekdüze ama

belli bir süre, durumun iyi gitmesini sağladı da. Ta ki, toplu olarak yıkanan çamaşırların yatakhaneye getirildiği güne kadar... Bölükteki herkes gibi, o da, temizlenip gelen çamaşırlarını seçerek aldı. Ranzasının üstüne çıkıp kirlileriyle değiştiriyordu ki, içeride bir kıkırtı koptu ki sormayın gitsin. Donunun paçasına dikili duran göz-boncuğu dikkatlerden kaçmamıştı.

Koca bölük birlik oldu, Avni Bey' in üstüne üstüne geldi. Ve koskoca genel müdürün adı "Boncuk Avni"ye çıkmıştı bir kez. Avni, o boncuğu hemen söküp attı atmasına da, ne zaman yıkanmış çamaşırlar dağıtımına çıkarsa, kaşla göz arasında Avni Bey'in donuna bir iri mavi boncuk dikiliveriyordu. Bu işi, bölüğün "Keşif İstihbarat Takımı" üstlenmişti. O boncuğu oraya dikenin adı, askeriye sırrı gibi saklı tutulmaktaydı. Ve de her çamaşır değişiminde, "Boncuk Avni", donunun bir yanındaki mavi boncukla birlikte alkışlanmakta, "Yaşa! Var ol, Boncuk," sesleri yükselmekteydi.

Bir zaman sonra, bu takılmaların dozunun kaçtığını gören Avni Bey,

deliye döndü. İçindeki öfke kabardı. O, duvar diplerinde bir duvar kadar sessiz duran adam gitti, yerine ele avuca sığmayan hırçın biri gelip oturdu. Kaşları çatık, davranışları çataldı, "Zalimliğın, zulümden öte yedi adı olduğunu duyardım da inanmazdım. Şu utanmaz heriflerin yaptıklarına bakın! Bunların

ar damarları çatlamış. Ne gem alıyorlar, ne üzengi vurduruyorlar. Tanrı'nın utanma duvarı çekmediği kirlı yüzleri benden kırk konak ötede olsun!" diye sövüp saymaya başladı.

Boncuk Avni'nin bölükte kendine yakın bulduğu tek kişi, "Bu devirde böyle adam... Olacak iş değil!" deyip durduğu sıra arkadaşı Berk'ti. Avni Bey, her boncuklu şamatanın ardından gelir, doğru Berk'i bulurdu. Ona, "Şu sizinkilerin yaptıklarını görüyor musun komutan?" diye sorardı. Yaşamın ağır aktığı askerlik günlerinde, sığına-bileceği tek dulda yer, anasının-babasının- eşinin değil, komutanının hiç değil; yalnızca Berk'in yanındı.

Bir türlü geçmek bilmeyen o sancılı günlerde, Avni Bey'in tek avantajı boş bir zaman yaratıp eşine mektup karalamaktı. Bir keresinde, Haber Alma Dairesince okunacağını bilmeden: "Bir tanem, seni alıp gelirken asker ocağına senden, yeniden özlemeyi öğrendim bilmem neden. Yalnızlığımı, yanındaki yastığa koyarak kendim olmayı nasıl istiyorum bir bilsen," gibi bir askerin kaleminden çıktığı su götürür duygusal tümceler bile yaz-

mişti. Belli ki, Avni'nin düştüğü yalnızlık kuyusu gittikçe derinleşiyordu. Bilinçaltında, bundan böyle hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını öne çıkaran yoğun bir duygusal çöküntü olmalıydı bu yaşadıkları. Askerliğin bitiminde ister evinde olsun, isterse de tutacağı iş yerinde, eskiden olduğu gibi el üstünde tutulmayacağı kaygısı benliğini sardıkça sarmıştı. Kararmakta olan ruhunu dinginleştirememiş olmalı ki, “Gün doğsa, gün batsa; yatsak, kalksak. Gözümüzü bir açsak ki, askerlik bitmiş... Ne hoş olurdu,” diye dertleniyordu. “Sayılı günler zor geçer,” dense de, askerlik bitmiş; üstünden de uzun zaman geçmişti.

Baharın baharlığını gösterdiği bir gündü. Başkent'te yapılacak uluslar arası toplantıya yetkililer dışında önemli kişiler de çağırılmıştı. Ekonomiden sorumlu müsteşarın, ülkenin genel gidişi hakkında ne diyeceği merak ediliyordu.

Oturum açıldığında, ön sıradaki koltuklarda oturanlardan biri yerinden kalktı. Hızlı adımlarla kürsüye geldi. Orta boyu, geniş omuzları ve altın çerçeveli gözlüğünün ardından derinleri süzen bakışlarıyla içerdekileri

Yüzündeki ince kırışıklıklar ve saçlarındaki kırışmayla görenlerde engin bir güven duygusu uyandıran bu adam kimdi?

selamladı. Hafifçe gülümsedi. Salon derin bir sessizliğe gömüldü. Sinek uça vızıltısı duyulabilirdi. Yüzündeki ince kırışıklıklar ve saçlarındaki kırışmayla görenlerde engin bir güven duygusu uyandıran bu adam kimdi? Yandan, yönden, “Amma da neşeli ve babacan biri ha! Kendisinden ne kadar da emin,” diyenler vardı.

“Dışarıda eğitim görmüş. Para politikaları konusunda üstüne kimse yokmuş,” sözleri ulaşıyordu kulaklara. Kim ne derse desin, bütün gözler onun üzerindeydi ve kimse beğenisini sak-

“Gün doğsa, gün
batsa; yatsak,
kalksak. Gözümüzü
bir açsak ki,
askerlik bitmiş...
Ne hoş olurdu,”

lamak gereğini duymuyordu. Berk, onun için söylenenleri bir çırpıda geçti ama gülümsemesini geçemedi. Bir an, ruhunun ta derinliklerinden gelen dayanılmaz bir sızının varlığıyla ürperdi. Biraz daha alıcı gözle bakınca, gözlerine inanamadı. Ağzından istem dışı, “Boncuk!..” sözcüğü döküldü. “Bu, bizim Boncuk Avni’nin ta kendisi...”

O, belleğindeki ezberi bozulmamış bu anıyı yeniden yaşarken, Avni konuşmaya başlamıştı bile. “Beyler!” diyordu. “Aman dikkat edelim, Türkiye soyulmasın. Dağı, taşı, denizleri elinden alınmasın. Piyasaları, uluslararası tekkelerin güdümüne girmesin. Gün, beş yıldızlı otellerde düğün yapan dolar varsıllarının olmasın.”

Tuhaf ama güzel bir girişti bu. Söylediklerinin dinleyiciler arasında iyi bir toplumcu uyarı olduğu izlenimi uyanmak üzereydi ki, ardından beklenen küresel bireyci bindirmesi geldi. “Biz,” dedi. “Elimizdeki değerleri özenle koruduğumuz için, dünya ekonomik krizine yenik düşmedik. Finans

durumumuz çok şükür sapsağlam. Bütün dünya, bizim yapısallığımızı giydiren bu korunaklı giysiden söz ediyor ve ona gıptayla bakıyor.”

Yağmur gibi alkış indi. Koca salon çınladı. Boncuk’un akıcı konuşması sürerken, “Allahtan çatlak sesler duyulmuyor,” demeye kalmadı. Salonun ortalarında oturan orta yaşlı biri, sesini yükseltiverdi. “Borç, borç, borç!..”

Sırtına kendi ağırlığından daha fazla yük bindirilen bir bünye ne kadar süre ayakta kalabilir ki? Bu borç gemisini kuru lafla yürütemezsiniz. Kendi kendinizle kalıp da o sözü edilen giysilerinizi üzerinizden çıkardığınız zaman beyaz donunuza dikilen nazar boncuğunun hiçbir işe yaramadığını herkes görecektir.”

Koca salonu benzeri görülmemiş bir uğultu kapladı.

“Kim bu adam?”, “Ne nazar boncuğu?”, “Borç da neyin nesi?”, “Ne demek istiyor bu kendini bilmez?” demeye kalmadı, ite kaka dışarı attılar adamı. Kaşla göz arasında ağzını yüzünü tanınamaz ettiler. O, bir yandan özel güvenlikçilerce, öte yandan görevli

polislerce ha bire hırpalanırken, konuşmasını sürdürmekteydi:

“Bir kendini beğenmişlik, bir ne oldum deliliği, almış başını gidiyor. Silinmesi güç bir sessizlik içinde kendilerini yitirmişler de haberleri yok.”

Akşamüzeri, Berk, göz-altında tutulduğu dört duvar arasında kendine gelmeye çalışırken, ayaklarının altındaki parke taşlarını hissetti birden. Nerede olduğunu çıkarsamaya çalıştı. Üç dört saat içinde saçları saçlıktan çıkmış, yüzü gözü tanınmaz olmuştu. Yabancılaşmıştı. Bit pazarından beten olan usu, bilmediği yaşanacaklara hazır değilken:

“Bilse benim tutuklu olduğumu... Bilse de gelse... Gelse de bana neler yapıldığını görse... Görse de başıma gelenlere tanıklık etse... Etse de bana kulak verse, beni anlasa...” diye sayıklayıp durdu. Belli ki beklediği biri vardı o silinmeyen sessizliği içinde ama arayanı soranı yoktu. Her yerin diken gibi battığı o uğursuz yerden rahatsızlık duymaya başlamıştı ki, içeriye cellat bakışlı biri girdi. Gözleri, “Sen de nereden çıktın?” der gibi üzerine dikilmişti.

Yanına yaklaştı, elini Berk’in omuzuna koydu. Yumuşak bir sesle, “Komutan,” dedi. “Bizler görünmez bir zincirle birbirimize bağlıyız. Ben seni yapmacıksız yanınla sevdim. Dost diye bağırma bastım. Ama senin dört duvarından biri eksik. Okuduklarının

içinde kayboluyorsun. Daha ne zaman akıllanacaksın?” Sonra da, “Sana biraz kaba davranmışlar. Üzgünüm,” diye günah çıkarmak istedi.

Boncuk Avni’nin “komutan” sözü, Berk’i biraz olsun rahatlatmış görünüyordu. Üstüne bir kabul yumuşaklığı çökmüştü sanki. “Boş ver. Aldırma. Acı patlicanı çırağı çalmaz. Biz dünyayı parayla değil de kafamızla değiştireceğimize inanmıştık. Zaman, bugüne değin bizi doğrulamadı ne yazık

“Bilse benim tutuklu olduğumu... Bilse de gelse. Gelse de bana neler yapıldığını görse... Görse de başıma gelenlere tanıklık etse... Etse de bana kulak verse, beni anlasa...” diye sayıklayıp durdu.

ki,” diyerek kestirip attı. Sonra da, kimi şeyleri unutmak ve yaşama başka türlü bir anlam yüklemek istercesine, “Şöyle rakılı, eğlenceli bir geceye ne dersin?” diye sordu.

Boncuk’un yanıtı şaşırtıcıydı. “Özledim, derim. Derim demesine de, özlemin kandıran ruhu bizi geri çağırmadan önce, sen içerde bir süre daha kal da burnun iyice sürtülsün.”

Berk, asker arkadaşının değişken dünyasının hangi yüzüyle, ne zaman karşılaşacağını bilemeden içine kapandı. Ve kendi kendine sordu: “Ben, o gidince mi kendim oluyorum, yoksa onun yanında mı?” •

bekirozgen@butundunya.com.tr

TATLI BİR ÖYKÜDÜR YAŞAM

Yücel Aksoy

Roseto'nun Gizemi

Malcolm Gladwell, “Çizginin Dışındakiler” adlı kitabında küçük bir İtalyan kasabasından sözeder; Roma'nın yüzelli kilometre güneydoğusunda, Apenin Dağları eteklerinde yer alan Roseto Valfortore... Çok eski bir yerleşim bölgesi olan

Roseto'da yaşam zordu. Köylüler yüzyıllarca, ya çevre tepelerdeki mermer ocaklarında çalıştılar ya da sabahları yamaçlardan aşağı beş-altı kilometre yürüyüp, aşağı vadideki tarçalı topraklarda tarım yaptılar.

Bu yorgunluğun üstüne, akşamları da yamacı gerisin geriye tırmanıp evlerine ulaşırlar. Yaşam zordu. Köy halkı neredeyse hiç okuma-yazma bilmiyordu, son derece yoksuldu ve ekonomik anlamda iyileşme ümidi de pek yoktu.

Ta ki ondokuzuncu yüzyıl sonlarında, okyanusun ötesinde çok şey vaad eden yeni bir kıtanın haberi ulaşınca dek...

1882 yılı Ocak ayında 11 Roseto'ludan oluşan bir grup New York'a yelken açan bir gemiye bindi. Uzun

dı ve bu gruptan da birkaç kişi Bangor'daki hemşehrilerine katıldı. Çok geçmeden Roseto'lu gruplar ard arda çantalarını toplayıp Pennsylvania'ya akın etti. İtalya'daki kasaba neredeyse tamamen boşalmıştı.

Rosetolular, Bangor'a yakın bir dağın yamacında arazi satın almaya başladılar ve İtalya'dakilere neredeyse tıpatıp benzeyen küçük şirin evler inşa ettiler. Başlangıçta köylerine "Yeni İtalya" (New Italy) adını verdiler ama

Rosetolular, İtalya'dakilere neredeyse tıpatıp benzeyen küçük şirin evler inşa ettiler.

ve yorucu bir yolculuktan sonra, yeni kıtadaki ilk gecelerini Manhattan'ın küçük İtalyası Mulberry Caddesi'ndeki bir barda, yerde uyuyarak geçirdiler.

New York yaşamı onların düşüncelerine uymayan bir yaşam şekliydi. Batıya gitmeyi göze aldılar ve sonunda Pennsylvania'nın Bangor kasabasına 120 kilometre uzaklıktaki bir "Arduvaz" ocağında iş buldular.

Ertesi yıl 15 Roseto'lu daha Amerika'ya gitmek üzere Roseto'dan ayrıl-

bir süre sonra buranın Roseto olmasının daha uygun olacağına karar verdiler. Çünkü köyün hepsi İtalya'daki Roseto'dan göçenlerdi..

1896'da köy kilisesinin başına çok dinamik, genç bir papaz geçti. Bu kişi, kasaba halkını, evlerinin çevresindeki toprakları temizleyip, soğan, fasulye, patates gibi sebzeler ve meyve ağaçları ekmeye teşvik etti. Sonuç inanılmazdı. Kasabaya canlılık geldi. Sebze-meyvanın yanı sıra hayvan da yetiştirmeye başladılar. Kendi şaraplarını kendileri

"Roseto'dan gelip de 65 yaşın altında kalp hastalığına yakalanmış biriyle karşılaştığım çok ama çok enderdir."

yaptı. Her şeyiyle kendilerine yetiyorlardı. Komşu kasaba Bangor, büyük oranda İngiliz ve Kelt idi. Ona komşu başka bir kasaba da çoğunlukla Alman'dı. Her üç kasabanın da birbirinden haberi yoktu desek yalan olmazdı. Bu üç kasaba halkının birbiriyle ilişkilerinin yok denecek kadar zayıf olması da doğaldı.

Stewart Wolf bir doktordu; sindirim ve mide üzerine ihtisaslaşmış, Oklahoma Üniversitesi tıp fakültesinde de öğretim üyesiydi. Yazlarını Pennsylvania'da Roseto'ya yakın bir çiftlikte geçiriyordu. Aslında bunun pek bir anlamı yoktu çünkü Roseto o kadar kendi dünyasında yaşıyordu ki, komşu kasabada olmanıza rağmen Roseto hakkında bilginiz olmayabilirdi. Ama Dr. Wolf 1950'lerin sonlarında Roseto'daki yerel bir tıp derneğinde bir konuşmaya davet edildi. Konuşması bitince,

oradaki doktorlardan biri onu bira içmeye davet etti. İçkilerini yudumlarken ev sahibi doktor şöyle dedi: "17 yıldır bu meslekçiyim. Bana çevredeki her yerden hastalar gelir, ancak Roseto'dan gelip de 65 yaşın altında kalp hastalığına yakalanmış biriyle karşılaştığım çok ama çok enderdir."

Wolf hayretler içinde kalmıştı. Bu konuşma, 1950'lerde kolesterol düşürücü haplar ve kalp hastalıklarını engellemeyi he-

defleyen sert önlemler ortaya çıkmadan önce oluyordu. Kalp krizi Amerika'da yaygındı. 65 yaşın altındaki erkekler arasında önde gelen ölüm nedeniydi. Doktor olup da kalp hastalığıyla karşılaşmamak olanaksızdı.

Wolf bu durumu araştırmaya karar verir. Oklahoma'daki meslektaşları ve öğrencilerinden yardım istedi. Olabildiğince gerilere giderek, kasaba sakinlerinin ölüm raporlarını incelediler. Kasaba halkını, kan testleri, EKG gibi taramalardan geçirdiler. Sonuçlar şaşırtıcıydı. Roseto'da 55 yaşın altında kalp krizinden ölen ya da herhangi bir kalp hastalığı belirtisi gösteren hemen hiç kimse olmamıştı. Roseto'da 65 yaş üzeri erkekler arasında kalp hastalığından ölüm oranı, tüm Amerikadakinin yarısı kadardı. Hatta Roseto'da her türlü nedenle ölüm oranı, beklenenin % 30-35 altındaydı.

Wolf araştırmayı biraz daha genişletti. Oklahoma'dan bir sosyolog arka-

daşı da devreye girdi. 21 yaş üzerindeki herkesle tek tek görüşüldü. Hiç intihar vakası yoktu. Hiç alkolizm vakası yoktu. Hiç ilaç ve uyuşturucu bağımlılığı vakası yoktu. Suç oranı çok düşüktü. Sosyal yardım alan hiç kimse yoktu. Wolf'un ihtisas alanına giren mide rahatsızlıklarından peptik ülser hiç yoktu. Bu insanlar yaşlılıktan ölüyordu o kadar..

Wolf'un ilk aklına gelen, Roseto'luların İtalya'daki eski yaşantularından getirip sürdürdükleri ve onları Amerikalılardan daha sağlıklı kılan kimi beslenme alışkanlıkları olabileceği oldu. Ancak böyle olmadığı çabucak ortaya çıktı. Roseto'lular yemeklerini, daha sağlıklı bir seçenek olan zeytinyağı yerine, İtalya'da da kullanmış oldukları domuz yağıyla pişiriyorlardı. İtalya'daki pizza, domates, balık, soğan, sıvı yağ içeren ince bir ekmeğin tabakasıydı. Pennsylvania'da ise ekmeğin hamuru artı sosis, salam, jambon, demekti. İtalya'da sadece Noellerde ve yortularda yenilen biscotti ve taralli gibi tatlılar, burada yıl boyu yeniyordu. Wolf, Rosetoluların tipik beslenme alışkanlıklarını diyetisyenlere analiz ettirdiğinde, kalorilerini, % 41 gibi okkallı bir oranda yağlardan aldıkları ortaya çıktı. Burası, insanların gündoğumunda yataktan kalkıp yoga yaptıkları ya da bisiklete atlayıp 10 kilometre aktif pedal çevirdikleri bir

kasaba değildi. Pennsylvania Rosetoluları çok sigara içiyordu ve birçoğu obez sınırının üzerinde şişmandı.

Peki bulgular diyet ve egzersizle

Roseto'da hiç intihar vakası yoktu. Hiç alkolizm vakası yoktu. Hiç ilaç ve uyuşturucu bağımlılığı vakası yoktu. Suç oranı çok düşüktü. Sosyal yardım alan hiç kimse yoktu.

Rosetolular birbirlerini sık sık ziyaret ediyor, sokakta karşılaştıklarında uzun uzun sohbet ediyorlardı...

açıklanamıyorsa, genetikle açıklanabilir miydi? Bunun için Rosetoluların, ABD'nin başka yerlerinde yaşayan akrabalarını inceledi. Bu da değildi...

Pennsylvania'da dağ eteklerinde temiz havada yaşamak mı etkiliydi acaba? Roseto'ya en yakın iki kasaba, dağın hemen aşağısında bulunan Bangor ile, birkaç kilometre uzaklıktaki Nazareth idi. Her ikisi de Roseto ile yaklaşık aynı büyüklükteydi ve her ikisinin de nüfusu aynı türden, yani çalışkan Avrupalı göçmenlerden oluşuyordu.

Wolf, her iki kasabanın da tıbbi kayıtlarını taradı. Nazareth ve Bangor'da 65 yaş üzeri erkeklerde kalp hastalığından ölüm oranı, Roseto'dakinin üç katıydı. İşte bir çıkmaz sokak daha...

Roseto'nun sırrı, diyet, egzersiz, genetik ya da lokasyon olmadığına göre neydi? Wolf ve arkadaşları kasabada bu kadar zamandır gezip dolaşırken Rosetoluların birbirleriyle olan sosyal ilişkileri dikkatlerini çekti. Birbirlerini sık sık ziyaret ediyor, sokakta

karşılaştıklarında uzun uzun sohbetler ediyor, evlerin bahçelerinde bir araya gelip yemekler pişiriyorlardı. Evlerde çoğunlukla iki ya da üç kuşak bir arada yaşıyor ve bu evlerde saygı ve sevgi en üst düzeyde idi. Kiliseye devam çok yüksek orandaydı. Nüfusu 2.000'in altında olan bu kasabada 22 sivil kuruluş saptadılar. Zenginler, kendilerini yukarılara çekip diğerleriyle görüşmeme gibi bir davranıştan çok uzaktı. Aksine ihtiyacı olanlara ellerinden geldiğince yardımcı oluyorlardı. Başarısızlıklar hemen tolere edilmeye, halledilmeye çalışılıyor, en azından hoşgörülüyordu. Kasabada, sevgiye dayalı bir yaşam felsefesi her yanı sarmıştı. Aralarında, güçlü, koruyucu, kollayıcı, sevgi dolu bir sosyal yapı kurulmuştu.

Rosetolular, Tanrı'nın biz insanlara Özünden armağan ettiği sevgiyi ve onun gücünü biliyor ve en güzel şekilde kullanıyorlar.

Dileriz tüm insanlar bu güzelliği kısa zamanda fark eder ve sağlıklı toplumlar oluşturur. •

yucelaksoy@butundunya.com.tr

NİSAN AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

“Sudoku'nun Yanıtları”

2	1	5	6	7	8	4	3	9
7	3	6	2	9	4	8	5	1
9	8	4	1	3	5	6	2	7
4	5	7	8	1	2	3	9	6
1	2	9	3	4	6	5	7	8
8	6	3	7	5	9	1	4	2
3	7	2	4	6	1	9	8	5
5	4	1	9	8	2	2	6	3
6	9	8	5	2	3	7	1	4

Sudoku yapamayanlar için

2	1	9	5	7	8	6	4	3
3	4	6	9	2	1	7	5	8
8	5	7	6	4	3	9	1	2
5	8	4	2	3	7	1	6	9
6	3	2	4	1	9	5	8	7
7	9	1	8	6	5	2	3	4
1	2	8	3	9	6	4	7	5
4	6	5	7	8	2	3	9	1
9	7	3	1	5	4	8	2	6

Sudoku'uz yapamayanlar için

“Bilginizi Denetleyin”

1-(d) Çanak kale	10-(c) Tatarcık
2-(c) Paraklit	11-(b) Napolyon Bonapart
3-(a) Depresyon	12-(d) Mart
4-(b) İğdir	13-(a) Fondöten
5-(d) Krom	14-(c) Afoni
6-(d) İngiltere	15-(b) Binbaşı
7-(c) Portakal	16-(c) Mısır
8-(b) Berdel	17-(d) Restorasyon
9-(a) İmralı	18-(a) Peşkeş

Satranç Çözümleri

PROBLEM: F.Gamage, 1944 2#
1.Kc5 Tehdit: 2.Kd5+# 1...Vxc5 2.Ac4+#
1...Şxc5 2.Ad3+# 1...Vxf4 2.Ae4+# 1...Vxb5
2.Ae4+#

OYUN SONU: 1.Şe6 e4 2.Kg5 Şd3 3.Kd5+
Şc2 4.Ke5 Şd3 5.Şf5 e3 6.Şf4 e2 7.Şf3 +- 1-0

Kareler ve Rakamlar

$$\begin{array}{r} 927 - 604 = 323 \\ 412 - 284 = 128 \\ \hline 515 - 320 = 195 \end{array}$$

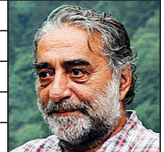
$$\begin{array}{r} 396 + 351 = 747 \\ 347 - 125 = 222 \\ \hline 743 + 226 = 969 \end{array}$$

İlk dersimiz Türkçe

1-(b) 2-(c) 3-(a) 4-(d) 5-(a) 6-(b)- 7-(d) 8-(c)
9-(a) 10-(d) 11-(b) 12-(d) 13-(a) 14-(c) 15-(b)

Kare Bulmaca

1	Y	U	S	U	F	K	U	R	Ç	E	N	L	İ	D	
2	E	L	İ	Z	A	R	E	T	A	İ	P	E	İ		
3	S	A	Y	A	T	A	F	L	A	N	E	L			
4	A	K	A	L	A	N	İ	M	E	S	K	E	N		
5	R		N	A	R	A	K	L	İ	M	A		J	A	
6	İ	T	Ü		E	D	A		A	N	O	S	M	İ	
7	A	K	R	A	N		L	İ	M		L	A	A		
8	S	İ		L	A	R		L		A	L	A	Ç	A	M
9	I		M	İ		O	M	E	R	T	A		A	L	A
10	M	A	N	Z	A	R	A		A	P	S		İ	N	
11	A	K		E		O	N	A	T		S	E	R	V	İ
12	R	O	M		İ		A	D	E	T	A		O	R	
13	S	R		A	L	T		A		E	L	E	M	E	K
14	O	D	A	K		R	A	N	A		O	R	A		İ
15	Y	İ	V		H	O	R	A	S	A	N		N	A	N
16		Y	A	N		L	İ		İ	R					
17	C	O	N	T	A		S	E	R	A					
18	A	N	A		K	A	T	İ		F					
19	V		K	A	N		O	R	S	A					
20	A	N		Y	E	N		E		T					

YARININ BÜYÜKLERİ

Gönderi adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,

Da: 16, Atşehir, 34750 İstanbul

e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

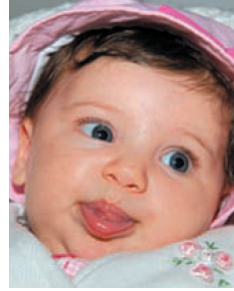
(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB' den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Katia Akyol, Londra

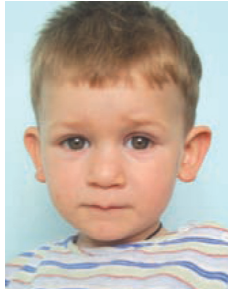
Batu Bulut, Tekirdağ

Rengin Mumcu, Bilecik

Ceren Başkavak, Sinop

Halil Ateş, İstanbul

Kübra Bayana, Afyon

Ateş Ata Özel, İzmir

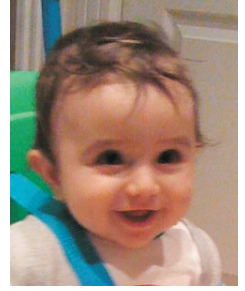
Eren ve Elif Karaca, Denizli

Onur Soydan, *Afyon*

Fatih Karahan Akbaş, *Sinop*

Yiğit Eren Güney, *Ordu*

Onat Çirci, *Sivas*

Furkan ve Azra Şaşmaz, *İstanbul*

Eren Şener, *Ordu*

Bilge ve Kağan Küçük yıldız, *Kastamonu*

Oktay Turan, *İstanbul*

Simge ve Bora Kul, *İstanbul*

BRİÇ DÜNYASI

Yılmaz Dağdeviren

BütünDünya'dan
Briç severlere
Özel

APELLERE ÖRNEKLER

Koz oyunlarında

Çıkışa büyük apel örnekleri

Oyun 4 PİK.

♥ D107
♥ AR96(3)

	K	
B		D
	G	

 82

Ortak kör A çıkınca ortağı 8'li verir.
Bu elimde 2 adet, devam anlamındadır.

Çıkan R'yı da alır ve ortak çaktıktan sonra karo dönmesini isterse 9'lu, trefl dönmesini isterse 3'lü (preferansiyel apel), bilgi yoksa 6'lı ile gider.

82 yerine 852 varsa 2 vererek 3 adet olduğunu bildirir.

ÖNEMLİ NOT: 8542 gibi 4 adet ise 8'li verilmez,

2'li verilerek 3 adet gibi gösterilir ve devamı istenmez.

Çünkü ortakta 5 adet ise dekleranda tektir ve çakacaktır. Ortakta 4 adet ise dekleranda 2 adettir ve D sağ kalacak ve dekleran hamle kazanacaktır. Yerde körünü atacak uzun sağlam bir başka renk varsa o zaman almakta yarar var.

NOT: Oyun SA ise A çıkışına yerde DXX varken

2 adette de, 4 adette de 8'li verilerek sayı bildirilir.

Oyun 4 KÖR

753

PİK: AR96(3)

82

veya

D82

As çıkışın her iki durumda da 8'li verilir.

V102'li varsa 2'li verilir.

Oyun 4 KÖR

DV109

PİK: A4

R752

Bu A çıkışı çakmak içindir. 7'li verin. 4'lüyü R ile alıp dönersiniz.

Çıkan devam etmezse ya tektir ya da sayısı 2'den fazladır; yeri sağlamamak ve R'nın yerini belli etmemek için devam etmemiştir.

B K D G

--- --- 1KÖR 1PİK
2KÖR 2PİK HEP PAS

♠ 843
♥ 765
♦ RV9
♣ ADV4

K, YER

♠ V72
♥ RD9
♦ 862
♣ R763

	K	
B		D
	G	

♠ 65
♥ AV832
♦ AD104
♣ 52

♠ ARD109
♥ 104
♦ 753
♣ 1098

Çıkış kör R.

Doğu V atar. Bu kör apeli olamaz. Derhal yerin büyük rengine dön demektir. Preferansiyel apel.

Batı 2'li karo ile giderek sayı bildirir. (2'li gitmek genelde onör vadeder ama burada sayı bilgisi öne çıkar.

Onör olmadığı da bellidir.)

Doğu karo 10'lu ile alıp kör küçük döner. Körü D'la alan batı 6'lı karosunu döner. Doğu D sonra Asını alır ve karo dönerek pik vale terfi edeceği için oyunu batırırlar.

NOT: Burada el yer çakası ile boş kart kaçma olasılığına da dikkat etmek gerekir. Belirsizse terfi oyunu en iyisidir.

B K D G

--- 1TR 4KÖR 4PİK
Herkes pas.

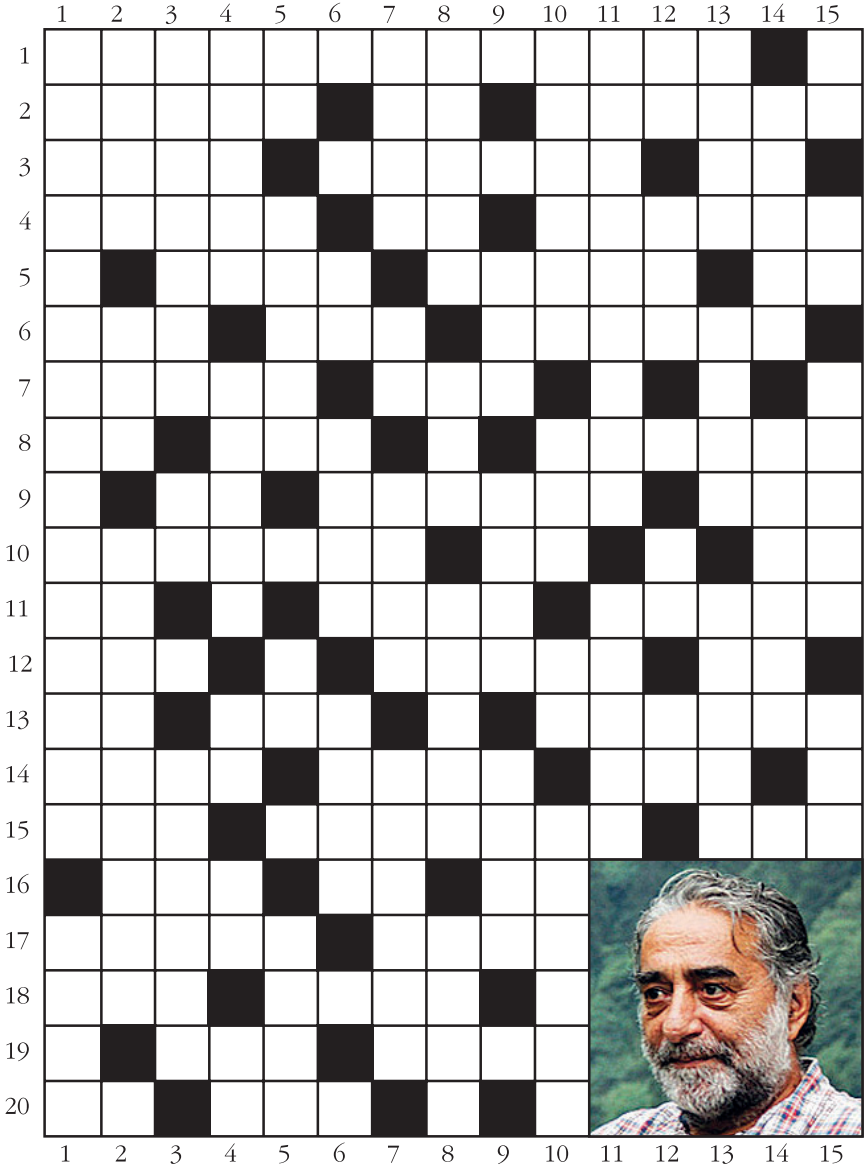
103
84
DV8
ARV987

K YER

V97 ---
J5 ARD7632
K96432 A107
85 1062

ARD86542
109
5
D4

Batının kör V çıkışını D'la alan doğu kör R'sını da aldıktan sonra karo ası çeker. Batı garanti batırmak için karo R apeli yerine karo ikili atarak karo istemez ve bu trefi isteği de olmadığına gör kör terfi alacağını demektir. Zaten güney 2,3 adet boş karo ile 4 pik demez.

Bulmacanın çözümü 147. sayfadadır.

BULMACA

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA: 1- 'Yüreğine Sor', Çözümler', Ölmez Ağacı' gibi filmlerinden tanıdığımız ve geçtiğimiz günlerde yitirdiğimiz fotoğrafta görülen yönetmenimiz. 2-Vücutta HIV virüsünün bulunup bulunmadığını araştırmak için yapılan test.-Bir nota.- Dünyanın en büyük ikinci gökdenelinin adı. 3- Ayakkabının yumuşak olan üst bölümü.- Karayemiş ağacı.- Yabancı. 4- Bir pamuk cinsi.- Nikelin simgesi.- Konut. 5- Sarhoş bağırması.- Soğuk veya sıcak hava vererek kapalı bir yerin havasını değiştiren elektrikli araç.- Jamaika'nın plaka işareti. 6- İstanbul'da bulunan bir üniversitemizin kısa yazılışı.- Tavır, hal.- Tipta koku alma bozukluğu semptomu. 7- Yaş, meslek olarak birbirine eşit olanlardan her biri.- Küçük bir limon türü. 8- Bir nota.- Bir çoğul eki.- Samsun'un bir ilçesi. 9- Bir nota.- Mafya örgütünde suskunluk yasası.- Karışık renkli. 10- Görünüş,durum.- Bir haber ajansının kısa yazılışı.- Küçük mağara. 11- Bir renk.- Özenli, düzgün.- Akdeniz bölgesinde çok yetişen, kışın yapraklarını dökmeyen, çok koyu yeşil yapraklı bir ağaç. 12- şeker kamışından yapılan sert bir içki.- Atın bir yürüyüş şekli.- Müstahkem yer. 13- Stronsiyumun simgesi.- Bir şeyin yere bakan yüzü.- Elekten geçirmek. 14- Mihrak.- Güzel kadın.- O yer anlamından bir sözcük. 15- Bir vidada iki diş arasında kalan çukur bölüm.- Erzurum'un bir ilçesi.- Eski dilde ekmek. 16- Taraf.- Lityumun simgesi.- şarkı, türkü. 17- Geçirmezliği sağlamak için sıkıştırılmış iki yüzey arasına yerleştirilen, genellikle kauçuktan yada metalden yapılan ince parça.- Trabzon'un Akçaabat ilçesinde bulunan bir göl. 18- Maksim Gorki'nin ünlü eseri. - Kesin. 19- Vücutumuzda dolaşan hayati sıvı.- Geminin rüzgar alan yanı. 20- Tarla sınırı.- Giysi kolu.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1-'Sazlar Çalınır, Çamlıca'nın Bahçelerinde', Ömrüm Seni Sevmekle Nihayet Bulacakmır' gibi eserlerinden de tanıdığımız Türk musikisi bestekarımız.- Endonezya'ya bağlı bir ada. 2- Haberci.- Türkiye Kömür İşletmeleri'nin kısa adı. Tuşlu bir çalgı. 3- Çok güçlü bir zehir türü.- Manganezin simgesi.- Bön, enayi. 4- 'Dersu ...'(Vladimir Arsenyev'in 1975 yapımı bir filmi.- Tropikal bölgelerdeki denizlerde bütün yıl süresince düzenli esen birtakım rüzgârlar.- Bazı yörelerde ayrına verilen ad.- Briçte sanzatunun kısa yazılışı.- Bir zaman birimi. 5- Bir nota.- Boğa güreşi alanı.- Vilayet.- Ergelik sivilcesi. 6- İsim.- Bir tür deniz taşımacılığı.- Balık yumurtalarına zarar veren bir tür avlanma yöntemi. 7- Endüstri.- Kekliğin boynundaki halka.- Anlam, meal.- M. Ö. 384 yılında yaşamış olan ünlü Yunan filozof. 8- '..... Erduran ('Cengiz Han'ın Bisikleti', Tamirci' gibi yapıtlarından tanıdığımız oyun yazarımız).- Bir bağlaç.- Bir ilimiz.- İrlanda Cumhuriyeti'nin diğer adı. 9- Mikroskop camı.- Türlü nedenlerden dolayı başarıya ulaşmamış kişi.- Bir zaman birimi. 10- Seyrek dokunmuş delikli bir tür kumaş.- Hücre içinde bulunan çok işlevli bir nükleotit.- Bir cetvel türü.- Mekke'de bulunan kutsal bir dağ. 11- Halk arasında sıkça hastalanan kimselere verilen ad.- Bir evde konukları ağırlamakta kullanılan en geniş oda. 12- Bir sıfat eki.- Su altı savunma sistemi.- Tavlada bir sayı.- Rütbesiz asker. 13- Dokumacılıkta kullanılan bir tür kumaş.- İskambilde bir renk serisi.- '.... Polanski' (Polonya'lı ünlü yönetmen).- 14- Ölen bir kimsenin arkasından yazılan duğu yüklü yapıt.- Önceden satış. 15- Önüne geldiği kelimeye çift anlamı katan bir ek.- Sodyumun simgesi.- Zonguldak yöresine ait bir halk oyunu.- Öç almayı amaçlayan gizli dışmanlık.

filizoskay@butundunya.com.tr

SATRANÇ

Mustafa Yıldız

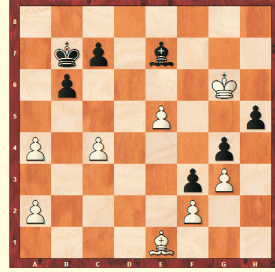
BÜYÜK USTA GİBİ OYNA

Ünlü satranç yazarı Aleksander Kotov'un üçlemesinin ikinci kitabı Büyükusta Gibi Oyna Türkçe'ye çevrilerek yayımlandı. Kitabın çevirmenlerinden IM Can Arduman'ın sözleriyle Büyükusta Gibi Oyna'da Kotov "Oyun ortasının genel teorisini, oyun ortasından oyun sonuna geçişi, turnuvaya nasıl hazırlık yapılması gerektiğini ve günümüz satrancının da önemli sorunlarından biri olan zaman sıkışmasını oldukça detaylı bir şekilde ele alıyor, Dünya şampiyonlarının oyunlarından örneklerle bize anlatıyor."

Cıva Er; Geçer erlere veya potansiyel geçer erlere çok dikkat etmemiz gerekir. Aksi takdirde onlar çok çabuk bir şekilde "cıva" gibi kayıp giderler.

Ree-Zaitsev, Çigorin Anı Turnuvası, Soçi, 1976

Yandaki konumda Beyaz, gerekli dikkati gösteremedi, 45.Şg6? oynadı. Oysaki 45.e6! ile oyunu kazanabilirdi. Oyun şöyle devam etti: 45...h4 46.gxh4 Fb4! 47.e6 (veya 47.Fxb4 g3 48.e6 gxf2 49.e7 f1V 50.e8V Vg2+! 51. Şh6 f2 ve ikinci veziri de çıkar.) 47...g3 48.e7 Fxe7 49.fxg3 Fb4! 50.Ff2 Fc5 51.Fe1 f2 52.Fxf2 Fxf2 0-1 (Büyükusta Gibi Oyna, sayfa139)

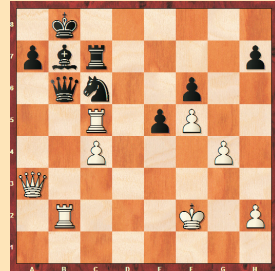

ALİ İPEK'İ KAYBETTİK

40 yıldır Türk satrancına oyuncu, antrenör, yönetici olarak hizmet eden FM Ali İpek, 7 Mart 2012 Çarşamba günü Ankara'da vefat etti. Ali İpek, satranç kariyeri boyunca 27 kez Türkiye şampiyonluğu finallerinde oynadı. 1995'te Türkiye Satranç Şampiyonu oldu. İkisinde kapatanlık görevi de üzerinde olarak 7 kez olimpiyat milli takımımızda oynadı. Ordu Milli Takımı antrenörlüğü yaptı. TSF'nin çeşitli birimlerinde yıllarca yönetici olarak görev aldı. TSF'nin logosunu hazırladı. Binlerce satranççı yetiştirdi.

Nardin-İpek, 2001

Oyunun 50. Hamlesinden alınan yandaki konuma gelmeden 42.hamlede beyaz, Azrail gibi saldırdı. Veziri kazanmak istiyor ama 50...Ab4! ile İpek kazandı. c5'teki kalenin açmazda oluşunun yanı sıra siyah atın d3 karesinden oluşturduğu tehditlere direnemeyen beyaz, terk etti. (50.Vxb4 Vxb4 51.Kxb4 Kxc5+) 0-1

GÜNÜMÜZ USTALARI: 4 Gata KAMSKY

1974'te Rusya'da doğdu. Tatar kökenli. 12 yaşındayken çok masa gösterisinde GM Taimanov'u yenince dikkatleri üzerinde topladı. 1987 ve 1988'de SSCB Gençler Şampiyonu oldu. 1989'da ailesiyle ABD'ye göç etti.

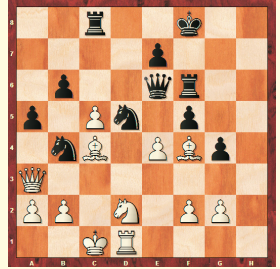
1991'de ABD Şampiyonu oldu. Tilburg 1990, Buffalo 1990, Buenos Aires 1993, Las Palmas 1994, dahil olmak üzere birçok büyük turnuva kazandı. 1995 PCA Dünya Şampiyonluğu karşılaşmalarında finale yükseldi. 1998'de tıp ve hukuk eğitimi yapmak için satranca ara verdi. 2005'te yeniden profesyonel satranca döndü. 2006'da Dünya Kupası Şampiyonu oldu. ABD ulusal takım maçları dahil olmak üzere birçok büyük turnuvalarda başarılar kazandı. Halen Dünya Hızlı Satranç Şampiyonu ünvanını elinde bulunduran Kamsky, FIDE kuvvet sıralamasında ilk 20'nin içinde yer alıyor. Kamsky, klasik açılış teorisinden beklenmedik biçimde sapması, savunmada ise inatçılığı ve direnci ile tanınıyor. İşte onun oyunlarından güzel bir konum:

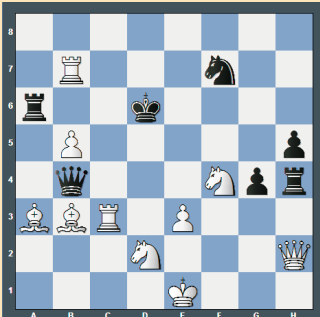
Gata KAMSKY

Topalov-Kamsky, 2011

Yandaki konumda karışık konumlarda oynamayı seven Kamsky, c dikeyinde açmaz oluşturmak için d5'teki atını feda etti. Şöyle oynadı. 28...Kxc5! 29. exd5 Vxd5 30.b3 Vd4!31.Fe3 Vc3+ Topalov terk etti.0-1 Çünkü, 32.Şb1 Vc2+ 33.Şa1 Vxc2 den sonra siyah kazanır.

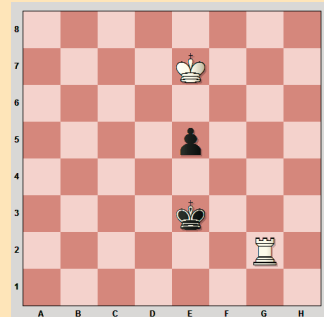
PROBLEM F.Gamage, 1944

2 #

mustafayildiz@butundunya.com.tr

OYUN SONU Averbakh, 1981

Beyaz Kazanır

Çözümler 147. sayfadadır.

BİZE GÖNDERİLEN KİTAPLARDAN

Mustafa Kemal Döneminde Ekonomi

Büyük Devletler
ve Türkiye

Bilsay Kuruç

İstanbul Bilgi
Üniversitesi
Yayınları

Mustafa Kemal'i sadece bir "asker" olarak sınırlayan ve sınırlamak için zorlayanlara yanıt niteliği taşıyan bir çalışma. Askeri ve siyasi alanda olduğu kadar Mustafa Kemal dünya ekonomisine de yön verdi. Sağ ya da sol damgalı ekonomi görüşlerinden başka bakış açılarının da olabileceğini ve uygulanabileceğini bilimsel bir gözle anlatıyor, bu çalışma. "Kıyamet'ten Sonra Ekonomi" bölümünde dünyada olup bitenler öykü tadında betimlenerek aktarıldıktan sonra Türkiye'ye geçiliyor. "Ateşle, Demirle ve Kanla" "1923'te Ankara'da Kalmak Ne Demekti, Bilir Misiniz?" başlığı altında kuruluş öncesi Türkiye'nin manzaraları, "Saklanacak ve Güvenilecek Para Yalnız Türk Parasıdır", "Bir Vakitler Şimendiferler, Bankalar, En İyi Tarlalar, Ecne-

bilerin Elinde İdi" bölümlerinde ise "denk bütçe ve Türk'ün parayla imtihanı" devleti yoktan var edici aktarıyor. Büyük Dünya Ekonomik Bunalımı'nın yol açtığı yangında kendi yağında kavrulma yanında ulusal ekonomik gücün en verimli biçimde değerlendirilerek ayağı yorgana göre uzatma aşamasından sonra yorganın ayağa uygun biçimde uzatılması dillendiriliyor. "Üreten köylü Milletindir" "Halkımız Yaradılıştan Devletçidir" anlayışıyla bir yandan dünya ekonomisi içinde kendine bir yer edinme çabası öte yandan var olmanın önündeki dış ve iç güçlere karşı verilen savaşmaları aktarıyor. Nereden ve nasıl bugüne geldik sorusuna yanıt verirken yapıt, bir anlamda da şimdi nereye doğru gittiğimizi de söylüyor.

Modern Ortadoğu'nun Kuruluşu

T.G. Fraser
Andrew Mango
Robert McNamara

Remzi Kitabevi

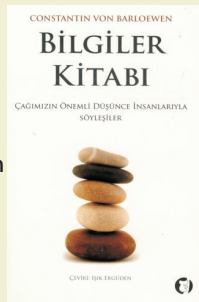
Masa başında kıtaları cetvelle çizerek ülkeler oluşturan güçlerin neler yaptıklarını, "Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü, yeni Türkiye, Arap milliyetçiliği, Siyonizm ve günümüzü hazırlayan tarihsel süreç"i

en yetkin ağızlardan anlatan yapıt bugün yeniden sahnelenen “Arap Baharı”, “Demokratik Devrimler”, “Yeni Dünya Düzeni”, “Büyük Ortadoğu Projesi” gibi adlar verilen oyunun perde arkasını gösteriyor. “Ne yazık ki, dünyanın bu bölgesinin aynı zamanda hak ettiğinden fazla çalkantı ve trajediye göğüs germiş olduğu da kabul edilmeli ve algılanmalıdır. On yıllardır Ortadoğu’nun trajik olayları gazetelerin sıradan manşetleri biçimini ve böylece onlara karşı duyarsız kalmak ya da daha kötü bir yaklaşım sürdürmek son derece çekici geliyor. Böyle bir yol, ne gerçekçi, ne de adildir(...) 2010 yılında Ortadoğu hem umut hem çelişkiler bölgesiydi. Osmanlı İmparatorluğu, Britanya, Fransa İmparatorlukları çoktan yok olmuştu ve zaten son ikisi büyük ölçüde göçmenlerden oluşuyordu. Dışardan gelen en büyük güç Amerika idi 2003 sonrası Irak’ta ortaya çıkan sorunlar onun da sınırları olduğunu gösterdi...”

Bilgiler Kitabı

Constantin Von Barloewen

Aylak Kitap

Çağımızın Önemli Düşünce İnsanlarıyla Söyleşiler” Suriyeli şair Adonis, Mısırlı BM eski Genel Sekreteri Boutros Ghali, Avusturyalı biyokimya bilgini Erwin Chargaff, Fransız filozof Regis Debray, antropolojinin öncüsü Claude Levi-Strauss, filozof bilim tarihçisi Michel Serres, hız bilimci Paul Virilio, Panamalı edebiyatçı Carlos Fuentes, Güney Afrikalı Nobelli kadın yazar Nadine Gordimer, ABD’li zoolog Stephen Jay Gould, siyaset bilimci Samuel Huntington, modern mimarının öncüsü Philip Johnson, tarihçi Arthur Schlesinger, yazar Elie Wiesel, Bulgaristanlı dilbilimci psikanalist Julia Kristeva, İspanyol Unesco barış kültürü programı kurucusu Federico Mayor, Rus müzik dehası Yehudi Menuhin, Polonyalı yazar Czeslaw Milosz, Brezilyalı mimar Oscar Niemeyer, İsraili yazar Amos Oz, Hintli din filozofu Raimon Panikkar, İtalyan kardinal Paul Poupard, Belçikalı fizikçi Ilya Prigogine, Nijeryalı Wole Soyinka, Macar fizikçi Edward Teller, Çinli tarihçi filozof Tu Wei-Ming ile sanki karşılıklı konuşuyormuşçasına dün, bugün ve gelecek konusunda önemli bilgiler sunuyor. III. Bin yılın eşliğindeki çağımızın büyük düşünce insanların sözlerini gelecek kuşaklar için kaydeden görsel bir “Kültürlerarası kütüphane” fikrinin kitaplaştırılmış biçimi.(...)

BİR FOTOĞRAF BİN SÖZCÜĞE BEDELDİR

Gönderi: METE TİZER, BALIKESİR

türk milleti, her medeni
millet gibi, mazinin bütün
devirlerinde medeniyet
alemine hizmet etmiş
insanların, milletlerin
kıymetini takdir ve hatıralarını
hürmetle muhafaza eder.

K. Atatürk

TÜRK MİLLETİ, HER MEDENİ
MİLLET GİBİ, MAZİNİN BÜTÜN
DEVİRLERİNDE MEDENİYET
ALEMİNE HİZMET ETMİŞ
İNSANLARIN, MİLLETLERİN
KIYMETİNİ TAKDİR VE
HATIRALARINI HÜRMETLE
MUHAFAZA EDER.

T Ü R K R E S S A M L A R I

A. EROL KÜSEFOĞLU

Y A Y I K Y A Y A N K A D I N

Dr. A. Erol Küsefoğlu 1930 yılında Samsun'da doğdu. 1949 yılında Galatasaray Lisesi'nden, 1955 yılında A.Ü. Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. 1958-1963 yıllarında A.B.D.'de çalıştı. İç Hastalıkları dalında ihtisasını tamamladı. Türkiye'ye döndüğünde önce Talas Amerikan Kliniği'nde görev yaptı, sonra doğum yeri Samsun'a yerleşti; doktorluk hizmetini, emekli olduğu 1992 yılına değin, Samsun Devlet Hastanesi'nde sürdürdü. Lise ve üniversite yıllarında yaptığı resim ve karikatür çalışmalarının bir bölümü, okul ve fakülte dergilerinde yayımlandı. Siyasal tarihimizin unutulmayan

12 Eylül 1980 sürprizlerinden “CHP'nin kapatılması” olayı sonrası kurulan SODEP'in kurucularından Üstün Küsefoğlu'yla evlidir, Gül ve Başak adlarında iki kızı vardır ve yaşamını İstanbul'da, ikinci ilgi alanı olan yelkencilikle ve Yelken Dünyası Dergisi'ne sürekli yazılar yazarak sürdürmektedir.

ISSN 1301-7608

9 771301 760320